

MỤC LỤC

KỸ NĂNG CHUNG	5
Muốn con viết chữ đẹp.....	6
Bạn có dạy cho con yêu thích việc đọc sách?	8
Để khuyến khích trẻ đã đọc thạo	11
Học đọc theo cách nghe.....	14
Học đọc bằng cách nhìn.....	15
10 cách giúp trẻ tự tin trước những con số.....	16
.....	
10 cách giúp trẻ phát triển kỹ năng đọc.....	19
10 điều giúp con bạn nâng cao hiệu quả đọc sách.....	22
Các hoạt động thú vị để phát triển kỹ năng viết.....	24
Các hoạt động vui giúp phát triển kỹ năng nghe.....	27
Đọc sách: Con bạn đang ở giai đoạn nào?.....	29
Làm thế nào để giúp con phát triển vốn từ vựng?.....	31
Khuyến khích những trẻ yêu thích việc viết lách.....	34
Các hoạt động thú vị thúc đẩy kỹ năng nói của trẻ	36
Những nét vẽ đầu tiên.....	40
Sửa tật nói ngọng.....	44

Trẻ em học đọc như thế nào?	47
Cách nâng cao kỹ năng ngữ âm cho trẻ mới biết đọc.....	50
Vui chơi để phát triển khả năng toán học.....	51
Những giai đoạn quan trọng: Kỹ năng nói.....	53
Tập viết một giai đoạn quan trọng trong quá trình phát triển trí não của trẻ em.....	57
Vai trò quan trọng của phát triển ngôn ngữ.....	60
Cách nhận biết tình trạng yếu thính giác ở trẻ.....	62
Dạy số cho con vào lúc nào và bằng cách nào?.....	64
Làm sao để con bạn học giỏi môn Văn?	65
CHƠI MÀ HỌC	66
Từ ghét thành thích. Làm sao để con bạn có thói quen thích đọc sách.....	67
Trò chơi thích hợp cho cả trẻ hiếu động, nghịch ngợm hay tử mỉ, dịu dàng.....	69
Với trẻ con, chơi là học.....	71
Làm sao biết khi nào bé sẵn sàng chơi với bạn?.....	74
Những trò chơi dạy các kỹ năng xã hội	77
Đánh thức giác quan.....	78
Đồ chơi.....	80
Đồ chơi cho trẻ nhỏ dưới 2 tuổi.....	82
Đồ chơi cho bé tuổi tập đi.....	83
Đồ chơi cho bé lớn	86
Tha hồ máy mó tay chân.....	89
Trẻ con lớn lên nhờ vui chơi.....	91

Chọn đồ chơi cho trẻ	93
Sách nào dành cho con?.....	95
Từ ghét thành thích. Làm sao để con bạn có thói quen thích đọc sách.....	98
CHƠI VỚI BÉ.....	100
Những trò chơi yêu thích	101
Chơi đố vui toán học dành cho bé ở tuổi tập đi.....	103
Chơi với con khi bạn đã mệt và buồn ngủ.....	105
Những trò chơi thú vị cho bé dưới 1 tuổi.....	107
Những trò chơi hữu ích ở trong nhà.....	109
NHỮNG ĐIỀU CHA MẸ NÊN BIẾT	113
Màu sắc ảnh hưởng đến tâm lý trẻ	114
8 cách giúp trẻ chăm học.....	116
Càng lớn càng khôn ngoan.....	120
Cha mẹ phải biết nói KHÔNG	122
Chăm sóc con cái sau giờ học.....	125
Chuẩn bị kỳ thi cho trẻ.....	127
Chúng sợ thú vật ở trẻ em	129
Con một.....	131
Dạy cho trẻ biết cách chia sẻ.....	132
Cho con cơ hội.....	134
Hết sợ khi đi bác sĩ.....	135
Lòng yêu thương tác động đến sự phát triển trí não	137
Tình yêu thương tác động đến sự phát triển trí não.....	139
Học mà chơi	140

Nói chuyện với bé 1 - 2 tuổi.....	141
Nên làm gì nếu nghi ngờ khả năng giao tiếp của bé có vấn đề? ..	144
Nói chuyện với bé 2 - 3 tuổi.....	145
Nói chuyện với bé 4 - 5 tuổi.....	146
Từ vựng và những mẫu câu giao tiếp tiêu biểu.....	147
Nói chuyện với trẻ sơ sinh.....	149
Tại sao trẻ mút ngón tay?	152
Việc ăn uống và nghỉ ngơi.....	154
Tính hiếu kỳ của trẻ con.....	156
Tôi không muốn quát mắng con mình	162
Giúp trẻ vượt qua giai đoạn nói KHÔNG.....	166
Khi bố mẹ không thích những đứa bạn của con	167
Bữa ăn tối luôn là cơn ác mộng của gia đình tôi.....	170
Giúp bé học ôn thi	171
Con yêu, con ghét.....	174
Là phụ huynh, ôi thật chẳng dễ	175
Lời nói chẳng mất tiền mua.....	177
Khi trẻ nhỏ bị lạc	179
Làm sao để hâm nóng bọn trẻ sau kỳ nghỉ?.....	180
Khi con chơi điện tử.....	182
Khi nào mới có thể biết được con bạn thuận tay nào?	184
Những dấu hiệu cảnh báo trẻ chậm phát triển về mặt xã hội và nhận thức.....	185
Cách cư xử với trẻ 5-6 tuổi.....	188

KỸ NĂNG CHUNG

Muốn con viết chữ đẹp

Không phải ngẫu nhiên mà nhiều người có chữ viết rất đẹp như rồng bay phượng múa. Lại có lắm người không dám đưa chữ của mình cho ai xem. Vậy làm thế nào để trẻ viết chữ đẹp ở những năm tiểu học?

Ước nắn trẻ từ thuở ban đầu

Hẳn các bạn không quên câu: “Dạy con từ thuở còn thơ”, công việc khi đã thành thói quen, thành nếp sẽ rất khó chữa. Chữ viết của trẻ cũng vậy, xấu do nhiều lý do, nhưng nguyên nhân quan trọng nhất là trẻ không viết đúng cách từ những ngày đầu tập viết. Và sau đây là cách tập viết cho trẻ.

Phần chuẩn bị phải được đề cao

Vở sạch chữ đẹp là tiêu chí hàng đầu ở những năm tiểu học. Trẻ dễ thích thú, say mê và ham học hơn với điều kiện học tập thoải mái. Do vậy, bạn nên đầu tư ngay từ ban đầu, vừa đạt hiệu quả cao vừa đỡ tốn kém về sau.

Bàn và ghế phải vừa đúng tầm của trẻ, sao cho khi trẻ ngồi thì khuỷu tay vừa chạm xuống mặt bàn. Nếu bàn quá thấp, trẻ phải khom lưng xuống, lâu ngày sẽ bị gù hoặc tệ hơn nữa là vẹo cột sống... Nhưng nếu bàn quá cao, trẻ phải nhướn người lên, hoặc cúi sát để viết dễ dẫn đến cận thị...

Chọn vở tập viết cho trẻ cũng là một khâu quan trọng. Trẻ mới tập viết nên chọn loại vở có kẻ ô ly to, rõ nét... , giấy dày để chữ không bị hằn hoặc mực không bị thấm sang mặt giấy bên kia. Mới tập viết, có thể cho trẻ viết bút chì, sau đấy mới viết bút mực. Không nên cho trẻ viết bút bi, vì độ trơn, nhạy của viết sẽ dễ làm cho trẻ không làm chủ được cây viết của mình và nét chữ không thật.

Ánh sáng ở góc học tập của trẻ cũng rất quan trọng. Một góc học tập sạch sẽ, sáng sủa làm cho trẻ dễ chịu và hưng phấn hơn. Không nên chọn chỗ tối tăm, muỗi gián làm trẻ đâm ra sợ hãi và không còn hứng thú trong việc học.

Nếu đặt đèn, bạn phải đặt phía trước mặt hoặc hắt từ bên trái sang. Vì nếu đặt sau lưng hoặc bên phải, bóng của lưng và tay trẻ sẽ làm tối tập.

Những ngày đầu tiên là quan trọng nhất

Những ngày đầu tập viết rất quan trọng với trẻ. Trẻ sau này có viết chữ đẹp hay không thì ngay ngày đầu phải kèm chặt, không phải thấy trẻ biết viết là được. Viết không đúng cách, để tập không đúng vị trí cũng làm cho chữ trẻ không đẹp. Viết cầu thả, quấy quá cho qua và không theo dõi đều khiến trẻ ít viết hoặc không cố gắng viết cũng làm hiệu quả việc tập viết bị giảm.

Khi khâu chuẩn bị đã hoàn tất, bạn bắt đầu tập viết cho con được rồi đấy! Hiện nay, tại các nhà sách có rất nhiều loại vở tập viết cho trẻ, những quyển vở này có hàng chữ mẫu ở đầu trang và trẻ sẽ viết theo chỉ một kiểu chữ mẫu đó cho đến hết trang. Viết đi, viết lại nhiều lần, nhằm giúp trẻ quen với các ký tự, không mắc lỗi chính tả và viết cho đều tay.

Dáng ngồi khi viết cũng cần phải chú ý. Nên tập cho trẻ ngồi thoải mái, vở để thẳng trước mặt. Nhiều trẻ để vở nghiêng hẳn về bên phải hoặc bên trái mới viết được, bạn nên sửa ngay cách ngồi sai này, để lâu dần thành thói quen rất khó sửa.

Lắm bạn ra sức chỉnh sửa chữ viết cho con khi “gạo đã thành cơm”, có nghĩa là trẻ đã quen với cách viết riêng của nó. Trong trường hợp này, bạn phải từng bước nắn lại chữ bằng cách cho trẻ viết thật nhiều theo khuôn mẫu. Dĩ nhiên, tính kiên trì là cần thiết trong trường hợp này vì trẻ cần thời gian để tập luyện lại.

Bạn có dạy cho con yêu thích việc đọc sách?

Trẻ em thích sách hơn là thích đọc sách. Hãy làm trắc nghiệm sau đây xem bạn có thể làm cho con mình yêu thích việc đọc sách hơn không.

1. Phòng con bạn có bao nhiêu cuốn sách?

a. Ít hơn số giày trong phòng.

b. Không có cuốn nào cả; toàn bộ sách đều ở trong phòng sách của gia đình.

c. Gần bằng số sách trong khu vực dành cho thiếu nhi của thư viện công cộng.

1. Câu trả lời đúng là c. Bạn nên bắt trẻ vùi đầu vào sách vở và nên có sẵn những loại mà nó cần. Để sách trong phòng cùng với đồ chơi, trẻ sẽ tăng cường việc đọc sách như một hình thức giải trí. Nếu bạn không muốn tốn tiền mua sách mới, hãy đến các cửa hàng sách cũ để mua.

2. Bạn thường làm gì khi thấy con bạn rảnh rỗi?

a. Cùng đọc với con một lát, rồi bắt nó đọc một mình.

b. Khuyến khích trẻ đi chơi một mình, để bạn được rảnh rỗi.

c. Bảo con xem video.

2. Câu trả lời đúng là a. Khuyến khích trẻ đọc sách mỗi khi rảnh hoặc buồn chán. Có thể bạn phải theo dõi một số cuộc thi hấp dẫn trên truyền hình, nhưng mỗi tối nên bỏ ra một ít thời gian để đọc sách. Đọc chung với con là cách tốt nhất để chia sẻ những kinh nghiệm vui và tập cho con đối phó với những thách thức mới. Bạn đọc cho con nghe, hoặc nếu có thể, nói con đọc một mình.

3. Bạn đọc sách vào lúc nào?

- a. Sau khi con bạn ngủ; Đó là lúc yên tĩnh nhất trong ngày.
- b. Tôi không có thời gian để đọc.
- c. Đọc trước mặt con bất cứ lúc nào.

3. Câu trả lời đúng nhất là c. Con bạn muốn bắt chước bạn. Nếu bạn đọc trước mặt nó và để sách khắp nơi trong nhà, trẻ cũng sẽ đọc bất cứ lúc nào có thể.

4. Bạn dẫn con đến thư viện lần cuối khi nào?

- a. Lâu quá tôi không còn nhớ.
- b. Tuần trước.
- c. Khoảng hơn ba tháng.

4. Câu trả lời đúng nhất là b. Nên đưa trẻ đến thư viện đều đặn, hoặc khi nó muốn. Tập cho trẻ thói quen đi thư viện, làm cho trẻ thể thư viện riêng.

5. Nếu bé chỉ muốn đọc hoặc xem truyện cười bằng tranh, bạn sẽ làm gì?

- a. Không cho và bắt đọc những sách có nội dung hay hơn.
- b. Cho phép và mua cho trẻ nhiều hơn.
- c. Cho phép đọc vài cuốn mỗi tuần với điều kiện phải đọc các loại sách khác nữa.

5. Câu trả lời là c. Công việc của bạn là phải đọc và dạy cho trẻ yêu thích sách vở. Nếu truyện tranh có nội dung xấu, bằng mọi cách bạn phải giải thích, nhưng vẫn tiếp tục cho đọc để thử thách. Dần dần các em sẽ hiểu được vấn đề.

6. Bạn làm gì khi con bạn chọn đọc loại sách quá khó?

- a. Cho trẻ biết sách này vượt quá khả năng của em.
- b. Đọc sơ qua cho trẻ nghe, loại bỏ những từ và khái niệm khó hiểu, rồi lấy sách dễ hơn.

c. Đọc cho trẻ nghe, giải thích những từ khó và nói sang chuyện khác.

6. Câu trả lời là c. Khuyến khích trẻ đọc những loại sách hay mặc dù hơi khó. Bạn nên đọc sách khó hơn cho trẻ nghe. Khi có dịp nên dạy thêm các từ khó.

7. Nếu con bạn muốn nghe đi nghe lại câu chuyện bạn đã quên thì bạn làm gì?

a. Giả vờ bị mất sách.

b. Đọc cho trẻ nghe nhưng sau đó đề nghị chuyển sách khác.

c. Tôi sẽ bảo chỉ đọc sách đó mỗi tuần một lần.

7. Câu trả lời là b. Trẻ em tập đọc chẳng qua là lặp đi lặp lại mà thôi và thường thích nghe lại những sách đã đọc. Nên chiều các em, sự lặp lại giúp các em dễ nhớ, đó là mục đích của tập đọc. Khuyến khích các em học thuộc một số câu trong sách và yêu cầu đọc lại theo cách nhớ của các em.

8. Nếu con bạn cảm thấy không thích đọc, bạn sẽ làm gì?

a. Bắt đọc mỗi đêm 30 phút.

b. Dắt các em đến thư viện hoặc hiệu sách và tìm loại sách mà trẻ quan tâm.

c. Kệ nó, tôi không quan tâm.

d. Tôi chưa gặp trường hợp này, con tôi rất thích đọc sách.

8. Câu trả lời là b. Có thể con bạn tránh né sách vở vì thấy không có gì cần. Giải thích cho các em biết đọc sách có thể biết được nhiều thông tin mà các em quan tâm như khủng long, xe cộ, bà tiên, ngôi sao điện ảnh, trò ảo thuật... Trẻ không thích đọc sách có thể là do một số vấn đề học hành, cho nên phải để ý sự thiếu sót đó. Bạn cũng nên kiểm tra mắt của con. Vấn đề thị lực cũng làm cho trẻ không thích đọc.

9. Con bạn thích nhất loại sách nào?

a. Điều này khỏi phải hỏi vì nó cùng tôi đọc loại sách đó hàng ngày

b. Tôi không biết, hầu như con tôi chỉ đọc sách ở trường.

c. Ở thư viện, tôi không thích con tôi đi đọc lại những cuốn sách có ở nhà.

9. Câu trả lời là a. Nếu bạn đọc cho trẻ nghe từ khi còn bé, bạn nên có vài cuốn sách hay. Vì trí nhớ là phần rất quan trọng khi tập đọc. Bạn cứ đọc loại sách nó thích cho đến khi nào nó bảo thôi.

10. Bạn có thường đọc với con bạn không?

a. Khoảng một tuần hoặc ít hơn.

b. Bất kì lúc nào, bất kì ở đâu.

c. Mỗi tối một tiếng rồi xem nó có thích hay không.

10. Câu trả lời đúng là b. Nên có thói quen đọc mỗi ngày và đọc cho trẻ nghe trước khi đi ngủ, hoặc ngay sau bữa ăn tối, nhưng đừng ép khi trẻ chưa muốn. Nên đọc sao cho vui chứ không phải là một công việc.

Để khuyến khích trẻ đã đọc thạo

Khi con bạn đã đọc thạo, vẫn cứ tiếp tục khuyến khích trẻ đọc thêm. Vì mỗi em có cách học riêng, nên chúng ta sắp xếp những hoạt động này theo cách học riêng của từng em.

Học đọc bằng những cách tự nhiên

- Viết báo ở nhà. Yêu cầu trẻ viết lại những chuyện đang xảy ra trong gia đình. Chọn ngày sinh, chuyến đi chơi xa và những việc ở trường làm đề tài để viết. Rồi bắt đọc lại cho người khác nghe.

- Tìm hiểu các từ về trồng trọt. Đến thư viện đọc loại sách về làm vườn hoặc mua ở nhà sách. Đọc để tìm các loại cây, hoa, rau trông đẹp mắt rồi mua hạt hoặc cây con ở vườn kiếng về chăm sóc chúng.

- Làm thẻ đánh dấu trang. Cắt một miếng giấy cứng hình chữ nhật. Đục lỗ ở phía trên, cho trẻ đánh dấu, dán và trang trí từng mặt theo như ý trẻ rồi xỏ dây qua lỗ.

- Gửi thư cho tác giả mà trẻ yêu thích. Nên đặt một số câu hỏi để giúp trẻ viết thư. Con thích sách của tác giả ở điểm nào? Con thấy thế nào khi đọc những truyện này? Con thích nhân vật nào? Khi viết xong đề tên tác giả cẩn thận và đi gửi.

- Liệt kê những từ lạ. Khi trẻ gặp một số từ lạ, yêu cầu em viết cả chữ và nghĩa của từ đó ra. Đây là cách hay để làm tăng vốn từ vựng.

- Cho tiền mua sách. Nếu bạn không muốn sử dụng tiền thật, bạn có thể vẽ ra. Phát tiền mặt để chi tiêu những việc vặt ở nhà. Khi con bạn để dành được khoảng 5-10 đồng, dắt con đến nhà sách và để cho trẻ tự xài tiền.

- Gặp gỡ tác giả. Các tác giả viết sách thiếu nhi thường hay có mặt ở nhà sách, nhà thiếu nhi... Nên đọc báo và xem thông báo

- Làm chỗ đọc sách. Trong phòng ngủ của trẻ, chống chối và cây lau nhà, phủ mền lên trên để làm thành cái lều. Bảo trẻ lấy một cuốn sách và cây đèn pin chui vào lều đọc sách. Mùa hè trẻ có nhiều giờ, có thể làm lều ngoài sân.

- Nấu ăn theo sách.

- Tổ chức tiệc theo sách. Đọc kỹ sách mà trẻ thích và nghĩ xem người ta thường tổ chức một buổi tiệc như thế nào. Bạn có thể trang trí phòng của con như trong Harry Potter. Nói con và các bạn của nó thảo luận về mấy cuốn sách đó.

Học đọc theo cách nghe

- Đến thư viện hoặc nhà sách nghe kể chuyện không chỉ là đi chơi, mà còn giúp con bạn tìm hiểu thêm về những cuốn sách mới và gặp gỡ các trẻ khác. Qua sách vở bạn cũng nên chọn một vài mẹo vặt để gây không khí vui nhộn khi đọc.

- Viết thực đơn cho bữa tối cuối tuần. Bạn nên quyết định cho ăn món gì, rồi yêu cầu con viết và tả món ăn đó. Bảo trẻ dùng những tính từ miêu tả như xà lách “xanh, tươi”, món gà “nóng” và kem “ngọt, lạnh”. Chơi trò tìm những tính từ miêu tả vào những lúc nghỉ ngơi trong gia đình.

- Tìm bạn đọc sách chung. Dạy cho trẻ biết chia sẻ thú vui đọc sách với người khác. Gọi điện cho một người bạn hoặc anh chị em họ và sắp xếp thời gian đọc sách, trao đổi sách với nhau. Yêu cầu các em nói chuyện và đọc chung sách mỗi tuần.

- Đọc công thức nấu ăn và cùng nấu. Bắt đầu bằng sách dạy nấu ăn dành cho trẻ em có minh họa, con bạn sẽ biết nấu món ăn như thế nào. Đọc công thức cho trẻ làm theo. Nấu các món ăn theo sách sẽ dạy cho trẻ biết sách vở có nhiều thông tin rất hữu ích.

- Tham gia câu lạc bộ sách hè. Hoạt động này rất bổ ích nhưng hiếm nơi tổ chức.

Học đọc bằng cách nhìn

- Đọc chuyện phim sau đó đi xem phim. Con bạn sẽ thích thú khi nhìn thấy các nhân vật trong phim đã được đọc trong sách. Bạn cũng có thể thuê băng video để xem. Để vui hơn, nên tổ chức một buổi tiệc và mời các em khác đến đọc và xem phim video. Yêu cầu các em thảo luận cuốn phim đó để giúp việc đọc hiểu được tốt hơn.

- Dán hình. Yêu cầu con bạn dùng keo dán những bức hình các em yêu thích vào album (hoặc dán lên giấy màu sau đó đục lỗ và buột lại) và viết lời chú thích cho mỗi bức hình.

- Đặt tạp chí. Cho con bạn xem lướt qua các giá để đồ ở cửa hàng và cho trẻ tự chọn những thứ nó muốn. Trẻ em thích đọc các tạp chí thiếu nhi. Mua 2 cuốn tạp chí khác nhau ở quầy báo hoặc nhà sách, rồi yêu cầu trẻ chọn loại thích nhất để đặt mua.

- Hình dung kết quả. Yêu cầu con bạn hình dung và viết kết quả cho một cuốn sách mà trẻ thích.

- Bỏ những từ ngữ khó nhớ, khó viết vào cặp tạp mỗi ngày. Mặc dù đó chỉ là những câu đơn giản như "Mẹ yêu con", hay từ ngữ khó viết như "đường khúc khuỷu", "đêm khuya". Cũng có thể bỏ khắp phòng hoặc gần chỗ để bàn chải đánh răng...

- Cho phép đọc truyện cười. Chúng ta đều biết truyện cười không phải là loại văn chương chuẩn mực, nhưng không thể cấm trẻ em được.

- Minh hoạ cho lời bài hát. Viết lời của bài hát mà trẻ yêu thích và yêu cầu trẻ vẽ hình minh hoạ theo lời rồi đọc lời của bài hát.

- Mỗi tối nên đọc 15-20 phút, mọi người trong gia đình cùng nhau đọc truyện. Nếu bạn bè con ghé thăm, yêu cầu cùng tham gia. Trong lúc đọc, nên ngừng vài phút để thảo luận.

- Giữ sổ nhật ký. Giao ổ khoá và chìa khoá để cho trẻ tự giữ sổ nhật ký mà trẻ viết, mặc dù nó viết không dài.

10 cách giúp trẻ tự tin trước những con số

Đọc truyện, ngâm thơ, và hát về là những cách rất tốt giúp trẻ tập đọc. Bạn cũng có thể giúp con tự tin với những con số, làm toán qua trò chơi. Ở độ tuổi chưa đi học, đừng bắt các em tiếp xúc với bài tập hay bất kỳ thứ gì làm cho môn toán trở nên tẻ nhạt, đừng làm cho các em cảm thấy sợ toán.

Những em nào chơi trò chơi có liên quan đến hình học và số học thường sẽ phát triển khả năng toán học mang tính trực giác. Tất nhiên không phải tất cả các em đều trở thành thiên tài toán học, nhưng sẽ không vô ích khi tiếp xúc với toán sớm. Có nhiều cách để vui toán bằng chữ.

1. Hát. Những em biết đếm trước khi đi học thường có lợi thế hơn, và hát là cách dạy đếm dễ dàng. Có thể hát đếm số khi ru con ngủ; hát trên xe, khi lên cầu thang, trong tiệm tạp hoá, và kể cả khi đang làm việc vặt. Những bài hát đếm lùi số là kỹ năng quan trọng khi làm toán trừ. Khi hát bạn nên thêm vào một số từ quen thuộc về những con vật được ưa thích như : "Một chú voi con, hai chú voi con, ba chú voi con" và đếm dần lên "mười chú voi con". Sau đó hát ngược lại các con số: "Mười con mèo, chín con mèo...". Tùy theo độ tuổi mà bạn thêm bớt các con số và các từ đi kèm.

2. Thơ vần. "Một, hai, ba con gà" ; "Ba, bốn, năm cây tăm". Thơ vần và nhạc giúp các em dễ hình dung để nhớ các con số. Tìm đọc các loại sách dùng để đếm dành cho lứa tuổi của các em, hoặc bịa ra những bài hát vui cùng hát với các em.

3. Mọi thứ đều có thể đếm được. Trẻ em có thể đọc thuộc các con số nhưng lại không hiểu số 5 là gì chẳng hạn. Số 5 thực ra tượng trưng cho 5 cái gì đó. Để giúp các em đối chiếu tương ứng giữa con số

và số lượng, hãy tập cho các em quan sát và cảm nhận được các vật thể có thực khi đếm. Khi lau ghế, lấy quần áo ra khỏi máy giặt, hoặc nhặt vỏ sò ở bãi biển, bạn hãy đếm cùng với các em.

4. Sử dụng các bộ phận trên cơ thể để đếm. Trẻ em ở độ tuổi này thường hay mân mê khắp mình mẩy, và rất thích các đồ chơi toán học mà đi đâu chúng cũng mang theo. Hãy đếm mắt của trẻ rồi cộng lại : Một mắt cộng một mắt bằng hai mắt. Có bao nhiêu tay, chân... Thử cộng 2 với 2 bằng cách gơ 2 ngón tay ở mỗi bàn tay rồi cộng lại. Còn 5 ngón chân cộng với 5 ngón chân thì sao? (để tránh lẫn lộn nên dùng hai vật cùng tên). Nếu trẻ thực sự thích thú thì hãy tiếp tục, còn không thì đừng ép.

5. Nhớ số. Khuyến khích các em chú ý đến những con số được viết ở các địa chỉ ngoài đường, số xe... Để cho các em tự đánh dấu ngày sinh của mình trên lịch. Điều này không những tạo thêm kinh nghiệm đọc số cho các em, mà còn nhấn mạnh cho các em biết rằng con số là những cái rất bình thường trong cuộc sống hàng ngày.

6. Tác dụng của hình khối. Toán học không chỉ nói đến các con số mà còn nói đến diện tích, kích thước, chiều không gian, hình thể, và so sánh. Đó là lý do tại sao các hình khối truyền thống lại là những đồ chơi toán học không thể thay thế được.

7. Phân loại. Toán học đòi hỏi khả năng phân biệt những thuộc tính giống và khác nhau và sắp chúng thành từng loại. Để thiết lập các kỹ năng này, hãy khuyến khích trẻ sắp xếp đồ vật thành từng nhóm theo những thuộc tính riêng của nó như: bút chì màu theo từng màu, đồ chơi riêng rẽ với dụng cụ học tập, quần áo theo từng màu và từng loại...

8. Đo lường. Chỉ cho trẻ biết cách sử dụng thước. Đo xem cái bàn, con chó, cái giường... cao bao nhiêu, dài bao nhiêu. Một sợi bún dài hơn hay ngắn hơn cái thước đó? Đôi giày của ai lớn hơn? Cho trẻ đứng dựa vào bức tường, đánh dấu và để cháu tự lấy thước đo xem mình cao bao nhiêu. Khi cháu lớn hơn, chỉ cho nó cách sử dụng centimet để đo những vật nhỏ chính xác hơn .

9. Nấu ăn. Khi chiên thịt, nướng bánh..., hãy tán gẫu bằng toán học. Để bắt đầu, bạn nên hỏi những câu như: miếng thịt nào lớn hơn

miếng thịt nào nhỏ hơn... Tại sao phải cân đo trúng và đường khi làm bánh? Hãy tôn trọng ý kiến của con bạn khi tán gẫu. Không cần trẻ phải trả lời đúng, chỉ cần biết cách tính toán của nó mà thôi.

10. Đừng quên những trò chơi cổ điển như chơi "Năm Mười" (trốn tìm), chơi đếm "một con chuột có 1 cái đuôi, hai cái tai, một cái đầu và bốn cái chân". "Hai con chuột có 2 cái đuôi, bốn cái tai..." Nhiều chuyên gia đề nghị cho trẻ chơi đôminô, chơi cờ cá ngựa để dễ nhận ra cả khối số trên đôminô mà không cần phải đếm từng dấu chấm một, hoặc cho ngựa đi một đoạn mà không cần đếm từng ô một.

10 cách giúp trẻ phát triển kỹ năng đọc

Dù con bạn mới biết đọc hay đã biết đọc, nên áp dụng thêm những cách đã được thực nghiệm sau đây để giúp trẻ tập đọc ở nhà. Sau đây là một số phương pháp để khuyến khích các em mới tập đọc và tạo sự say mê đọc sách.

1. Chỉ cho trẻ những chữ cái và từ then chốt:

Lần đầu tiên con bạn tập đọc, hãy chỉ tay vào một từ đặc biệt nào đó, giải thích và nhấn mạnh nghĩa của từ, nhớ đừng chỉ vào hình. “Chúng ta tìm từ con gấu ở trang này. Con có nhìn thấy chữ g trong từ gấu không?”. Trẻ em thường nhớ những chữ cái trong tên của mình trước nên bạn hãy tìm những từ có những chữ cái đó.

2. Đọc theo mẫu:

Khi con bạn đã đọc được một số từ, hãy cho đọc lại những từ đó trong những truyện đơn giản. Hãy đọc chữ đầu tiên và yêu cầu trẻ đọc tiếp cho đến hết câu.

3. Cùng trẻ đọc truyện:

Đọc một câu truyện quen thuộc rồi cho trẻ đọc lớn tiếng một mình. Giọng đọc của bạn sẽ giúp trẻ hiểu được và vượt qua những chi tiết đòi hỏi sự tinh tế. Vì muốn ghi nhớ và đọc to chuyện đòi hỏi một sự tập trung cao độ, nên hãy thay phiên mỗi người đọc 1 trang, trẻ có thời gian để nghỉ ngơi và nghe bạn đọc.

4. Đừng vội vàng:

Khi trẻ chuẩn bị đọc chuyện cho bạn nghe, để ý xem quyển sách đó có quá khó với trẻ hay không. Nếu nhận thấy cứ 10 từ thì trẻ lại mắc kẹt một từ thì hãy chọn một cuốn sách khác dễ hơn. Đừng từ

chối nếu trẻ muốn đọc đi đọc lại câu truyện mặc dù chưa hiểu rõ vì đọc lại một quyển sách giúp trẻ tự tin hơn và trẻ có thể khoe khoang về điều đó.

5. Diễn tập trước:

Trẻ em thường không thích đọc những quyển sách mới vì chúng không muốn bị vấp trước mặt cha mẹ. Trẻ em muốn coi trước, cũng như diễn viên sẽ gặp khó khăn khi diễn xuất mà không đọc trước kịch bản. Vì thế, nên cho trẻ xem hình minh họa rồi hỏi trẻ xem cuốn sách đó có ý nói về cái gì. Nếu gặp loại sách khó đọc, nên cho trẻ đọc trước những từ khó.

6. Giúp đỡ khi gặp từ khó:

Nếu con bạn bị vấp từ nào, đừng ép đọc nữa. Trước hết, nói trẻ bỏ qua từ đó, đọc tiếp phần còn lại của câu rồi hãy quay lại. Đố trẻ đoán nghĩa của từ đó. Bắt trẻ nhìn vào những chữ cái ở đầu và cuối của từ để hình dung ra từ đó. Nếu trẻ vội nản, khuyến khích trẻ rằng từ đó không khó và cũng dễ ghi nhớ.

7. Tránh xao lãng:

Mặc dù cùng đọc với con bạn nửa tiếng mỗi ngày là cần thiết, nhưng đừng nên đọc liên tục quá 10 phút. Nếu bạn tập trung vào việc dạy trẻ, chúng sẽ nhận thức được tầm quan trọng của việc tập đọc.

8. Trò chuyện:

Những cuộc nghiên cứu cho thấy, trò chuyện với trẻ em bằng cách kể chuyện sẽ làm giàu vốn từ vựng và sự hiểu biết của trẻ. Khi đi dạo hoặc khi đọc sách xong, trẻ thích thảo luận về những gì nó vừa đọc. Lúc đó, bạn nên hỏi: “Theo con thì sau đó chuyện gì sẽ xảy ra?”. Hoặc khích lệ trẻ nêu ra cảm nghĩ của mình về câu chuyện. Điều này sẽ giúp các em hiểu rõ cốt truyện.

9. Gọt bút chì:

Trước đây các nhà ngôn ngữ cho rằng trẻ em cần biết đọc trước khi biết viết, nhưng hiện nay họ nhận ra rằng viết cũng là hình thức học đọc. Bạn nên khuyến khích con mình viết ra giấy những đồ vật

thường dùng hàng ngày. Những cuộc nghiên cứu gần đây cho thấy viết đúng chính tả giúp người mới tập đọc hiểu được mối quan hệ giữa các chữ cái và phát âm. Bạn hãy đọc cho trẻ viết một lá thư gửi cho bà ngoại và giải thích cho trẻ hiểu về cách dùng từ cũng như cấu trúc một lá thư.

10. Duy trì việc đọc:

Khoảng 12 – 13 tuổi, trẻ em mới có thể hiểu hết được những cuốn sách khá phức tạp mà chúng tự đọc. Đối với trẻ, việc đọc giúp cho các em mở rộng vốn từ và khả năng suy luận. Dĩ nhiên, bạn có thể trải qua những giây phút vui vẻ tập đọc với con.

10 điều giúp con bạn nâng cao hiệu quả đọc sách

1. Hãy làm cho việc đọc sách trở thành một thói quen không thể bỏ hàng ngày.
2. Hãy đọc tất cả những gì đập vào mắt, những tấm biển hiệu, những hộp bánh và cả những bảng thực đơn!
3. “Bao vây” con bạn bằng những cuốn sách, hãy đọc cho chúng nghe nhiều lần.
4. Hãy đọc to và rõ ràng, với cảm hứng và niềm vui.
5. Hãy chỉ vào những từ mà bạn đang đọc tới, và dừng lại để con bạn có thể đoán ra từ tiếp theo.
6. Hỏi con bạn xem những chuyện gì đang diễn ra trong bức tranh kia hay hỏi về một đoạn nào đấy trong sách.
7. Hãy để cho con bạn nhìn bạn đọc sách.
8. Cố vũ những gì nó làm được, dù là lật sách sang trang, hay trở lại những bức tranh, hay nhớ thuộc lòng một câu chuyện.
9. Hãy để con bạn đọc sách cho bạn nghe khi nó đọc được.
10. Đến khi cháu có thể tự đọc sách lấy một mình, cứ tiếp tục đọc khuyến khích cháu đọc to, rõ.

Các hoạt động thú vị để phát triển kỹ năng viết

Bạn giúp trẻ hiểu rằng viết không phải là một kỹ năng tẻ nhạt dành riêng cho việc học hành. Viết còn là một phương pháp thú vị giúp cho cháu khám phá chính mình và trao đổi thông tin với mọi người. Mục đích của những hoạt động sau đây là giúp phát triển sự sáng tạo của trẻ, khuyến khích cháu ghi lại những suy nghĩ và cảm giác của mình bằng từ ngữ. Bạn đừng đặt nặng chuyện đánh vần hay chữ viết, cháu sẽ học những kỹ năng này tại trường.

Trẻ em học bằng nhiều cách khác nhau. Thử xem con bạn hợp với cách nào nhất và áp dụng:

THIÊN VỀ THỂ CHẤT:

- Cùng nhau viết. Bất cứ khi nào bạn cần viết một bức thư, các món đồ cần mua hay chi trả hóa đơn, điền vào mẫu đơn đặt hàng..., hãy bảo con bạn cùng tham gia. Cho cháu một số giấy viết, một mẫu đơn đặt hàng để cháu viết vào trong khi bạn lo việc của mình. Cháu sẽ hiểu rằng viết là một phần quan trọng của cuộc sống hàng ngày

- Thêm thắt vào truyện tranh hài hước. Cắt rời và làm xáo trộn một phần của một cuốn truyện tranh hài hước rồi cho cháu sắp xếp lại theo trật tự, nói cháu tưởng tượng và viết về chuyện xảy ra trong phần tiếp theo.

- Ghi chép khi đi chơi. Khi bạn và con bạn cùng đi trên đường với nhau, dù là đi chơi quanh thành phố hay đến nhà bà ngoại, bạn hãy bảo cháu mang theo một cuốn vở để cháu viết những gì cháu thấy và làm. Cháu có thể mang nó theo cả khi đến sở thú hay lúc đi biển.

THIÊN VỀ THỊ GIÁC:

- Bảo con viết một danh sách những món quà nó mơ ước trong ngày sinh nhật hay trong dịp tết sắp đến. Bạn đừng lo lắng về chi tiết danh sách đó! Mục đích là để trẻ viết ra những điều làm cháu cảm thấy thú vị. Bạn cũng có thể hỏi cháu về danh sách các đồ vật trong phòng cháu như sách hay búp bê. Một số em thích viết danh sách các việc phải làm khi bắt đầu mỗi ngày, mỗi tuần hay mỗi tháng.

- Viết một lá thư gửi Ban biên tập: Các tạp chí, báo thường đăng những nét nổi bật trong các lá thư của những bạn đọc nhỏ tuổi. Soạn một lá thư gửi đến ban biên tập của tờ báo nào đó sẽ tạo cho trẻ cơ hội tốt để viết về những gì cháu thật sự quan tâm. Nếu cháu không nghĩ được chủ đề hay, bạn hãy đọc báo với cháu và hỏi xem cháu có nhận xét, đồng ý hay không đồng ý về vấn đề gì đó...

- Viết thư cho bạn: Trẻ em thích kết bạn với một người ở xa. Viết thư kết bạn là một phương thức thú vị giúp cho trẻ luyện tập kỹ năng mô tả khi cháu kể cho người đó nghe về gia đình, bạn bè, trường học, nhà cửa. Bạn hãy đề nghị cháu viết thư cho anh em họ hay một người bạn ở xa. Trước khi cháu viết lá thư đầu tiên, hãy cho cháu biết các thứ cần dùng và để cháu tự lấy giấy, phong bì, bút...

- Làm một bộ sưu tập ảnh: Chụp hình con bạn với bạn bè hay họ hàng của cháu. Dán hình vào một tờ giấy hay vở rời (tự làm hay mua). Bảo cháu viết lời chú thích về mỗi bức ảnh, khi nào và ở đâu, và mối quan hệ của cháu với những người trong ảnh. Đây sẽ là món lưu niệm tuyệt vời của con bạn khi cháu lớn lên.

- Viết nhật ký: Trẻ em thích nói về chúng. Bằng cách khuyến khích con bạn viết nhật ký, cháu sẽ biết "nói chuyện" với chính mình. Giải thích cho cháu rằng quyển nhật ký là nơi đặc biệt mà cháu có thể viết mọi điều cháu muốn và không ai có thể đọc mà không có sự cho phép của cháu. Hãy để trẻ chọn một cuốn sách đặc biệt làm nhật ký (đó là chìa khoá cho sự lôi cuốn trẻ một cách đặc biệt). Sau đó thêm vào lịch sinh hoạt hàng ngày của cháu giờ viết nhật ký, có lẽ là trước khi đi ngủ. Một số trẻ chẳng khó khăn gì khi suy nghĩ nên viết gì vào nhật ký. Nhưng nếu con bạn gặp trở ngại, hãy giúp cháu bằng cách:

Khuyến khích cháu viết về sự kiện vừa xảy ra (Có họ hàng mới đến thăm, mới nuôi một con mèo...)

Bạn viết dùm những gì cháu muốn viết. Sau đó cháu sẽ sớm muốn tự viết thôi.

Chơi trò chơi "viết nhật ký": Mẹ nói "bắt đầu" và con viết mọi thứ con nghĩ, khoảng 3 phút sau, khi nghe mẹ nói "dừng lại" thì ngưng. Sau đó tăng thời gian viết lên 5, 7, 15 phút .

THIÊN VỀ THÍNH GIÁC:

- Đọc lớn một câu chuyện cho con bạn và nói cháu viết lại. Có thể chọn bất kỳ chủ đề nào. Trẻ em thường đặc biệt thích chuyện về chính chúng được kể lại qua cái nhìn của người khác. Có thể tả lại buổi tiệc sinh nhật vừa qua, một lần đi xem phim hay một điều gì con bạn làm khi cháu còn bé. Hãy kể hay đọc thôi, để cháu có thể nghe kịp. Cách này không chỉ đẩy mạnh được kỹ năng viết mà cả kỹ năng nghe của cháu nữa.

- Tả một bức tranh. Hãy cùng cháu nhìn vào một bức tranh trong tạp chí, catalog hay sách truyện. Nói con bạn viết lại theo trí nhớ của cháu những người trong truyện đang làm gì, nghĩ gì và lý do tại sao. Hoặc biểu cháu viết lại câu chuyện cháu vừa nghĩ ra giữa 2 người trong bức tranh.

- Cùng nhau "xuất bản" cuốn sách. Hãy tìm những hình vẽ và bài viết của con bạn những năm trước, dán chúng vào một mảnh báo và đề nghị cháu nói về mỗi thứ. Dùng bìa cứng nặng làm bìa bao và để con bạn trang trí nó. Ghi tên cháu là tác giả. Khoan lỗ trên trang và đóng lại với nhau bằng chỉ hay ruy-băng. Hãy xem đó là cuốn sách thật sự bằng cách cất nó lên kệ sách với những quyển sách khác.

Các hoạt động vui giúp phát triển kỹ năng nghe

Bạn có nói chuyện với con bạn nhiều không? Hình như nó chỉ nghe được phần cuối của câu nói. Cũng như cơ bắp, kỹ năng nghe cần được tập luyện thường xuyên để khoẻ mạnh và phát triển hơn:

Thường xuyên nói chuyện với trẻ:

Kể cho con nghe những câu chuyện hay mà bạn đọc được trên báo. Kể lại chuyện bạn nói với những người ở cơ quan. Khi đi mua sắm, bạn nên kể cho trẻ nghe ngày xưa bạn đi mua sắm với bố mẹ mình thế nào. Hãy giữ thói quen kể chuyện mỗi ngày nếu bạn và trẻ cùng có mặt trong nhà bếp khi nấu cơm tối, bạn có thể nói “Lấy thêm cho mẹ một ly nước”. Đừng ngạc nhiên khi nghe con mình lặp lại điều mà bạn vừa nói với người khác. Nên nhớ trẻ con rất hay bắt chước, nên khi nói phải cẩn thận.

Khi đọc sách cho con nghe:

Phải ngừng đọc trước khi qua trang và hỏi xem chuyện gì xảy ra tiếp. Yêu cầu con giải thích xem nó có nghe và hiểu những điều bạn vừa đọc như thế nào không. Nếu trẻ chưa nắm bắt được, hãy cố đọc lại một lần nữa. Hỏi xem trẻ tiên đoán câu chuyện sẽ kết thúc như thế nào. Bạn phải đọc lớn tiếng và dừng lại trước khi kết thúc. Yêu cầu trẻ đoán xem câu chuyện sẽ kết thúc như thế nào, dựa trên những gì trẻ vừa được nghe. Rồi bạn kết thúc câu chuyện và thảo luận với con bạn xem kết thúc đó gây ngạc nhiên không.

Nghe nhạc:

Một giáo viên mẫu giáo đề nghị cho các em nghe kỹ lời của bài nhạc, đó là cách luyện tập rất hay.

Cùng nấu ăn:

Hãy đưa ra một công thức nấu ăn, đọc lớn những hướng dẫn, và để cho trẻ tự cân đo, trộn, quậy, và đổ vào.

Ghi âm:

Sử dụng máy ghi âm để ghi lại những hướng dẫn. Có thể con bạn làm ngơ khi bạn sai nó lau nhà, nhưng sẵn sàng làm khi được yêu cầu đi lấy con búp bê hay cuốn băng mà nó thâu. Có lẽ nó rất ngạc nhiên khi mở cuốn băng ra và từ trong băng giọng của bạn phát ra “xếp gọn những con búp bê ở trên kệ lại, cất quần áo và dọn giường...”

Kể chuyện nối tiếp:

Trò chơi này rất phù hợp với những gia đình có đông người hay khi bạn phải tổ chức cho con mình và bạn nó cùng chơi: Yêu cầu một người bắt đầu kể chuyện (ví dụ: “Ngày xưa ngày xưa có một cậu bé sống trong một lâu đài...”) rồi người khác kể tiếp câu chuyện này, mỗi người chỉ nói một câu hay một ý ngắn và luân phiên hết người này đến người khác. Vì người nào cũng phải lắng nghe xem người trước kể cái gì, cho nên trò chơi này sẽ làm tăng thêm kỹ năng nghe.

Cùng dò theo lời bài hát:

Mua một cuốn băng và một quyển sách có lời của các bài nhạc đó để con bạn có thể dò theo lời của bài nhạc.

Cùng xem video hoặc ti vi:

Khi xem bạn giả vờ không nghe thấy gì cả và hỏi con mình xem đã nghe được những gì.

Đọc sách: Con bạn đang ở giai đoạn nào?

Học đọc sách là cả một quá trình lâu dài, mặc dù mỗi đứa trẻ học theo tiến độ riêng của mình, nhưng phần lớn quá trình này phải trải qua 4 giai đoạn tập đọc cơ bản: Chưa biết đọc, bắt đầu đọc được, biết đọc và đọc thành thạo.

Dấu hiệu của trẻ chưa biết đọc: Có thể con bạn chưa biết đọc nếu có những biểu hiện sau đây:

- Chơi với sách vở như những món đồ chơi bình thường, không biết là bên trong có chuyện để đọc.

- Đã được nhìn thấy nhiều sách và được nghe đọc nhiều, nhưng chưa hiểu được câu chuyện đọc đó được thể hiện bằng các từ ngữ trong sách.

- Bị các màu lòe loẹt và hình minh họa trong sách thu hút, nhưng lại không hiểu các bức tranh đó minh họa cho câu chuyện.

- Không xác định được từ hay chữ cái trên các trang sách.

Trẻ chưa biết đọc thường ở độ tuổi từ 2-4.

Dấu hiệu của trẻ bắt đầu biết đọc sách: Có thể con bạn bắt đầu biết đọc sách nếu có những biểu hiện sau:

- Cần nhiều hình ảnh để hỗ trợ mỗi khi kể chuyện.

- Khó trả lời đầy đủ những câu hỏi liên quan đến câu chuyện.

- Nhớ được nhiều sách và gắng sức đọc lại chúng nhiều lần.

- Đọc lớn tiếng, không diễn cảm và không biết ngừng nghỉ đúng chỗ.

- Bất chợt gặp một từ không biết nhưng cố đọc rồi lại bỏ qua.

Trẻ bắt đầu biết đọc thường ở độ tuổi từ 4-6.

Dấu hiệu của trẻ biết đọc: Có thể con bạn đã đọc thạo nếu có những biểu hiện sau:

- Đọc trôi chảy, thỉnh thoảng có vài lỗi sai và phải dừng lại để đánh vần các từ.

- Dùng hình ảnh cũng như mạch văn ở mỗi khoảng nghỉ của câu để hình dung ý nghĩa câu chuyện.

- Bất chợt gặp từ không biết, trẻ đánh vần và thường cố tưởng tượng ý nghĩa của câu chuyện dựa vào văn cảnh.

- Có thể trả lời các câu hỏi đơn giản liên quan đến câu chuyện.

- Đọc diễn cảm và ngừng nghỉ đúng chỗ.

- Thích đọc sách mới và sách khó với một người lớn hoặc với trẻ lớn hơn.

Trẻ biết đọc thường ở độ tuổi từ 6-8.

Dấu hiệu của trẻ đọc sách thành thạo: Có thể con bạn đã đọc thạo nếu có những biểu hiện sau:

- Đọc trôi chảy, mặc dù đôi lúc bị vấp.

- Đọc theo chương và có thể hiểu hầu hết hoặc hiểu cả câu chuyện.

- Thích sách không có hình ảnh.

- Tra những từ không biết trong từ điển hoặc hỏi người khác ý nghĩa của từ và luôn nhớ ý nghĩa của chúng trong lần gặp sau.

- Có thể trả lời một loạt các câu hỏi về những điểm quan trọng, chia sẻ tình cảm và tâm tư của câu chuyện.

- Đọc diễn cảm xuyên suốt câu chuyện, hiểu rõ những chỗ ngừng nghỉ và ngữ điệu.

- Đọc sách theo chương và thích loại truyện dài, nhiều tình tiết.

Trẻ đọc thạo thường phải trên 8 tuổi.

Làm thế nào để giúp con phát triển vốn từ vựng?

Thường xuyên trò chuyện với con.

Học ngôn ngữ và gia tăng vốn từ bằng cách lắng nghe mọi người xung quanh nói chuyện hoặc đối thoại với nhau rất có lợi cho trẻ. Nghe người khác nói càng nhiều thì ngôn ngữ cá nhân của trẻ càng phát triển tốt hơn. Tuy nhiên, có nhiều phương thức sáng tạo lý thú không những làm tăng vốn từ của trẻ mà còn củng cố được các mối quan hệ và tăng thêm niềm hạnh phúc trong gia đình.

Gây chú ý:

Nên dán lên tủ quần áo, tủ lạnh hay ở những chỗ dễ nhìn những tờ giấy ghi chú những từ hay hoặc có thể vẽ hình minh họa cho các từ đó nếu cần để làm tăng vốn từ của trẻ. Trong khi ăn, có thể dùng những từ đó để nói chuyện.

Đọc lớn tiếng:

Đĩ nhiên, bạn đã từng đọc lớn tiếng cho con bạn nghe hồi cháu mới sinh, nên đọc cho con nghe loại sách có nhiều nhân vật và sự kiện, dành thời gian thảo luận và chỉ cho con biết những từ mới.

Trò chuyện:

Dành thời gian chỉ bảo và nói chuyện cho cháu nghe mỗi khi gia đình quây quần bên nhau. Mỗi khi đi đâu về, cố thu thập về vài món đồ vật cho trẻ. Hãy cho trẻ khoảng trống để kể về những đồ vật đặc biệt mà trẻ ưa thích, những đồ vật đó có tác dụng chia sẻ thông tin và kinh nghiệm cho trẻ. Khi cho từ mới, bạn nên tránh những từ tuy ngắn nhưng lại có những chữ cái giống nhau nhiều quá dễ gây nhầm lẫn. Các em có thể nhớ được những từ dài miễn là không trùng lặp nhiều.

Để phát triển vốn từ của trẻ, đừng đánh giá thấp tầm quan trọng của trò chuyện về trao đổi thông tin.

Sử dụng những từ khác nhau để miêu tả:

Nên dùng những từ miêu tả phù hợp với mỗi vật như: ngũ ngon, áo đẹp, búp bê dễ thương v.v. Khi đến một cửa hàng tự chọn để mua một cái khăn quàng cổ, hãy nói về loại khăn quàng cổ. Khi đến nhà kính chọn mua cây mới để trồng trong vườn, hãy nói cho con nghe về những loại cây mới đó. Khi làm một món ăn mới, hãy nói chuyện về cái chảo, dầu đậu phộng, xì dầu, các loại đậu, v.v.

Trẻ khiếm thính có thể nghe, nói nếu sớm đeo máy trợ thính

Việc đeo máy trợ thính sớm giúp trẻ nghe, hiểu và phát triển được các kỹ năng giao tiếp thông thường. Nhờ đó, trẻ điếc có thể theo học cùng lớp với trẻ bình thường với các điều kiện: chỗ ngồi gần giáo viên, nhìn được khẩu hình giáo viên, gia đình hợp tác tốt với giáo viên.

Kết luận này được đưa ra trong Hội nghị quốc gia Can thiệp sớm cho trẻ khiếm thính, được tổ chức tại Đại học Sư phạm Hà Nội. Hội nghị cũng cho biết, dự án Hỗ trợ và phát triển can thiệp sớm cho trẻ khiếm thính Việt Nam đã được tiến hành gần 3 năm nay, do Hà Lan tài trợ.

Khuyến khích những trẻ yêu thích việc viết lách

Trẻ em thích đánh dấu các đồ vật và diễn tả về chính mình. Hãy làm sao để chuyển viết một cái gì đó trở nên quen thuộc với chúng. Sau đây là 8 cách để khuyến khích trẻ thích tập viết:

1. Đừng gây áp lực cho cháu:

Để khuyến khích một đứa trẻ học viết, hãy tạo cho cháu cơ hội đặt bút viết vào giấy, viết phấn trên lề đường, dùng màu tô lên giá vẽ, và dùng bút lông viết trên các tấm áp phích... Nhưng phải làm cho cháu thích những việc đó chứ không làm vì bị ép buộc. Ở trường con bạn đã có nhiều thời gian để học viết rồi. Mục đích của bạn tại nhà là khuyến khích để cháu nhận thấy viết là một hoạt động có lợi ích.

2. Cho cháu các dụng cụ khác nhau để tập viết:

Hãy để những cây bút chì màu, bút lông, phấn, bút mực, bút chì và màu vẽ trong hộp bàn hay một cái hộp để con bạn tìm thấy dễ dàng và khuyến khích cháu sử dụng. Viết phấn trên lề đường cũng là một cách giúp cháu trở nên thích tập viết. Như thế, cháu có thể viết ở mọi nơi, dùng phấn viết trên lề đường khi đi dạo vào những ngày nắng đẹp và dùng bút viết khi ở nhà. Nếu sợ cháu làm bẩn tường nhà, hãy cho nó một khu vực riêng, dán một miếng giấy lớn để viết và vẽ lên đó,

3. Tập viết ở mọi nơi có thể viết được:

Trẻ em thường thích viết trên những bề mặt rộng. Giấy khổ lớn cũng không đắt lắm. Nhưng bạn đừng quên có một bảng viết phấn. Nếu sợ cháu làm bừa bãi, hãy đóng một cái bàn vừa tầm ngòi của

cháu, đặt ở bất cứ chỗ nào mà nếu cháu có làm bừa bãi mọi thứ cũng chẳng sao.

4. Tạo cho cháu thói quen tập viết mỗi ngày:

Mỗi ngày, khi bạn viết lịch làm việc, ghi các món thu chi, viết email viết hay thư tay, hãy để con bạn nhìn thấy. Nếu được thì giữ những bài viết của bạn cho cháu xem. Trẻ em thường hay bắt chước. Nếu bạn thích viết, hãy tạo cơ hội cho trẻ cùng chia sẻ niềm ham mê của bạn.

5. Mua cho cháu một quyển nhật ký:

Trẻ em rất thích thú với ý tưởng viết nhật ký để ghi lại những suy nghĩ, cảm xúc và hành động của chúng vào những lúc đặc biệt trong ngày. Nhật ký có ổ khóa riêng đặc biệt làm các cháu thích thú vì trẻ cũng có nhu cầu được giữ những bí mật của mình. Ngay cả khi trẻ chỉ viết một hay hai câu đơn giản mỗi ngày, ví dụ như: "Hôm nay mình giận bạn Ly"... Bé bắt đầu nhận thấy giá trị của việc ghi lại những suy nghĩ của mình. Nếu lúc khởi đầu bé gặp khó khăn, hãy hỏi bé: hôm nay con có điều gì vui không? Con có gặp ai hay làm cái gì mới không?

6. Tập cho cháu sử dụng máy vi tính:

Hãy để con bạn tự soạn một mẫu chuyện trên máy tính hay viết thư điện tử cho bạn bè, cho người thân trong gia đình đang ở xa... Có thể việc đánh máy làm cho bé chia trí, không viết được một lá thư hay, nhưng bé vẫn viết và học cách nối các từ và cụm từ để ghi lại suy nghĩ của mình.

7. Hãy thật nhiệt tình khi giúp cháu:

Cố gắng cho cháu thấy rằng bạn rất quan tâm đến những gì con bạn viết hay vẽ nên, ngay cả khi bạn rất khó diễn tả điều này. Có thể nói khéo léo rằng: "Con đã biết cách viết một câu chuyện rồi đấy". Đừng làm thái quá bằng cách ép vào đầu con, đừng "mớm" cho trẻ những tư tưởng người lớn già cỗi của bạn.

Việc của bạn là thật sự để ý đến con, đến việc nó làm, khen cháu cả trong khi cháu đang viết lẫn khi cháu đã hoàn thành bài viết.

8. Chơi những trò chơi thúc đẩy khả năng viết tốt:

Để biết nhiều phương pháp giúp phát triển khả năng viết, hãy xem "Các hoạt động thú vị để phát triển kỹ năng viết"

Các hoạt động thú vị thúc đẩy kỹ năng nói của trẻ

Con bạn có hay “mở máy phát thanh” từ lúc mới ngủ dậy và chỉ chịu ngừng khi đi ngủ không? Hay cháu thuộc dạng người trầm lặng? Cho dù cháu nghiêng về khuynh hướng nào, bạn đều có thể giúp cháu trau dồi kỹ năng nói. Cháu sẽ học nói dễ dàng thông qua việc rèn luyện tập đọc và làm toán.

Bạn có thể giúp gì cho cháu? Đầu tiên, hãy lắng nghe cháu nói một cách năng động. Nghĩa là bạn không chỉ lắng nghe những gì cháu nói mà cần đặt câu hỏi cho cháu, đưa ra lời bình luận và quan tâm đến cuộc đối thoại mà trong đó cháu có rất nhiều cơ hội để bày tỏ suy nghĩ.

Sau đây là một số trò chơi và hoạt động mà bạn có thể dùng để giúp cháu phát triển kỹ năng nói chuyện:

Dành cho các cháu thiên về thính giác:

- Hãy nói chuyện với cháu bất cứ khi nào bạn ở bên cháu. Kể cho cháu nghe những mẫu chuyện thú vị bạn đọc trên báo hoặc những chuyện vui bạn có được trong ngày làm việc hôm đó. Hoặc khi đi mua sắm cùng với cháu hãy kể cho cháu nghe những lần bạn cùng mẹ đi chợ khi còn nhỏ như chúng bây giờ. Nhiều lúc bạn có cảm tưởng rằng trẻ không chú tâm đến câu chuyện bạn đang kể nhưng thật ra là có đấy và cũng đừng ngạc nhiên khi nghe con bạn lặp lại một điều gì bạn nói với một người khác. Và hãy nhớ rằng bất chước là một cách học hỏi của trẻ nên hãy cẩn thận với lời nói của chính bạn.

- Hỏi cháu những câu hỏi mở. Ví dụ như khi bạn hỏi “Hôm nay con đã làm gì ở trường?”, bạn sẽ nghe cháu kể lại chi tiết hơn là khi bạn hỏi những câu hỏi có hay không như: “Hôm nay ở trường con có

vui không?”. Nếu cháu trả lời chậm, bạn hãy hỏi “Hôm nay con đã học được những thí nghiệm khoa học nào?”. Bạn hãy tạo cho cháu cơ hội tự kể lại những gì cháu đã làm và bạn hãy nhiệt tình lắng nghe. Cháu kể nhiều điều nhỏ nhặt nhưng tất cả những điều đó lại rất quan trọng đối với cháu và với bạn.

- Bạn hãy ghi âm lại những lúc cháu hát hay kể chuyện. Trẻ ngạc nhiên và thích thú khi được thấy và được nghe giọng mình trong băng, “Giọng mình đó sao? Cũng hay đấy chứ!”. Nhiều năm sau, bạn sẽ rất vui khi nhìn lại hình ảnh con mình ở lứa tuổi này. Hãy kể cho cháu nghe một câu chuyện cổ tích mà lúc nhỏ bạn rất thích, hay đưa cho cháu một quyển sách cũ mà hầu hết các trang đều bị quăn góc vì ngày trước bạn đã đọc nhiều lần và đọc lại cho cháu nghe. Đây chính là thời điểm thích hợp để cháu học những từ mới. Nếu cháu đã từng được nghe một câu chuyện nhiều lần, hãy đọc lại cho cháu nghe chuyện đó, cố ý thay đổi các chi tiết quan trọng để xem liệu cháu có phát hiện ra không.

- Bạn hãy yêu cầu cháu kể lại về cuốn sách cháu đã đọc sau bữa ăn tối hay khi gia đình quây quần bên nhau. Hãy gợi ý để con bạn tóm tắt nội dung quyển sách đó. Các thành viên trong gia đình có thể đặt câu hỏi cho cháu và hỏi cháu những gì cháu thích hay không thích về quyển sách đó.

- Nhờ con bạn đọc sách lớn tiếng. Bạn đã đọc sách cho cháu nghe 6 năm nay hay gần như thế. Bây giờ đến phiên cháu. Hãy tìm cho cháu những cuốn sách dễ đọc và không quá dài như vậy cháu sẽ không bị chán.

Dành cho các cháu thiên về thị giác:

- Hãy thu băng video các bài đọc hay chuyện kể của con bạn. Để làm tăng thêm sự thú vị, hãy hóa trang cho cháu thành một nhân vật và đóng lại một cảnh trong câu chuyện đó. Sau khi thu băng lại hãy ngồi xem lại cùng với cháu, để cháu tự nhận xét vai diễn của mình và tán dương khả năng diễn của cháu. Đừng nói đi nói lại về một lỗi nhỏ hay một câu nói vấp của cháu. Hoạt động này sẽ giúp cháu cảm thấy thoải mái và tự nhiên hơn khi đứng trước đám đông nhưng bạn đừng nên soạn sẵn cho cháu những lời cháu phải nói

trước mọi người vì như vậy trẻ sẽ không tự nhiên và phản ứng của cháu không được sắc bén.

- Khuyến khích cháu mô tả lại một băng video hay một chương trình tivi mà cháu đã xem. Ví dụ như chương trình “Vườn cổ tích” – một chương trình rất được trẻ em yêu thích. Hãy để con bạn nói xem câu chuyện ấy nói về điều gì. Cháu đã đủ lớn để có thể tập trung không chỉ vào các tình tiết truyện mà còn vào các mâu thuẫn xảy ra trong chuyện. Ví dụ, hãy hỏi cháu xem tại sao nhân vật chính lại bị điên hay buồn bã, và lắng nghe ý kiến của cháu.

Dành cho các cháu thiên về thế giới tự nhiên:

- Đưa cháu đi dạo để ngắm cảnh thiên nhiên, tổ chức những chuyến đi biển hay đi dã ngoại. Bạn nên mang theo một cái hộp để có thể thu nhặt một kho báu riêng cho con bạn như vỏ sò, những hòn đá, những chiếc lá đủ màu... Khi trở về nhà, hãy để cháu kể lại từng điều một cho cả gia đình nghe như màu sắc, hình dạng, kích thước, chức năng của từng đồ vật và cháu đã tìm thấy nó ở đâu. Gợi ý cho trẻ thực hiện một bộ sưu tập về thiên nhiên.

- Tổ chức diễn kịch gia đình. Bạn có thể cùng với mọi người trong nhà viết một vở kịch ngắn – thực tế hoặc hư cấu – để cả gia đình cùng diễn. Hãy để con bạn làm đạo diễn hay người hướng dẫn. Bạn có thể ghi âm hay quay video buổi diễn.

- Hãy đọc chính tả cho cháu viết. Đầu tiên, yêu cầu trẻ kể một câu chuyện ngắn mà trẻ tâm đắc nhất, nếu cháu bỏ sót những chi tiết quan trọng, hãy nói rằng bạn không hiểu và đề nghị cháu kể rõ hơn. Sau đó cho bé viết tóm tắt và vẽ lại các bức tranh minh họa cho câu chuyện và dùng chúng để làm thành một quyển sách

Những nét vẽ đầu tiên

Những chữ viết nguệch ngoạc, những nét vẽ bằng tay là những bước hết sức cần thiết trong quá trình hình thành chữ viết tay chuẩn và khả năng suy luận của trẻ.

Dù chưa vào lớp một nhưng con bạn lại rất say mê lớp học vẽ của mình, tuy nhiên bạn lại nghĩ: "Thằng bé đang theo học toán, lớp tập viết để chuẩn bị vào lớp một, rồi lại học đàn, học bơi, rồi học cả tiếng Anh. Có nên cho con tiếp tục học lớp vẽ này không nhỉ?"

Rất nên đấy, vì chỉ khi đến lớp học vẽ này con bạn mới có thời gian viết nguệch ngoạc, vẽ và tô màu một cách tự do mà không chịu sự kiểm soát của ai cả. Sau nhiều nghiên cứu người ta nhận thấy rằng từng bước tiến bộ của trẻ trong khi học vẽ có sự trùng khớp với từng giai đoạn phát triển về tâm sinh lý của chúng.

Trẻ chập chững biết đi sẽ vẽ theo bản năng:

Khi đi ngang qua những chỗ mà thằng bé đã vẽ bậy vẽ bạ lên đó, bạn hãy dừng lại và quan sát đi: không bậy bạ chút nào đâu. Bé bị thôi thúc phải để lại dấu vết hay bút tích như những đường gợn sóng và dấu chấm trên bàn ghế hoặc trên tường. Nhưng động cơ của bé chưa đủ mạnh nên bé chỉ vẽ khi có nhu cầu giải phóng bớt năng lượng.

Lên 3 tuổi, bé vẽ có chủ ý hơn với những đường thẳng và vòng tròn được vẽ đi vẽ lại nhiều lần. Nếu bé tiếp tục luyện tập và phát huy được khả năng tập trung thì sự kết hợp giữa thị giác và động lực của bé sẽ làm cho điều đó khá hơn. Ở giai đoạn này, bé vẫn chưa nhận thức được sự sáng tạo trong nghệ thuật. Hình vẽ của bé trông có vẻ như lung tung, bừa bãi và không ra hình thù gì, nhưng lại là sự bắt đầu của ý thích muốn được vẽ.

Tuổi sắp đi học: vẽ theo suy nghĩ, ý tưởng của mình:

Từ 3 tuổi cho đến 5 tuổi, cơ ở các ngón tay và cổ tay mạnh hơn trước. Ngoài ra, tay và mắt cũng phối hợp nhịp nhàng hơn trước. Các yếu tố này hình thành nên giai đoạn kế tiếp có liên quan đến vấn đề về quan sát vật thể. Đây là bước ngoặt quan trọng trong quá trình phát triển trí não của trẻ con - khả năng vẽ theo ý tưởng của mình.

Vẽ trở thành một phương tiện để trẻ giao tiếp, và có thứ ngôn ngữ riêng của nó. Trẻ bắt đầu quan tâm đến các kiểu dáng, cách trang trí và thiết kế. Dần dần những bức tranh của trẻ chuyển từ những hình ảnh trừu tượng thành những hình tượng có hồn. Những gì bé đã trải qua và nhìn thấy bỗng kết hợp lại với nhau và được thể hiện một cách tượng trưng (dù vẫn chỉ là những đường thẳng và những dấu chấm). Trẻ đã có thể truyền đạt với bạn những gì trẻ muốn nói bằng hình ảnh. Khi đang vẽ, trẻ rất hay nói để có thể khóa lấp sự non nớt trong khía cạnh hội họa và cũng có thể là trẻ đang cố gắng liên hệ, gắn kết suy nghĩ và cảm xúc của bé với môi trường bên ngoài.

Tuổi đến trường: chúng ta thực sự ngạc nhiên bởi óc quan sát của trẻ:

Từ 5 đến 8 tuổi, vẽ đã trở thành những tác phẩm của trí tuệ. Những bức tranh của trẻ ghi lại quá trình trẻ suy nghĩ, là nhu cầu mô tả rất hiện thực về bản thân và cũng là nơi để trẻ trút hết tình cảm. Khi ấy, tranh của trẻ trở nên sống động, có đầu tư. Hầu hết những bức tranh của trẻ đều được khơi nguồn cảm hứng sáng tác từ những vật thể rất kỳ quặc đối với những người khác. Trẻ tìm thấy được niềm vui riêng trong mỗi tác phẩm mang tính sáng tạo của mình. Và đây cũng là sản phẩm của bán cầu não phải của trẻ.

Trẻ dưới 6 tuổi thường sống trong thế giới của trí tưởng tượng, nhưng trẻ lại quan sát cuộc sống xung quanh một cách thực tế hơn và hiện thực hơn. Lúc này, những bức tranh của bé làm người lớn ngạc nhiên vì chiều sâu của đề tài và hình thức của nó.

Cân đối bán cầu não trái và phải:

Theo kết quả nghiên cứu, bán cầu não trái chịu trách nhiệm chia nhóm, phân tích và sắp xếp mọi thứ theo một chuỗi liên tục, thứ tự. Ngược lại, bán cầu não phải thì lại kết hợp các hoạt động của các bộ phận trong cơ thể và điều khiển thị giác. Bán cầu não phải đóng vai trò rất quan trọng trong việc phát triển khả năng nghệ thuật của trẻ. Chương trình giáo dục cho trẻ em từ 7 tuổi trở lên rất chú trọng đến việc khuyến khích các hoạt động của não trái ví dụ như toán, phân tích cấu trúc câu.

Trẻ con ở độ tuổi từ 9 đến 12 có óc thực tế hơn, và điều đó được thể hiện trong những bức tranh của trẻ. Sự diễn đạt một cách phóng khoáng và tự do sẽ dần dần trưởng thành hơn, mang sắc thái logic và phân tích sâu hơn. Sự sáng tạo độc đáo thể hiện rõ nét trong các tác phẩm của trẻ.

Ở tuổi này, trẻ đã bắt đầu băn khoăn về giá trị sự sáng tạo của mình, niềm đam mê dành cho nghệ thuật của chúng bị giảm xuống trầm trọng. Tình hình trở nên tồi tệ hơn khi trẻ bước vào học cấp 2, ở đó trẻ bị nhồi nhét bao nhiêu là thứ vào đầu và bán cầu não bên trái của trẻ phải hoạt động liên tục để tiếp nhận và xử lý hàng tấn thông tin. Do não trái hoạt động quá nhiều nên lấn át luôn khả năng xử lý các hoạt động của não phải.

Đầu tư thời gian học:

Những nhà chuyên môn khuyên các bậc cha mẹ: hãy khuyến khích sự phát triển hoạt động của bán cầu não phải cho trẻ. "Ngoài các giờ học trong lớp hội họa, chịu khó tổ chức cho trẻ đi tham quan các phòng trưng bày các tác phẩm nghệ thuật. Giúp trẻ nhận ra được vẻ đẹp thiên nhiên, hãy để trẻ được sống và lớn lên trong môi trường mà ở đó trẻ được tự do sáng tạo và vẽ tranh."

Các lớp hội họa không phải chỉ là nơi phát hiện, phát triển và duy trì các dòng chảy của sự sáng tạo mà còn là nơi bọn trẻ có thể học được cách quan sát một cách phóng khoáng cũng như tỉ mỉ.

Trong các lớp học vẽ, trẻ có thể học cả nghệ thuật và giá trị của cuộc sống. "Sau khi vẽ xong một bức tranh, trẻ thường tự ngắm nhìn và kết luận vật thể trong tranh có thể là quá lớn hoặc quá nhỏ. Trẻ sẽ lập tức chỉnh sửa lại sao cho phối cảnh của tranh hợp lý hơn. Khi

chỉnh sửa lại có nghĩa là trẻ đã học được cách quan sát mọi vật khái quát ngay lần đầu và sau đó trẻ sẽ phối cảnh lại. Nói cách khác, trẻ học được cách quan sát những bức tranh cỡ lớn rồi mới lên kế hoạch phác thảo bản vẽ của mình. Đó là nghệ thuật của cuộc sống không những được giảng dạy và áp dụng trong lớp học vẽ mà còn được trẻ mang vào cả hoạt động trong cuộc sống thường ngày.

Học hội họa đòi hỏi phải có khả năng thể vai và mô phỏng công việc của người khác. "Nhưng đừng hiểu lầm, chúng tôi không dạy trẻ ăn cắp tác phẩm của người khác mà chỉ quan sát làm cách nào người ta lại có thể nảy sinh ra và thể hiện ý tưởng của họ trong các bức tranh của mình. Bọn trẻ có thể học được cách nhìn mọi vật từ quan điểm của người khác, từ góc nhìn khác. Từ đó trẻ có thể nhận ra và tiếp thu ưu điểm của họ. Vai trò chủ yếu của người dạy vẽ là hướng dẫn cho mỗi người tự khám phá phong cách riêng và độc đáo của riêng mình.

Khuyến khích họa sĩ nhỏ tuổi:

- Cung cấp cho bé thật nhiều giấy vẽ, bút chì màu, bút chì vẽ và thuốc màu.
- Quan tâm đến những tác phẩm của trẻ.
- Chấp nhận cách phối cảnh của trẻ.
- Cung cấp đồ đựng những bức tranh của bé như cặp giấy, khung vẽ để bé đựng những bức tranh yêu thích của nó.

Sửa tật nói ngọng

"Nói ngọng" là một thuật ngữ không chuyên diễn tả cách trẻ phát âm sai từ. "Củ khoai" thành "củ phai", "mặt trời" thành "mặt chời"...

Có sửa được tật nói ngọng không còn tùy vào tuổi của trẻ. Nếu con bạn phát âm như thế mà cháu chỉ mới lên 6 thì không có gì phải lo. Nhưng nên chú ý chỉ cho cháu để nó cố gắng sửa giọng cho đúng. Chuyện nói ngọng thường xảy ra với nhiều em, đa số sẽ hết khi lên 7 tuổi.

Nếu con bạn đã 7 tuổi thì phải có một cô giáo nghiêm nghị, phát âm chuẩn (có thể là chị lớn của cháu, hoặc một sinh viên sư phạm) để bắt cháu tập đều đặn vì nói ngọng là một thói quen rất khó bỏ khi trẻ lớn lên. Cũng nên hỏi bác sĩ của cháu, hay nha sĩ, xem hàm, họng, răng cháu có vấn đề gì không. Nếu cháu nói ngọng nhiều, bạn không đủ sức mà bảo vệ cháu khỏi những lời trêu chọc. Nhưng vẫn còn những việc có thể giúp cháu cháu chống lại tật nói ngọng:

- Chú ý nhắc nhở cháu sửa những âm sai và làm điều đó hàng ngày.

- Hãy chữa trị bất cứ vấn đề về dị ứng, lạnh hay viêm xoang để con bạn có thể thở được khi ngậm miệng và thở bằng mũi. Tư thế thở khi miệng mở làm cho lưỡi dẹp xuống và thò ra. Và nói khi nghẹt mũi cũng vậy, nghẹt mũi cũng là một nguyên nhân gây nói ngọng.

- Đừng để con bạn cho tay vào miệng, vì bú tay có thể góp phần tạo nên tật nói ngọng dù không dễ dàng gì giúp cháu bỏ tật mút tay.

Hãy nhằm vào những lúc cháu thích mút tay nhất, như khi xem tivi hoặc ngồi trên xe, và đưa cháu cầm một món đồ chơi cháu thích nhất.

- Bỏ một ống hút vào ly đồ uống của cháu, vì cháu sẽ dùng môi thay vì dùng áp lực vào răng. Phương pháp này thúc đẩy sức điều khiển tiếng nói, điều này rất quan trọng trong việc phát triển ngôn ngữ.

- Khuyến khích cháu chơi những hoạt động đẩy mạnh khả năng điều khiển tiếng nói. Tập cho cháu huýt gió. Đây là một bài tập tốt bởi vì giúp cháu điều khiển luồng hơi trong miệng, làm môi dài ra và kiểm soát được cơ bắp, có khuynh hướng đẩy lùi lưỡi về phía sau.

- Ngoài ra, mỗi ngày cho cháu thổi bong bóng cũng là một phương pháp tốt.

- Cho cháu đứng trước gương để nhìn rõ miệng, lưỡi, răng cháu khi phát âm.

Trẻ 2 - 8 tuổi nghe kém

Nếu cảm thấy con bạn hơi "lảng tai", tai bị nhiễm trùng hoặc khả năng nói dưới mức trung bình (so với trẻ cùng tuổi) thì phải đến bác sĩ.

Kiểm tra thính giác sớm rất quan trọng đối với trẻ ở tuổi đến trường. Nhiều nghiên cứu cho thấy trẻ em mất khả năng thính giác ở mức độ nhẹ sẽ gặp nhiều khó khăn hơn trẻ em có khả năng thính giác bình thường. Nên kiểm tra thính giác theo định kỳ đối với các em ở tuổi bắt đầu đi học.

Nguyên nhân gây trở ngại thính giác:

- Khoảng 0,09% các em mất khả năng nghe bẩm sinh là do dây thần kinh trong tai bị tổn thương. Trong số đó, 50% bị mất khả năng thính giác do di truyền, và 15% các trường hợp khác là do người mẹ từng bị sỏi, dùng thuốc không đúng chỉ định, hoặc dùng nhiều thuốc kháng sinh khi mang thai. Một số em bị điếc bẩm sinh do sinh thiếu ký và chế độ dinh dưỡng của người mẹ khi mang thai không đúng cách, bị sinh non... và 35% còn lại không rõ nguyên nhân.

- Ngoài ra, trẻ mất khả năng thính giác còn do các dây thần kinh trong tai bị chấn động. Nguyên nhân gây ra các chấn động này có thể là do cháu bị đánh mạnh, bị khối u hoặc virus đậu mùa, cúm, viêm màng não. Nhiễm trùng tai tái phát cũng có thể gây mất khả năng thính giác. Nhiễm trùng xảy ra khi lỗ tai chứa đầy chất dịch và vi khuẩn. Sau khi hết bị nhiễm trùng, chất dịch thường đọng lại trong tai nhiều tuần lễ, tạm gây chứng nghe kém vì trong tai đầy chất dịch, và có thể mất luôn khả năng nghe vì chất dịch ăn mòn hoặc đóng vảy luôn trên màng nhĩ. Nếu có chất dịch trong tai hơn 3 tháng, nó sẽ rỉ ra, khi đó nên đưa trẻ đi khám. Nếu bị nhiễm trùng tai hơn bốn lần một năm thì phải đặt ống vào tai để kích thích cho chất dịch thoát ra.

Cách điều trị:

- Nếu trẻ mất khả năng thính giác do bẩm sinh hoặc do di chứng sau khi ốm, thì có lẽ tình hình không sáng sủa lắm. Nhưng đa số các trường hợp sẽ không bị điếc hoàn toàn. Hãy hỏi các chuyên gia thính giác để chọn cách điều trị như dùng máy trợ thính, dùng thiết bị điện tử phẫu thuật cài vào tai... Những máy này có chức năng thay thế tai truyền tín hiệu thính giác lên não. Cài thiết bị vào tai giúp nhiều em bị điếc nặng không sử dụng được máy trợ thính.

- Với một số trẻ bị điếc, không có khả năng nghe nói, nên cho các em học sớm hệ thống ngôn ngữ ký hiệu. Điều đó rất quan trọng cho sự phát triển của các em sau này. Có một số gia đình lại chọn cách cho các em tiếp xúc với những người bị khuyết tật về thính giác...

Trẻ em học đọc như thế nào?

Tập đọc là một quá trình, quá trình đó đòi hỏi phải đạt được 3 kỹ năng cơ bản trong 3 lĩnh vực: Cú pháp, ngữ nghĩa và ngữ âm. Cú pháp (gồm ngữ pháp và hệ thống chấm câu) là cách thức mà các từ, cụm từ, mệnh đề kết hợp với nhau để tạo thành câu, đoạn văn. Ngữ nghĩa có được do các từ và cụm từ trong một nhóm có ý nghĩa kết hợp với những nhóm khác. Còn ngữ âm là các đơn vị âm kết hợp với nhau tạo thành và mối quan hệ giữa viết và nói hoặc sự nhận biết được các âm.

Phần lớn trẻ con học về cú pháp và ngữ nghĩa trước khi hiểu được ngữ âm. Nghĩa là con bạn học các câu trong sách bắt đầu từ trái sang phải trước khi hiểu được sự kết hợp về mặt âm thanh của các ký tự. Cách tốt nhất để giúp con phát triển được cả 3 kỹ năng là bắt đọc sách mỗi ngày, kể cả lúc ở trên giường, ở thư viện hoặc đơn giản hơn là đọc hướng dẫn làm bánh.

CÚ PHÁP:

Trẻ biết cú pháp thường hiểu nhiều về văn viết. Nghĩa là, nó có thể hiểu được cấu trúc ngữ pháp và mối quan hệ giữa các từ với nhau. Kỹ năng cú pháp bắt đầu từ chỗ hiểu được cấu trúc của một quyển sách, hiểu được từ và câu trong cuốn sách đó. Ví dụ: khi đưa trẻ mới bập bẹ nói, nó thường cầm ngược, gặm sách hay tưởng cuốn sách là tấm đệm ngồi. Khi chập chững, bé bắt đầu nhận biết được cuốn sách có bìa trước và bìa sau. Và các bé cũng nhận biết đọc chữ từ trái sang phải và lần lượt từ trang này sang trang khác. Khi con bạn nắm bắt được cấu trúc của một cuốn sách, tức là nó đã hiểu những gì cơ bản có trong cuốn sách đó: các từ, câu, đoạn văn, thậm chí là các chương nữa. Trẻ em khi cầm quyển sách mới lên, biết bắt đầu đọc câu, ngắt câu và mục đích của chấm câu.

Cách giúp trẻ mới biết đọc nâng cao kỹ năng về cú pháp:

- Chỉ ngón tay của bạn vào các chữ khi cùng đọc chung với trẻ. Như thế sẽ giúp trẻ nhận ra diễn biến trong một câu, sự liên quan của các câu nối tiếp nhau giữa viết và nói.

- Cùng viết thư với con. Nhấn mạnh những phần quan trọng trong thư như giới thiệu, thân và kết luận của thư.

Cách khuyến khích và phát huy kỹ năng cú pháp cho trẻ biết đọc và đọc thạo:

- Đọc thơ: Tập kỹ năng cú pháp bằng cách đọc thơ.

- Đọc diễn cảm: Biết ngừng nghỉ đúng chỗ, nhấn mạnh chỗ có dấu chấm than, dấu hỏi.

NGŨ NGHĨA:

Kỹ năng này bao gồm khả năng nhận biết và định nghĩa từ, suy đoán tình tiết của truyện, hiểu được nhân vật và có thể nói được ý nghĩa của cả một đoạn viết trong sách, có thể thảo luận về cuốn sách đó sau khi đọc xong. Khi con trẻ hiểu được ngữ nghĩa của câu, chúng sẽ dễ dàng đọc và hiểu được những bài đọc dài, cả từ đồng nghĩa và từ trái nghĩa, chúng có thể thay đổi việc dùng từ sao cho nghĩa giống nhau (ví dụ như cái thùng - cái xô; cái ly - cái tách).

Cách khuyến khích và nâng cao kỹ năng về ngữ nghĩa cho trẻ mới biết đọc:

- Đọc sách như kể truyện. Hãy tìm những quyển sách bổ ích cho trẻ. Trẻ em nên đọc truyện cổ tích là tốt nhất.

- Thảo luận về loại sách mà con bạn và bạn đã cùng đọc.

- Đoán kết quả: Yêu cầu con đoán phần kết thúc của câu chuyện và bạn có thể hỏi chúng những câu đơn giản như "con nghĩ thế nào về những tình tiết trong truyện?", "con đoán thử xem chuyện gì sẽ xảy ra tiếp?"

- Đừng cắt ngang khi trẻ đang đọc: Khi trẻ đang tập đọc, nếu gặp phải những từ khó, bạn đừng chen ngang vào để hướng dẫn mà hãy để cho trẻ tư duy một chút. Khi nào chúng bí thật sự thì bạn hãy

nêu ra từ đó và giải thích nghĩa của từ đó. Như thế trẻ sẽ được nâng cao khả năng đọc và hiểu ý nghĩa phân kết trong câu chuyện, nhớ nhắc con bạn ôn lại các từ vào lúc khác.

- Một lần nữa, đọc sách như kể chuyện: Khuyến khích trẻ đã đọc thành thạo đọc những quyển sách truyện dài hơn (đặt chỉ tiêu cho con phải đọc xong một quyển sách trong vài ngày hay vài tuần), sách dày hơn khiến bọn trẻ nhớ được những gì đã đọc (các nhân vật, các sự kiện) và đoán được những gì sẽ xảy ra tiếp theo. Đối với những đứa trẻ đọc còn yếu, nên cho ôn lại những gì đã đọc trước khi sang phần mới.

- Làm giàu vốn từ: Trẻ có thể gặp những từ mới, yêu cầu viết vào quyển tập dành ghi từ mới mà bạn đã chuẩn bị sẵn. Bọn trẻ dùng nó như một quyển từ điển tự chế để tra từ mới, viết vào đó các định nghĩa, và viết vào đó những ý tưởng hay trong truyện mà nó thích.

- Đọc cho con nghe: Bất cứ đứa trẻ nào cũng muốn được người lớn đọc sách cho nghe. Đọc lớn và diễn cảm một phần của quyển sách hơi dày, thảo luận về câu chuyện ở mỗi cuối chương, kích thích trí tò mò muốn tìm hiểu của bọn trẻ để chúng đặt câu hỏi về những truyện mà bạn đã đọc, đặc biệt những lúc bọn trẻ không biết nghĩa của một từ nào đó. Bạn có thể thay đổi cách đọc cho trẻ thấy thú vị như: bạn đọc một trang và con bạn đọc một trang tiếp theo.

NGŨ ÂM:

Ngữ âm cũng là một phần quan trọng trong quá trình học đọc, con bạn có khả năng hiểu được các ký tự âm thanh quan hệ với nhau như thế nào. Khả năng ngữ âm bao gồm cách phát âm, cách nhận ra hệ thống âm đầu, nguyên âm, sự khác nghĩa giữa một số từ đồng âm khác nghĩa...

Cách nâng cao kỹ năng ngữ âm cho trẻ mới biết đọc

- Cùng đọc với trẻ những tập thơ, bài đồng giao và những bài hát. Ở mỗi bài, hãy hỏi xem trẻ có nhận ra sự giống nhau về mặt âm thanh của những từ được gieo vần không. Đưa những quyển sách theo thứ tự a, b, c,.. cho trẻ tìm từ giống và khác nhau ở đầu và cuối của quyển sách.

- Viết tên mọi người trong nhà, tên của bạn và sau đó cùng đọc với trẻ. Các tên được viết theo nhóm có chung một ký tự ở đầu mỗi chữ như : Na và Nam. Anh và An.

Đối với những trẻ có khả năng đọc thành thạo:

- Giới thiệu cho trẻ tiếp cận với những tư liệu hằng ngày như báo, tạp chí. Vận dụng những kỹ năng về ngữ âm và ngữ nghĩa để chỉ ra nghĩa trong một câu hay một đoạn văn của bài đọc .

- Cùng đọc: Để trẻ cùng đọc với bạn. Bạn phát âm và định nghĩa các từ mới, từ khó cho trẻ nghe. Sau đó hãy để cho trẻ đọc cả câu. Bạn cần để ý những điểm khó trẻ hay vấp để chỉ lại cho nó

Vui chơi để phát triển khả năng toán học

Trẻ em những năm đầu tiểu học vẫn phải dựa trên kỹ năng toán học cơ bản như cộng, trừ những phép tính hai chữ số, xem giờ và đếm tiền. Ngoài ra chúng còn học cách nhân, chia các số đơn giản và các phương pháp đo lường khác. Bạn có thể giúp con mình thực hiện thành thạo kỹ năng này một cách đơn giản qua những trò chơi. Muốn con mình yêu thích các con số và háo hức tìm hiểu, bạn tìm cách cho trẻ biết toán học là phần quan trọng trong cuộc sống hàng ngày. Làm sao cho chúng biết đây?

Học bằng thị giác

- Xác định trọng lượng của đồ vật trong nhà. Yêu cầu trẻ đoán trọng lượng của con mèo nhà bạn, quyển tự điển, ly nước. Rồi dùng cân để xác định lại trọng lượng thực của nó. Yêu cầu trẻ tự "tính" xem nó nặng bao nhiêu ký, hỏi xem nó nghĩ từng người trong nhà nặng bao nhiêu, làm sao để biết chính xác.

- Yêu cầu trẻ đo cái tách, cái muông, cái chén và hướng dẫn khi nó thao tác, cách này dễ tạo cho trẻ khái niệm về thể tích, trọng lượng và tỷ lệ.

- Mua cho cháu chiếc đồng hồ có kim phút và kim giây. Biểu cháu nhìn đồng hồ và cho biết giờ. Tạo các tình huống như: " Nếu bố về đến nhà lúc 6 giờ chiều, thì trẻ phải chờ bao nhiêu phút nữa?", "Chạy xe đến trường học mất 5 phút, vậy còn bao nhiêu thời gian để đi đến đó trước khi trường đóng cửa lúc 9 giờ sáng?"...

- Dùng kẹo có nhiều màu để dạy cách chia tỷ lệ. Nói cháu đếm số kẹo trong bịch rồi phân loại theo từng màu. Đếm số kẹo màu xanh để xem tỷ lệ chúng so với số kẹo màu đỏ là bao nhiêu. Xác định

những màu khác cũng bằng cách này, rồi cho cháu ăn số kẹo đó tùy thích.

Học bằng thể lực

- Chơi thẻ, chia phe đánh trận và câu cá là những trò cổ điển củng cố kiến thức toán học cơ bản như nhiều hơn hay ít hơn hoặc phân loại theo nhóm.

- Dùng thước dây hoặc thước cây để đo chiều cao của từng người trong nhà. Để cháu xem cộng lại các số đo đó tất cả cao bao nhiêu. Đây là cách thuận lợi để tập cộng hai chữ số.

Học mà chơi:

- Chơi nấu ăn: Đưa cho trẻ khoảng 20 - 40 ngàn đồng và nhờ nó xấp xếp nấu bữa tối cho cả nhà. Nếu nó chi vượt quá số tiền đó thì nó phải tính toán thế nào, nếu còn dư tiền thì phải mua thêm cái gì... rồi bạn dẫn trẻ ra chợ mua đồ. Hãy xem cách tính toán của nó có phù hợp với tổng giá trị thực hay không. Khoảng vài ngày cho cháu làm lại trò này, trẻ em sẽ rất thích vì chúng thấy đó là việc nghiêm túc, quan trọng "như người lớn".

- Chơi đoán số: Khi cháu đã nhuần nhuyễn với các trò dễ, khuyến khích cháu bằng những trò khó hơn. Bảo trẻ nghĩ ra một con số trong khoảng từ 1 đến 100. thử đoán con số đó bằng cách hỏi xem "số đó lớn hơn 50 phải không?", "số đó nằm trong khoảng 35 -55 phải không?..." rồi chuyển sang bắt trẻ tự đoán số.

Những giai đoạn quan trọng: Kỹ năng nói

Khi nào bé bắt đầu nói và kỹ năng nói phát triển ra sao?

Kỹ năng nói gắn liền với kỹ năng hiểu những gì người khác nói. Bằng cách lắng nghe người khác, con trẻ học được cách phát âm và sắp xếp từ để diễn đạt thành câu. Khi còn bé, chữ đầu tiên trẻ học được là cách phát âm những từ đơn giản như “baba”, “mama”; trẻ có thể gọi “baba”, “mama” lúc cháu khoảng 9 đến 10 tháng. Khi được 1 tuổi, trẻ bắt đầu cố gắng bắt chước những âm thanh chúng nghe được, thỉnh thoảng bạn bắt gặp trẻ bập bẹ những từ khó hiểu và có lẽ chỉ có chúng mới có thể hiểu được mà thôi. Tiếp theo là giai đoạn phát triển với tốc độ lạ thường, bạn chứng kiến một đứa bé chỉ bi bô vài từ đơn giản nhưng bây giờ lại biết cách đặt câu hỏi, đưa những lời hướng dẫn và còn có thể huyền thuyên kể chuyện do nó tự đặt ra.

12 đến 18 tháng tuổi

Vào lần sinh nhật đầu tiên, đứa trẻ chỉ có thể nói và hiểu nghĩa khoảng 5 từ. Nhưng chỉ 2 tháng sau, những từ bé thường dùng tăng lên 7 từ và cũng có thể lên đến 20 “từ” (chỉ là phát âm) mà chỉ có nó và những người thân mới hiểu được. Bé cũng bắt đầu học được cách thể hiện tình cảm trong câu nói, cất cao giọng khi muốn hỏi điều gì đó, ví dụ như nó nói “bé bé” mỗi khi nó đòi ẵm.

Trẻ nhận ra được sự quan trọng của ngôn ngữ, là một phương tiện để truyền đạt những gì chúng muốn nói và mong đạt được. Trước khi biết nói nhiều từ để có thể diễn đạt suy nghĩ và ý muốn của nó, trẻ thường kết hợp nói và điệu bộ để diễn tả ước muốn của nó, ví dụ nó sẽ đưa tay về phía quả bóng và bập bẹ nói “banh banh”. Trong thực tế, một số trẻ chỉ giao tiếp với cha mẹ bằng cử chỉ. Nếu để ý bạn sẽ thấy con mình lấy tay che mặt mỗi khi nó lúng túng hoặc

đập bàn khi tức giận. Và bạn cũng không nên quá lo lắng khi nó bứt rứt, cố gắng suy nghĩ để diễn tả những điều nó muốn nói, đây là những dấu hiệu tốt khi trẻ đang tìm cách giao tiếp và quan tâm đến việc bạn có hiểu những điều nó nói hay không.

Đến 16 tháng, trẻ bắt đầu phát âm những phụ âm, đây là một bước ngoặt quan trọng trong việc học nói của trẻ. Tiếp theo giai đoạn này là giai đoạn phát triển tăng tốc về vốn từ bắt đầu vào khoảng tháng 18. Đừng đòi hỏi quá nhiều! Bạn không thể nghe trẻ phát âm những âm này trong từ cụ thể nhưng thỉnh thoảng bạn thoáng nghe được chúng lặp đi lặp lại những âm này khi chúng ngồi chơi trên giường cũi hoặc khi đang chơi đồ chơi.

Lên 2 tuổi, trẻ có thể hiểu được khoảng 200 từ, thế nhưng trẻ chỉ thường xuyên sử dụng có 50 –75 từ mà thôi. Đa số những từ trẻ hay nói là những danh từ chỉ đồ vật mà trẻ hay dùng đến trong cuộc sống hàng ngày như “muỗng”, “xe”.... Từ 18 đến 20 tháng, tốc độ tiếp thu từ mới của trẻ lên đến 10 hoặc hơn 10 từ một ngày. Những đứa trẻ chú tâm đến chuyện học nói có khả năng học thêm được một từ mới trong vòng 90 phút vì vậy hãy cẩn thận với lời nói của chính mình.

Trong giai đoạn này, trẻ cũng đã bắt đầu kết hợp hai từ với nhau tạo thành những câu nói căn bản như “Ấm con!”. Vì trẻ vẫn chưa nắm được cấu trúc câu nên bạn thường nghe những câu nói buồn cười như “Con ầm” (Mẹ ầm con đi). Trẻ cũng hiểu được rằng chúng có nhu cầu về ngôn ngữ nên chúng rất cố gắng định rõ và gọi tên những đồ vật chúng thấy hàng ngày. Dĩ nhiên, trẻ thường mở rộng thái quá những từ chúng đã biết và vì thế tất cả những động vật bốn chân mà chúng mới thấy lần đầu đều được gọi là “chó”.

Vào lần sinh nhật thứ hai, trẻ bắt đầu nói câu có ba từ và hát nghêu ngao những giai điệu đơn giản. “Cái tôi” đã dần hình thành, trẻ thích nói về bản thân nó: nó thích gì và không thích gì, nó nghĩ gì và cảm nhận được gì. Trong giai đoạn này, trẻ thích dùng từ “con” hoặc tự xưng tên của nó khi nói chuyện với người khác như “Con uống cam” hoặc “Bi uống cam”.

Từ 25 đến 30 tháng

Vốn từ vựng của trẻ đã khá khá, chúng bắt đầu biết lên giọng xuống giọng. Rất có thể chúng vẫn nói to khi chúng chỉ cần nói với giọng và âm lượng bình thường và thều thào khi phải trả lời câu hỏi của một ai đó, nhưng chẳng bao lâu chúng sẽ khám phá ra “âm lượng” thích hợp và biết cách điều chỉnh âm thanh vừa đủ nghe. Từ 2 đến 3 tuổi, số từ trẻ sử dụng vào khoảng 300 từ (chúng có khả năng hiểu 900 từ). Biết kết nối và sắp xếp danh từ và động từ, nói được những câu hoàn chỉnh nhưng còn rất đơn giản, háo hức kể những chuyện đã xảy ra với nó.

Bạn đã có thể hỏi chúng những câu hỏi “Ai?” và “Ở đâu?”. Nếu trẻ chỉ thích đưa ra câu hỏi và tỏ ra khó khăn khi trả lời người khác thì bạn nên đưa cháu đến gặp bác sĩ khoa nhi.

Từ 31 đến 36 tháng

Cháu đã bắt đầu nói những câu khá phức tạp. Biết cách nói chuyện, lên xuống giọng, sử dụng từ ngữ và mẫu câu thích hợp với tình huống và với người chúng đang nói chuyện. Ví dụ, chúng còn biết sử dụng cả “uyển ngữ”, thay vì nói là “con mắc đái” thì nó nói “con muốn ngồi bô”, hoặc đôi khi chúng nói một tràng như ra chỉ thị “Con muốn vào nhà tắm”. Đến lúc này thì không những chỉ có người trong gia đình mà ngay cả những người lạ cũng thể thể hiểu được những gì trẻ muốn nói và vì thế bố mẹ không cần phải đóng vai “thông dịch viên” bất đắc dĩ. Trẻ sẽ thông thạo cách giới thiệu họ tên, tuổi và sẵn sàng giúp đỡ khi được yêu cầu.

Khi nào nên lo lắng

Bạn chính là máy đo chính xác nhất sự phát triển khả năng nói của con mình. Trong khi một số trẻ bắt đầu nói vào tháng thứ 9 thì rất nhiều trẻ chỉ bắt đầu nói vào tháng thứ 13 hoặc 14. Nếu đến 15 tháng mà con bạn vẫn chưa nói từ nào (ngay cả baba hoặc mama) hoặc không bập bẹ một tiếng nào trước lần sinh nhật thứ nhất, không có khả năng chỉ và nói các bộ phận trên cơ thể, và bạn cũng không thể nào hiểu được những gì trẻ nói thì hãy nói chuyện với các chuyên gia hoặc bác sĩ nhi về điều lo lắng của bạn.

Đến 2 tuổi mà trẻ vẫn ít khi cố gắng tập nói, không thích bắt chước người khác nói hoặc có vẻ như chẳng có vẻ gì là muốn nói chuyện thì có lẽ bé gặp vấn đề về nói hoặc nghe.

Lên 3 tuổi mà trẻ vẫn chưa nói thành câu, thường hay nói sai, khi nói nó thường tránh tiếp xúc bằng mắt với người đối diện, gặp khó khăn khi gọi tên các vật dụng trong nhà hoặc vẫn chưa nói được thành câu đơn giản, bạn hãy mang bé đi khám bác sĩ để tìm phương pháp chữa trị cho bé càng sớm càng tốt.

Việc trẻ nói lắp chỉ là một hiện tượng bình thường đặc biệt là khi chúng đang ở trong giai đoạn phát triển nhanh về khả năng diễn đạt ý tưởng. Chúng quá háo hức muốn kể hết những gì đang ở trong đầu và đôi khi chúng không nghĩ ra được từ để diễn đạt. Nhưng nếu chúng tiếp tục nói lắp sáu tháng sau đó hoặc trở nên nói lắp nhiều hơn, tỏ ra căng thẳng mỗi khi chúng mở miệng nói một điều gì đó, bạn hãy xin lời khuyên của bác sĩ.

Khi chúng lớn lên, chúng sẽ huyền thuyên nói chuyện cả ngày, nào là những kế hoạch của bọn nhỏ ở trường học, chúng ăn gì ở trường học, suy nghĩ của nó dành cho bà dì ghẻ của Cô bé lọ lem và bất cứ chuyện gì nó quan tâm. Bạn cũng sẽ chẳng nhớ rằng trước đây bạn đã lo lắng là chúng sẽ không nói được. Và giờ đây bạn lại mong ước có được một ngày yên tĩnh. Lên 4 tuổi, trẻ sử dụng được 800 từ, để ý đến ngữ pháp và bắt đầu những câu hỏi Tại sao? Cái gì? Ai làm?

Tập viết một giai đoạn quan trọng trong quá trình phát triển trí não của trẻ em

Tuy nét bút đầu tiên của con bạn có thể chỉ là những nét vẽ nguệch ngoạc nhưng những hình vẽ và đường cong không có hình dạng ấy lại là bước khởi đầu giúp cháu chuẩn bị học chữ cái. Và biết đâu đến một ngày nào đó, con bạn sáng tác một cuốn tiểu thuyết để đời.

Khi nào kỹ năng viết phát triển?

Hầu hết các trẻ em đều biết cầm bút chì màu vẽ những đường tròn trên giấy khi chúng được 12 hay 13 tháng tuổi. Khoảng thời gian từ 2 đến 5 tuổi, những nét vẽ của trẻ sẽ dần dần cứng hơn cho đến khi chúng viết được một vài chữ cái đơn giản lên giấy và gọi tên những chữ ấy.

Kỹ năng viết ở trẻ phát triển như thế nào?

Trong vài tháng cuối của năm đầu tiên, kỹ năng vận động của con bạn sẽ phát triển rõ rệt, bé đã có thể cầm được bút chì màu. Đến khoảng 12 hay 13 tháng tuổi, một số trẻ đang tập đi đã biết vẽ những dấu hiệu vô nghĩa trên giấy. Nhưng nếu con bạn phải mất thêm một vài tuần lễ nữa mới làm được điều đó thì cũng không có gì phải lo ngại.

Hầu hết trẻ em 16 tháng tuổi đều đã viết được các dấu hiệu đó. Đừng chán chừ, bạn hãy dành một nơi để trưng bày những “kiệt tác” đầu tay rất có ý nghĩa của cháu (như trên tủ lạnh chẳng hạn). Đến khoảng 29 - 30 tháng tuổi, con bạn sẽ dần dần chuyển sang vẽ những đồ vật lớn hơn, đẹp hơn, nhiều màu sắc rực rỡ hơn. Và khi được 3 tuổi thì cháu đã vẽ được một đường tương đối thẳng.

Lúc này, con bạn đã cầm được bút chì trong tư thế viết. Một số trẻ chuẩn bị đi học có thể viết được một vài chữ cái hay những đường gợn sóng trông giống như chữ cái. Một số trẻ em khác đôi khi đã tìm cách viết tên của mình trước khi đến trường mẫu giáo, đặc biệt là nếu chúng đã được học bảng chữ cái trước đó. Nhưng không phải đứa trẻ nào cũng làm được như vậy, điều đó cũng chẳng sao, con bạn vẫn đang phát triển bình thường. Không nên buộc trẻ học viết trước nếu cháu chưa có khả năng và chưa sẵn sàng làm điều đó, bạn hãy kiên nhẫn đợi cho đến khi cháu thực sự có hứng thú tập viết.

Điều gì sẽ xảy ra sau đó?

Khi đang ở độ tuổi chuẩn bị đến trường, trẻ cũng sẽ sử dụng bút chì và màu vẽ giỏi hơn. Nhờ vậy, chúng sẽ bắt đầu vẽ tỉ mỉ hơn và chính xác hơn. Trong thời gian giữa 2 và 5 tuổi con bạn sẽ biết vẽ những đường thật thẳng, vẽ lại một hình tròn và một hình vuông, và biết vẽ cả người nữa. Khi bắt đầu học lớp 1, cháu sẽ sớm biết đọc và biết viết.

Vai trò của bạn trong quá trình tập viết của trẻ

Trong bất kỳ giai đoạn hình thành kỹ năng mới nào của trẻ, bạn cũng phải luôn luôn động viên và khuyến khích trẻ. Đặc biệt, trong giai đoạn này, bạn cần sắm cho cháu những dụng cụ cần thiết. Ngay khi con bạn tròn 1 tuổi, hãy mua cho cháu bút chì màu, giấy hay sách nhiều màu. Lúc này, con bạn bắt đầu tỏ ra thích viết các dấu hiệu hay bất kỳ một hình vẽ vô nghĩa nào. (Bạn cũng nên chú ý vì đầu bút chì nhọn có thể bé bị đau nếu cháu vô tình làm rơi hay để bút đâm trúng vào mặt. Bạn nên để trẻ tập viết như vậy thật thường xuyên nếu như cháu muốn, nhưng nên cho cháu nghỉ giải lao để tránh làm cho cháu mệt mỏi.)

Hãy dạy cho con bạn chỉ vẽ trong mảnh giấy đặt trước mặt cháu. Nhưng nếu bạn đã bảo dừng mà cháu vẫn viết lên tường (hay sàn nhà, nhãn sách) thì cũng không sao. Hãy lau sạch hết sau khi cháu vẽ và mua cho cháu những cây bút dễ xóa. Cố gắng đừng để cháu cho các đồ dùng của cháu vào miệng. Rất có thể việc phải lấy một ít bột màu vẽ ra từ miệng cháu là điều thường khó tránh khỏi, nhưng đừng để việc đó kéo dài sẽ ảnh hưởng đến sức khỏe của trẻ.

Khi cháu bắt đầu viết thật sự, điều quan trọng nhất bạn cần làm là để cháu tự học bằng sự nỗ lực của chính cháu. Ông T. Berry Brazelton trong tác phẩm “Touch point” đã nói: “Mọi thứ sẽ trở nên dễ dàng hơn nếu trẻ vượt qua giai đoạn học viết chữ cái và số. Theo tôi, thời gian không quan trọng bằng ý thức tự học của trẻ. Hãy để cháu tự giác học. Ở lứa tuổi này, việc ép buộc trẻ học là điều dễ dàng nhưng điều đó sẽ có hại nhiều hơn là có lợi”.

Những trẻ em chuẩn bị đến trường bị buộc phải biết đọc và biết viết trước khi đến tuổi quy định. Mặc dù có thể trẻ học đọc và viết hàng ngày nhưng kỹ năng của cháu vẫn không thể bằng các bạn đang học ở trường. Các nghiên cứu cho thấy trẻ sẽ gặp bất lợi khi lớn hơn và nhận ra rằng chúng không thể thích ứng với phương pháp ghi nhớ tương tự mà chúng đã từng dùng để đọc và viết những chữ phức tạp hơn.

Một điều quan trọng nữa là bạn nên nói chuyện và đọc sách cho cháu nghe thường xuyên. Càng nghe nhiều, bộ não của trẻ sẽ càng phát triển nhanh. Điều này rất có lợi cho việc phát triển kỹ năng giao tiếp của trẻ sau này, mà trong đó có cả kỹ năng viết.

Những biểu hiện nào khiến bạn phải lo lắng?

Mỗi trẻ em có thể phát triển những khả năng khác nhau, một số nhanh hơn các em khác. Nhưng nếu con bạn đã được 15 hay 16 tháng tuổi mà vẫn không viết được các ký hiệu vô nghĩa, bạn hãy đến gặp bác sĩ nhi khoa để trình bày. Dù sao, bạn cũng hãy yên tâm là con bạn sẽ viết được và sẽ phát triển bình thường dù trễ hơn các bạn cùng tuổi một chút.

Vai trò quan trọng của phát triển ngôn ngữ

Khi bé tròn một tuổi là giai đoạn “ngôn ngữ hoạt động” do hệ thống phát âm đã trưởng thành, biểu hiện sự phát triển cao nhất của chức năng não bộ. Sự phát triển ngôn ngữ sẽ giúp bé học hỏi, tư duy và đóng vai trò quyết định đối với sự nghiệp của bé sau này. Bố mẹ cần gần gũi, động viên và kiên nhẫn tập luyện với bé trong những năm đầu tiên.

- Giúp bé chơi trò phát âm “ba” “mẹ” “bà” và những người thân thuộc trong gia đình. Luôn khích lệ để phản ứng này được củng cố.

- Chỉ những vật dụng hàng ngày quen thuộc và yêu cầu bé gọi tên.

- Cho bé tập nói chuyện với người thân qua điện thoại.

- Nói chuyện với bé thường xuyên trong sinh hoạt hàng ngày, giải thích cho bé biết mình đang làm gì. Nói rõ và chậm, luôn giữ khoảng cách để bé có thể nghe rõ từng âm.

- Sai khiến bé với những mệnh lệnh đơn giản như ngồi xuống, đứng lên, lấy ly, muống, chén... với những lời cảm ơn và khen ngợi bé để giúp bé phối hợp nhuần nhuyễn giữa động tác và ngôn ngữ.

- Dùng từ ngữ dễ hiểu, đơn giản, nhấn các trọng âm quan trọng khi nói chuyện với bé.

- Phát âm chậm, rõ và yêu cầu bé lặp lại khi bé phát âm sai.

- Đọc sách cho bé nghe vào mỗi buổi tối trước khi đi ngủ (chú ý chọn truyện tranh về các loài vật, cổ tích...) để giúp bé tư duy và làm quen với vốn từ ngữ rộng hơn.

- Kể chuyện với âm điệu truyền cảm cho bé nghe lúc rảnh rỗi, cuốn hút bé vào câu chuyện với những âm điệu trầm bổng giúp bé phát triển trí nhớ.

- Cho bé xem hoặc nghe các chương trình ca nhạc thiếu nhi, chỉ cho bé hát theo giúp bé làm quen với lời hát và cường độ âm thanh khác nhau. Sự tiếp nhận âm thanh, ngôn ngữ là nền tảng cho kỹ năng nghe và học các loại ngôn ngữ khác nhau của bé sau này.

Dinh dưỡng cũng đóng một vai trò quan trọng trong phát triển ngôn ngữ. Bé cần có một chế độ dinh dưỡng tốt để cơ thể và nhất là chức năng não bộ có thể hoạt động tốt giúp bé phát triển tối ưu khả năng nghe, hiểu và nói ở giai đoạn này.

Cách nhận biết tình trạng yếu thính giác ở trẻ

Hãy kiểm tra tình trạng thính giác của con bạn bằng cách trả lời những câu hỏi dưới đây. Nếu có một câu trả lời "không" hoặc "chưa", bạn nên nghĩ đến việc đưa con đi khám vì có thể bé đã bị yếu thính giác.

1. Trẻ dưới 3 tháng tuổi

- Bé có im lặng hoặc giảm các hoạt động khi có người khác đến gần và nói chuyện không?

- Bé có bị giật mình (hoặc chớp mắt nhanh, có thể co giật, khóc) bởi những tiếng động lớn không?

2. Từ 3 đến 6 tháng tuổi

- Con bạn có quay đầu để tìm nơi phát ra tiếng nói không?

- Bé có thích những đồ chơi phát ra tiếng kêu không?

- Bé có phản ứng với những tiếng động khi đang bú, ăn không?

3. Từ 6 đến 10 tháng tuổi

- Con bạn có nói bập bẹ những tiếng như mẹ, bà... không?

- Bé có phản ứng khi nghe gọi tên mình?

- Bé có nhìn vào chính người đang nói?

- Bé có hiểu những từ phổ biến như không, giỏi lắm, chào...?

4. Từ 10 đến 15 tháng tuổi

- Con bạn có biết tên những đồ chơi ưa thích và chỉ vào khi được hỏi không?

- Con bạn có thích nghe những lời ru có vần điệu êm ái không?

- Bé có bắt chước được những lời và âm thanh đơn giản?

5. Từ 15 đến 20 tháng tuổi

- Con bạn có thể thực hiện theo những chỉ dẫn đơn giản không?

- Bé có nhận ra được tóc, mũi, mắt và những phần khác của cơ thể không?

6. Từ 20 đến 24 tháng

- Bé đã bắt đầu nói được những từ đôi và câu ngắn chưa?

- Bé có biết xưng tên mình?

- Bé thích chơi trò đọc sách?

- Bé thích xem ti vi và nghe radio?

7. Từ 24 đến 36 tháng tuổi:

- Con bạn đã có vốn từ vựng khoảng 270 từ vào lúc 24 tháng tuổi chưa? Vốn từ đó có gia tăng mỗi ngày?

- Bé có diễn đạt được các yêu cầu, sự thích thú, bất mãn không?

8. Trẻ 36 tháng tuổi: Con bạn đã có vốn từ vựng khoảng 1.000 từ (trong đó 80% có thể khiến người lạ hiểu được) chưa?

Dạy số cho con vào lúc nào và bằng cách nào?

Bạn có thể giới thiệu khái niệm về những con số khi con được cỡ 12 tháng tuổi bằng cách đếm những đồ vật nhỏ – như “Có bao nhiêu cái muỗng? Một hay hai!” – và hát những bài hát hay những tiết tấu có đếm số như “Một, hai con chó con”, “có ba con mèo kêu meo meo”... Khi con bạn lên hai tuổi, bé có thể học cách đếm vẹt từ 1 đến 10, mặc dù có thể trẻ sẽ chưa hiểu được khái niệm về số khi đếm các vật thể, và có thể còn đếm sót nữa – “Một, hai, năm, sáu...”. Đừng lo khi trẻ đếm nhảy như thế – trên thực tế, khi trẻ lập lại các con số có nghĩa là trẻ đang học những cái tên cho chính xác đấy. Lần tới có thể trẻ sẽ học cách chỉ ra những vật thể và đánh dấu bằng những con số (mặc dù các em làm không đúng). Tận dụng những cơ hội trong ngày để cùng đếm với con mình, có thể đếm ở ngay bàn ăn như “Một cái chén cho mẹ, một cái chén cho bố, một cái chén cho con! Một, hai, ba cái chén”. Lúc đầu có thể con bạn chỉ nói là có ba cái chén cho dù bạn có đưa ra bao nhiêu cái đi nữa, nhưng đến một lúc nào đó con bạn sẽ hiểu được số “3” là muốn nói đến số chén.

Khi trẻ lên 3-4 tuổi, các em sẽ hiểu được khái niệm cộng thêm các vật thể sẽ làm tăng con số đã đếm (nhưng ngược lại lấy bớt các vật thể đi sẽ làm cho nó giảm đi số lượng). Vì thế khi ông bà đến chơi thì sẽ bày thêm một cái chén nữa trên bàn, và tổng số chén sẽ tăng lên thành 6 cái. Một cách khác để củng cố thêm khái niệm về con số là đếm các vật thể xung quanh bé mỗi ngày – số búp bê hoặc số xe đồ chơi mà bé có được – và ghi nhận điều gì sẽ xảy ra khi các vật thể bị bớt đi (có thể do ăn bớt đi) hoặc thêm vào. Trẻ 3-4 tuổi cũng sẽ thành thạo hơn khi đếm các vật thể nhỏ – “hai quả cam, bốn đôi đũa”... Nói thì như vậy nhưng hầu hết trẻ em đều không thể nhận dạng được các chữ số hay viết ra, mặc dù các em đã lên 4-5 tuổi.

Làm sao để con bạn học giỏi môn Văn?

Hiện nay nhiều trẻ em không thích môn Văn bởi cho rằng chúng quá trừu tượng. Thay vì mất thời gian suy nghĩ làm văn, trẻ thích những cái gì có ngay trước mắt như đọc truyện tranh, xem tivi, truy cập Internet... Muốn khắc phục nhược điểm này của con, các bậc cha mẹ cần chú ý.

- Thứ nhất, cần tập diễn đạt ý nghĩ bằng lời nói. Ngay từ hồi bé, các em thường nghe mẹ hát ru: "Con tôi buồn ngủ buồn nghe, còn tầm chín đỏ, con dê mọc sừng. *Có mọc thì mọc giữa lưng, đừng mọc con mắt nó sừng tù mù...*". Những lời ru mượt mà, giàu hình ảnh là bước đầu tiên tập cho trẻ làm quen với văn học. Lời ru mở mang óc tưởng tượng, đưa trẻ đến với màu đỏ vàng ươm của những nong tầm, đến với chú dê con mới nhú cặp sừng tơ... Lớn hơn, hằng đêm trẻ nghe mẹ kể chuyện Thạch Sanh chém trăn tinh, chuyện Cây khế... Nghe mãi, các em trở nên thuộc lòng, có thể kể lại rành rọt không thiếu một chi tiết nào. Từ chỗ biết nói đúng, mạch lạc, giàu hình ảnh, màu sắc thì các em sẽ biết viết đúng, viết hay.

- Thứ hai là tập cho trẻ thói quen quan sát. Bất kể đi đâu, làm gì, bố mẹ nên hướng cho con cách nhìn nhận những sự vật xung quanh. Đừng ngại khi trẻ đặt câu hỏi: Mẹ ơi sao cây bàng có lá xanh, lá đỏ? Sao mùa thu có nhiều lá rụng?...

- Thứ ba là hướng cho trẻ đọc sách và học thuộc những đoạn văn hay. Cha mẹ cần chọn lọc sách hay cho con đọc, hạn chế truyện tranh vì chúng làm hạn chế trí tưởng tượng của trẻ. Mỗi khi đọc xong một quyển truyện, hãy yêu cầu con viết tóm tắt, nêu ý nghĩa... Tập luyện nhiều, dần dần trẻ sẽ mài sắc ngòi bút, viết văn trơn tru, thoát ý hơn.

CHƠI MÀ HỌC

Từ ghét thành thích. Làm sao để con bạn có thói quen thích đọc sách

Cu Bin nhà mình học môn gì cũng khá, chỉ có môn văn trầy trật mãi mới đủ điểm trung bình. Cô giáo bảo phải cho nó đọc truyện, sách thật nhiều, nhưng nó vốn ghét sách truyện từ nhỏ, chẳng có cách nào làm cho nó đọc một cuốn truyện từ đầu đến cuối. Chị Hương than phiền với Hòa, người bạn thân và cũng là giáo viên dạy văn. “Được, cậu giao nó cho mình, để mình thử xem”.

Vạn sự khởi đầu nan

Chủ nhật ấy, cu Bin được mẹ chở đến nhà cô Hòa chơi cả ngày. Nó giúp cô Hòa tưới cây cảnh, sửa lại hàng rào. Chiều đến, cô Hòa “chiêu đãi nó một châu xem phim” đặc biệt. Cuốn phim về thám tử Sherlock Holmes làm thằng bé mê tít. Khi về nhà, nó muốn mượn thêm vài cuốn thì cô Hòa bảo: “Phim cô có mỗi một cuốn, chỉ có sách về Sherlock Holmes là cô có đủ, Bin mang về đọc đi”. Ngần ngừ một lát, Bin cũng đồng ý.

Có công mài sắt có ngày nên kim

Hai tuần sau, nó gọi điện kể vanh vách cho lũ bạn nghe về các vụ án mà nhà thám tử lừng danh ấy đã phá được.

Sau Sherlock Holmes, Bin bắt đầu đọc Lupin, về các cuốn truyện trinh thám khác. Hết mùa hè, nó bắt đầu thích đọc hơn cả bố và mẹ cộng lại. Vào năm học mới, Bin viết văn hay hơn hẳn. Nó biết chấm, ngắt câu hợp lý. Câu văn có nét so sánh dí dỏm, hóm hỉnh, nhiều hình ảnh hơn. Chị Hương cứ phục bạn sát đất, nhưng chị Hòa chỉ cười “Thích đọc sách hay không, không phải bản tính của trẻ. Đó chỉ là một thói quen tốt hoàn toàn có thể tập được”.

Vài mách nước nho nhỏ

Con bạn có thích đọc sách không? Bạn đã làm gì để giúp chúng tiếp cận với sách báo và khơi gợi hứng thú của chúng trong việc đọc. Sau đây là một số mách nước nho nhỏ giúp bạn:

- Có thể tập cho trẻ thích đọc sách ở lứa tuổi nào là tốt nhất?

Càng sớm càng tốt. Trẻ dưới 4 tuổi đã có thể nhận biết những cuốn sách có tranh ảnh đẹp, màu sắc cuốn hút. Bạn hãy dành thời gian kể những mẩu chuyện tranh đơn giản cùng lúc với việc giở cho chúng xem tranh ảnh về câu chuyện đó. Nếu không có thời gian, mỗi tuần chỉ cần tập cho chúng xem từ 2 đến 4 lần. Mỗi lần 15 đến 30 phút. Sau đó, hãy để những cuốn truyện tranh này ở đầu giường, trên kệ thấp, để trẻ có thể tự lấy xem khi chúng muốn. Khuyến khích chúng tự kể lại câu chuyện theo ngôn ngữ của chúng. Nếu chúng có làm hỏng vài cuốn, đừng rầy la, vì như thế, bạn sẽ làm cho chúng ngại tiếp cận với sách báo.

- Nếu trẻ hiếu động, không thích hợp ngồi một chỗ, làm sao để chúng chịu đọc sách?

Hãy lựa một câu chuyện hấp dẫn kể cho trẻ nghe một đoạn (không có đoạn kết). Bạn làm như thật sự không biết, đặt ra câu hỏi cho đoạn tiếp theo và “nhờ” trẻ đọc để trả lời. Ví dụ “Ráp lại thành cây tre 100 đốt, nhưng làm sao anh ta vác về nhà được nhỉ? Lâu quá rồi mẹ quên, con đọc tiếp và kể cho mẹ nghe với!”. Trẻ con cảm thấy chúng được khám phá và có nhiệm vụ thật lớn “Kể cho mẹ nghe” (không có đứa trẻ nào lại không thích được khen. Đừng tiếc lời khen khi chúng đọc xong được một cuốn sách hoàn chỉnh).

- Bắt đầu từ cuốn sách chúng thích, chứ không phải cha mẹ chúng thích.

Đừng bao giờ bắt trẻ xem những cuốn sách bạn cho là hay nhưng chúng không thích. Việc áp đặt này sẽ làm giảm mọi hứng thú của chúng, đồng thời làm chúng cảm thấy rất khó chịu. Kết cục là chúng chẳng rút ra được gì sau khi đọc cả.

Mùa hè, trẻ có thời gian rảnh nhiều hơn, bạn hãy kiên trì và khéo léo để chúng tận dụng thời gian này đọc sách báo. Sách thực sự là người bạn, người thầy tốt nhất của trẻ.

Trò chơi thích hợp cho cả trẻ hiếu động, nghịch ngợm hay tỉ mỉ, dịu dàng

Hãy bày trò cho đứa con hiếu động của mình. Nó sẽ học hỏi được nhiều điều mà bạn cũng bất bị quấy rầy. Cách hay nhất để con cái không phá phách là hướng dẫn nó "phá phách trong khuôn khổ".

Hãy luôn luôn để trong ngăn kéo một túi nhựa có chứa tất cả các dụng cụ như keo dán, kéo, giấy trắng và giấy màu, màu vẽ, viết chì màu, tẩy, lọ nước, vỏ sò, ruy băng, giấy gói... Con bạn sẽ có sẵn mọi thứ và như vậy bạn sẽ không bực mình vì cứ cần đến lại phải đi tìm.

Và hãy động viên con cùng làm những thứ sau đây:

Làm chuỗi đeo cổ. Dùng những sợi len màu, khâu những hạt nút, vỏ sò hoặc hạt giả trai để làm thành chuỗi đeo cổ.

Chơi với những hạt nút: Sắp xếp, phân loại, đếm các hạt nút là một trò chơi tuyệt vời đối với trẻ em khi mà nó đã lớn và không ngậm các hạt nút này vào miệng. Để có một số lượng lớn hãy cất ở áo quần cũ.

Để các hạt nút không rơi xuống đất, bạn cho tất cả vào một miếng vải rộng. Đưa cho bé một cái hộp đựng trứng để nó phân loại các hạt nút dựa theo màu và hình dạng.

Tranh dán: Cắt hay xé những miếng giấy ở bất kỳ dạng nào từ giấy gói hàng, giấy gói quà, giấy màu. Và đưa cho con bạn một tờ giấy trắng và một hộp keo dán, tự nó dán các miếng giấy nhỏ và làm thành một bức tranh.

Trong thư người ta gửi cho bạn có rất nhiều tem, đừng vứt đi, hãy đưa cho con bạn để nó chơi dán tem.

Khi bạn viết thư cho gia đình, cho bạn bè, hãy cho bé tham gia dưới hình thức một bức vẽ, một bức tranh dán.

Bộ sưu tập thiên nhiên: Khi cùng con đi chơi trong công viên hay tha thẩn quanh nhà, hãy sưu tập các thứ khác nhau để thu hút sự chú ý của bé: hoa, vỏ sò, viên sỏi đẹp, vỏ ốc, các loại lá cây, cỏ... Khi về nhà, con bạn sẽ sắp xếp lại vào cái hộp, đó như là kho tàng của bé.

Chơi với nước: Nếu con bạn thích chơi với nước và thích lau chùi, đưa cho nó chậu nước ấm và một ít nước rửa chén bát, một miếng bọt biển. Giao cho nó nhiệm vụ lau chùi xe đạp, xe ô tô của nó, nó sẽ rất thích. Nhớ đừng cho bé chơi nước quá lâu kẻo bé bị lạnh.

Mùa con được nghỉ hè, hãy đưa nó cây cọ với xô nước cho nó sơn vách nhà bằng nước và cây cọ đó. Nhà sẽ ướt nhưng sau đó sẽ khô ngay và bạn không phải lau chùi gì cả.

Nặn tượng: Vật liệu nặn tượng rất tốt là bột trộn muối, vừa dễ làm vừa ít tốn kém. Bạn hãy trộn hai bột một muối vào một ít nước. Bột này sẽ dính nhuyễn, dễ nhào trộn hơn. Sau khi đã dùng bột nặn thành hình con vật, bạn để khô sau đó sơn màu lên hoặc trước đó bạn có thể thêm vào bột vài giọt màu thực phẩm hoặc màu vẽ để có bột màu hồng hoặc vàng xanh khác nhau.

Thổi xà phòng: Tất cả mọi đứa trẻ đều thích thổi bong bóng xà phòng. Nhưng nó hay làm đổ nước xà phòng ra và sẽ bị trượt. Để tránh, bạn lấy dây cột lọ nước xà phòng vào một trụ đứng hay một cái cây ngang tầm với bé.

Nếu bạn không muốn cho bé thổi bọt bong bóng xà phòng thường, hãy lấy sữa tắm không dị ứng dành cho em bé. Loại này sẽ tạo thành những bong bóng rất đẹp.

Làm con rối: Bạn có thể làm con rối từ vớ cũ. Chỉ cần đính hạt nút để làm mắt, một túm len làm mũi, và vẽ khuôn mặt hoặc thêu, đính vài sợi len làm tóc, may hai miếng vải nhỏ làm tai và lưỡi.

Làm nhà: Nếu con bạn thích lều gỗ, thích làm nhà, hãy làm cho nó một thùng carton lớn, sơn lên thùng, vẽ phong cảnh và cây cối, cắt để tạo những cửa sổ nhỏ và một cửa lớn.

Trang trí: Lúc rảnh rỗi, bạn muốn kiếm một công việc tay chân cho đứa trẻ làm. Hãy để cho nó trang trí một cái hộp giấy như làm hộp nữ trang, đồ chơi... Đầu tiên, cho nó trang trí hộp bằng gỗ, hoặc bằng giấy bìa, đưa cho nó những vật liệu để trang trí: keo dán, nút, giấy vụn, ruy băng, giấy bạc.

Hóa trang: Trẻ em rất thích hoá trang thành người già. Bạn có thể làm cho tóc nó bạc nhờ bột, làm râu bằng các sợi cotton hay dây nilon, râu bắp... rồi kiếm một cái cây làm gậy cho nó chống.

Với trẻ con, chơi là học

Nhiều nghiên cứu chứng minh rằng chơi đùa không phải là một việc tự động. Học và chơi nâng cao các kỹ năng và kinh nghiệm khác nhau của bé. Điều này rất hữu ích cho tương lai của bé.

Chơi rất quan trọng đối với sự phát triển của bé:

Bé rất thích được chơi đùa nhiều. Bạn sẽ có dịp hiểu biết con mình nhiều hơn khi bạn thay đồ cho bé, cho bé tắm, cho bé ăn, khi nói chuyện, hát với bé cũng như khi cùng bé đùa với các đồ chơi và trò chơi. Mặc khác, con bạn có thể học hỏi từ bạn nhiều điều mới lạ qua các công việc hàng ngày hoặc qua việc nô đùa.

Các nghiên cứu chứng minh rằng chơi đùa không phải là một việc tự động. Chơi và học giúp bé nâng cao những kỹ năng và kinh nghiệm khác nhau và những điều này thật hữu ích cho tương lai của bé. Để việc chơi đùa thật sự có ích cho con của bạn, có một vài điểm cha mẹ không được quên:

- Thu xếp một sân chơi cho bé thật thuận lợi và an toàn, vệ sinh. Trong khu vực có trẻ em không được hút thuốc lá.

- Cho bé mặc quần áo và tã lót vừa vặn, giúp bé chơi thoải mái và cử động tự do.

- Cho bé chơi các đồ chơi thích hợp với lứa tuổi và sự phát triển của bé, các đồ chơi khơi dậy sự hào hứng và đáp ứng nhu cầu phát triển, học hỏi của bé.

Nên nhớ rằng cha mẹ, anh chị trong nhà là đối tượng vui đùa thích thú đầu tiên của bé:

- Cùng hồ hởi với bé khi bé nhận ra hình dáng. Màu sắc, âm thanh và các kết cấu, những gì liên quan đến việc rèn luyện cho bé những kỹ năng mới.

- Coi chừng những sản phẩm đồ chơi mang độc tố.
- Dành thời gian chơi với con bạn một cách kiên nhẫn, cùng vui mừng với bé trước những thành công nho nhỏ của nó.
- Trông không cho bé gần với thú nuôi trong nhà. Đừng bỏ bé một mình với thú.
- Chơi đùa với bé càng nhiều càng tốt dù không có đồ chơi.

Chơi là học:

Chơi đùa có thể kích thích trẻ phát triển trong mọi lãnh vực. Mỗi loại đồ chơi khác nhau đều giúp trẻ phát huy được những kỹ năng và kinh nghiệm khác nhau.

Làm sao biết khi nào bé sẵn sàng chơi với bạn?

Khi đó, bé tỉnh táo và rất thoải mái, mắt mở to và ánh mắt long lanh. Cánh tay bé dang rộng hướng về phía bạn. Cả khuôn mặt bé rạng rỡ và toét miệng cười. Khi bé cảm thấy thật sự phấn chấn, bé vẫy cả hai tay và đá chân. Trẻ cũng biết thủ thỉ và lên tiếng ríu rít cũng như cười lớn để truyền cảm giác vui sướng trước bốn tháng tuổi. Đây chính là cơ hội để bạn có thể vui đùa với bé. Hãy áp mặt bạn sát vào bé. Hãy bế bé lên, vuốt ve và cười với bé. Để tránh sự kích thích quá mức, chỉ nên cho bé chơi thật vui mỗi lần khoảng từ một đến hai phút.

Khi chơi, trẻ học được những gì?

Trẻ em tiếp thu rất tốt khi chơi. Tất cả các bậc cha mẹ đều mong đứa con 3-4 tuổi của mình được chuẩn bị để học chữ. Họ sốt ruột vì thấy trường mẫu giáo cho cháu chơi nhiều hơn học. Đừng lo lắng! Chơi là chương trình học rất tốt! Tất cả các hoạt động vui chơi cháu bé tham gia sẽ xây dựng cho trẻ khả năng nhận thức, tình cảm, thể lý và xã hội.

Học từ các khối nhựa, gỗ...

Những vật hình khối giúp trẻ nhận thức được không gian ba chiều, khái niệm sau này sẽ là nền tảng cho những bài hình học, vật lý, kiến trúc và kỹ thuật. Trẻ mẫu giáo thích tưởng tượng những vật hình khối có kích cỡ to, vừa, nhỏ như đó là bố, mẹ và con. Qua đó, trẻ thể hiện sự hiểu biết về những mối tương quan kích cỡ trong thế giới thật. Các bé gái ít có cơ hội phát triển những kỹ năng quan trọng nếu bọn con trai giành hết các đồ chơi xây dựng. Vì thế, những cô mẫu giáo giỏi thường sử dụng nhiều đồ chơi khác nhau để khuyến khích các bé gái tham gia trò xây dựng. Các bé trai thường xếp những khối to nhỏ với nhau thành lâu đài, con tàu vũ trụ... và hình dung trong đầu một khung cảnh nào đó trên con tàu. Như thế chúng có cơ hội

phát triển trí tưởng tượng mà các bé gái thường học qua những trò đóng kịch với búp bê, chơi bán hàng... Học qua đường nét:

Hầu hết trẻ ba tuổi thích vẽ hay viết nguệch ngoạc. Dù với bạn, những đường nét đó là vô nghĩa nhưng chúng lại rất ý nghĩa đối với "tác giả" của chúng. Lúc 4 tuổi, nhiều em bắt đầu vẽ những hình và tranh biểu tượng cho người, cảnh hay những thứ chúng thấy hay tưởng tượng ra. Cũng như việc học từ vựng giúp trẻ suy nghĩ tốt hơn, chuyện vẽ nguệch ngoạc hay vẽ tranh có thể là bước nhảy ban đầu để quan sát thế giới xung quanh. Khi những hình vẽ của trẻ ngày càng phức tạp, chúng cũng chú ý nhiều đến chi tiết và thường hỏi những câu cụ thể hơn, như : "Sao cái đuôi con chó kia ngắn quá vậy?". Học khi hát và múa:

Hát những bài hát ngắn giúp trẻ 3 tuổi thưởng thức âm thanh của từ và là bước chuẩn bị cho trẻ học đọc sau này. Khi 4 tuổi, chúng có thể hát những bài hát dài hơn, múa những bài múa đơn giản theo nhịp điệu của những nhạc cụ như trống, thanh gõ, và trống lắc. Hát và múa cũng giúp trẻ tự nhiên, linh động và sáng tạo, những điều rất cần ở các lĩnh vực khác trong cuộc sống. Trí tưởng tượng trong chuyển động:

Khi chơi với những đồ chơi như xe hơi, xe tải, máy bay, tàu lửa..., và giả vờ hồi hộp vì tốc độ, trẻ mẫu giáo cảm thấy lớn mạnh và trưởng thành. Khi trẻ tưởng tượng và chơi trò đi xe trên một con đường dài, có thể trẻ đang nghĩ cách vượt qua nỗi lo lắng vì phải xa rời người thân. Một nữ tiến sĩ tâm lý học kể rằng có hai đứa bé trai 3 tuổi suýt bị tai nạn xe hơi. Vài tuần sau, hai chú bé đó diễn lại sự cố kinh hoàng đó trong góc sân chơi ở trường mẫu giáo. Bà nói: "Chơi giúp trẻ vượt qua những phản ứng xúc cảm của nó". Chơi ráp hình:

Khi chơi ráp hình (với bộ Lego chẳng hạn), trẻ phát triển khả năng suy luận về không gian, quan sát những kiểu mẫu và chi tiết, thực tập sự phối hợp tay và mắt. Chúng sẽ tiến từ những bài tập ráp hình tương đối đơn giản (khoảng 10 miếng lắp ráp) tới những bài tập khó hơn (hơn 20 miếng lắp ráp nhỏ hơn, phẳng, những miếng lắp ráp ăn khớp với nhau). Những bài tập lắp ráp không nên quá khó (sẽ gây bực dọc!) hay quá dễ (gây chán nản!) nhưng nên vừa đủ thách thức trẻ để dạy chúng tập trung và kiên trì giải toán. Nếu cho một nhóm

cùng làm, chúng có thể làm được những bài tập ráp hình rất khó, đồng thời trẻ học được các cộng tác và trù tính những chiến lược để giải bài. Chơi ngoài trời:

Động tác chạy và trèo làm cho trẻ phát triển những kỹ năng thể lý, củng cố cơ bắp và thực tập thế cân bằng. Vì ngoài sân trẻ ít bị giám sát hơn trong lớp nên sân chơi cũng là nơi hoạt động chung để học những bài học có tính xã hội. Ngoài sân, trẻ học cách chia sẻ và thay phiên nhau, bày trò để chơi chung. Khi xung đột nảy sinh, chúng giải quyết bằng cách của chúng, học cách thương lượng và đánh giá khả năng của một nhóm, một "phe".

Giả vờ đọc:

Một số ít trẻ mẫu giáo có thể đọc thật, nhưng thường thì chúng không biết đọc và chỉ thích lướt qua những quyển sách nào có nhiều hình minh họa. Trẻ 4 tuổi có thể nghe một câu chuyện nhiều lần rồi "đọc" chuyện đó theo trí nhớ cho bạn cùng lớp. Kiểu đọc giả vờ này, cũng như viết giả vờ, là khúc dạo cần thiết cho việc đọc và viết thực sự. Những lúc ấy, trẻ đang học ba bài học quan trọng: kể chuyện có mở đầu, nội dung và kết thúc; chia sẻ câu chuyện với những người khác; và kết bạn thật sự với sách.

Những trò chơi dạy các kỹ năng xã hội

Qua các trò chơi, trẻ có thể học được cách chia sẻ, thay phiên nhau, và nói chung, biết cư xử nhã nhặn với người khác.

Thử những hoạt động sau để giúp phát triển những kỹ năng của trẻ:

1. Làm theo. Bạn có thể kéo trẻ vào trò chơi gọi tên và hành động theo những dạng vận động khác nhau – những động tác càng buồn cười càng tốt. Để thêm vui, tạo những lối đi đầy chướng ngại vật đơn giản rồi dẫn bé tèo qua gối, bò vào đường hầm làm bằng những cái hộp rỗng, rồi đi quanh cái ghế...

2. Vẽ màu. Trên vỉa hè bằng phấn, hay trên những tấm giấy lớn bằng màu sáp, khuyến khích từng 2 – 3 trẻ vẽ với nhau.

3. Nhảy múa. Bật nhạc, cho con và các bạn chúng cùng nhảy, và xem con của bạn cùng lũ nhỏ nhảy múa nghiêng ngã.

4. Đi dung dăng dung dẻ. Trò chơi truyền thống rất được ưa chuộng này giúp trẻ đang chập chững học biết những hoạt động có tính đồng đội cũng như tăng cường khả năng phối hợp.

Đánh thức giác quan

Có những trò chơi giúp "đánh thức giác quan" của trẻ. Một cách tự nhiên, bé cũng tự phát triển nhưng với những gợi ý sau đây, bạn có thể giúp con mình phát triển hơn:

1. Phải luôn luôn giữ đứa trẻ bằng cách nâng đỡ cột sống của nó.

2. Trong những tháng đầu sau khi sinh, đứa trẻ thích nhìn những đồ vật chuyển động. Bé rất thích nếu bạn treo trên giường cách nó 25 cm một sợi dây và móc lên đó những đồ chơi có màu hoặc bong bóng, khi có gió thổi sẽ làm các vật này động đậy.

3. Sau đó rất nhanh, đứa bé thích bắt và thả đồ chơi, giăng ngang giường nó một sợi dây co giãn được, hoặc gần chân tay của bé. Bạn treo lên sợi dây này cái lúc lắc, chuông có ruy băng hoặc cái bong bóng nhỏ.

4. Để làm cho trẻ thích thú và đánh thức thính giác của em bé, bạn sưu tầm các vỏ hộp, vỏ chai bằng nhựa được đóng kín, ví dụ: chai đựng nước, ống đựng thuốc... Bỏ vào các vỏ hộp này gạo, đậu khô, nút, bi... Khi bạn lắc hộp sẽ tạo ra nhiều âm thanh khác nhau cho em bé.

5. Đứa bé thích lắng nghe và quan sát. Bạn có thể đặt ở phòng em bé những đồ vật làm cho nó say mê trong nhiều giờ:

- Hộp nhạc có hình người nhảy múa
- Đồng hồ quả lắc
- Bể cá điện tử, đây là một cách để dỗ dành em bé khi nó khóc.

6. Đồ chơi dễ làm cho em bé thích thao tác và tạo tiếng động. Túi xách bằng nhựa tạo ra tiếng động khi cọ xát lên nó (không bao

giờ cho đứa trẻ chơi trực tiếp túi xách bằng nhựa vì nó có thể đội lên đầu làm ngạt thở).

7. Để phát triển xúc giác và thị giác của trẻ, dùng một tờ giấy màu lớn vẽ lên một con đường và nhiều vườn nhỏ. Trên các vườn này, bạn dán lên những thứ có hình dạng, màu sắc, chất liệu khác nhau ví dụ lá khô, vải... Một số khác bạn để lên gạo, đậu, cát... Đứa trẻ sẽ thích thú đi tìm các vật liệu theo con đường mà bạn đã vẽ.

8. Để phát triển xúc giác của em bé, hãy lấy bàn chải trang điểm, loại mềm nhất chạm vào da của em bé, rồi chạm vào da bạn, bắt đầu ở cánh tay, chân, khi em bé thích thì chạm vào các phần còn lại của cơ thể.

9. Để phát triển tính nhạy cảm của lòng bàn chân, hãy cho em bé đi chân trần trên cát, nước, cây cỏ...

10. Biết lôi kéo sự chú ý của trẻ em về những biểu hiện tự nhiên, ví dụ như mưa, ánh sáng, bóng tối, yên lặng. Hãy để những hạt mưa rào chạm vào tay, mặt... cho bé ngắm mưa qua cửa sổ.

11. Cảm giác kinh ngạc khám phá là bản chất tự nhiên ở trẻ em nhưng phải được phát triển. Người lớn sẽ làm cho trẻ chú ý tới những thứ xung quanh như tiếng chim hót, hoa hồng, màu của bầu trời, mây bay... Niềm thích thú truyền từ người lớn sang trẻ con, mở ra cho bé thấy những điều hấp dẫn và vẻ đẹp của thế giới xung quanh.

12. Ngay cả ở trong thành phố bạn cũng cố gắng tạo sự chú ý của em bé với các quang cảnh thiên nhiên. Dẫn bé đi dạo thường xuyên, quan sát sự thay đổi của mùa, ép lá khô...

13. Bạn có thể phát triển sở thích về ăn uống của em bé trước khi nó biết ăn bằng cách dùng ngón tay có chấm thức ăn đưa vào miệng trẻ. Khi nó lớn hơn một tí, bạn có thể để trước mặt em bé một ít muỗng cà phê có thức ăn xem nó phản ứng như thế nào.

Đồ chơi

Ở cửa hàng đồ chơi Bách Việt có một câu khẩu hiệu rất hay: "Hãy để con bạn vui chơi và lớn lên". Trẻ con lớn lên nhờ được chơi. Vì vậy, đồ chơi đối với trẻ con rất quan trọng. Bạn nên biết một số nguyên tắc về đồ chơi và cách cho trẻ em chơi.

1. Một vài lưu ý:

- Đừng để cho đứa trẻ chơi đồ chơi nhỏ hơn nắm tay của nó.

- Tránh những sợi dây quá dài (trên 25 cm), tránh những vật có góc nhọn, sắc, hoặc những vật dễ vỡ thành nhiều mảnh nhỏ vì em bé có thể nuốt nó hoặc bị thương. Đối với thú có lông thì phải đảm bảo không đâm vào mắt em bé và các chất dẻo nhồi bên trong đồ chơi không bị thoát ra ngoài.

- Nên tránh những đồ chơi khó giặt, nên chọn những đồ chơi có thể giặt máy được, dễ dàng bảo quản.

2. Một đứa trẻ không cần có nhiều đồ chơi cùng một lúc bởi vì nó sẽ chán. Tốt hơn nên cất giữ những đồ chơi mà nó thích. Một hoặc hai tuần sau khi đứa bé chán đồ chơi mà chúng đang có, đòi đồ chơi mới, lúc đó hãy đem những đồ chơi mà bạn cất giữ trước đó ra. Dù là cũ nhưng những đồ chơi này cũng hấp dẫn đứa trẻ giống như mới.

3. Những đồ chơi chưa hợp với lứa tuổi của trẻ sẽ không làm cho đứa trẻ thích thú, nó dễ bị thất vọng vì không sử dụng được những đồ chơi này. Tốt hơn hết nên cất đi và đưa ra cho em bé sử dụng lại sau vài tháng.

4. Nếu bạn có thói quen giấu đứa bé những món đồ chơi cũ và sau đó sử dụng lại, đứa bé sẽ có ấn tượng mỗi ngày có thêm một đồ chơi mới. Đây là một phương tiện tốt để canh chừng trẻ.

5. Dùng một hộp đựng bánh bằng sắt hoặc hộp đựng giày rồi cất giữ lại, những thứ đã nêu trên để làm đồ chơi cho em bé. Rất hữu ích trong những trường hợp bạn đang nói điện thoại, nấu nướng, hoặc ngay cả khi dỗ bé để cho nó bớt quấy.

6. Những đồ chơi ngộ nghĩnh nhất và lý thú nhất không bắt buộc là những thứ đắt tiền được bán ở tiệm. Hãy tìm hiểu con của bạn để chọn đồ chơi cho nó tùy theo lứa tuổi:

- Hộp đựng đồ ăn bằng nhựa.
- Hộp không bằng nhựa hoặc bằng giấy carton.
- Muỗng bằng gỗ, thìa, ly, đĩa bằng giấy bìa cứng.
- Nhiều hộp với nhiều kích cỡ khác nhau dễ dàng đóng mở (ví dụ hộp đựng thuốc, hộp đựng xà phòng, hộp đựng trà), không được dùng hộp bằng thủy tinh.
- Ống bằng giấy bìa cứng.
- Túi xách bằng giấy.
- Vớ ngắn hoặc găng tay chỉ còn lại một chiếc.
- Kẹp để cặp áo quần.
- Bàn chải chân, bàn chải áo quần.
- Giấy bạc, giấy màu, giấy hoa.
- Bánh tennis.
- Những mẫu vải thừa.
- Những hũ đựng yaourt trống, có màu sắc sặc sỡ.
- Thẻ bằng nhựa, ví dụ: thẻ điện thoại đã sử dụng hết.
- Chìa khoá cũ.
- Cái đeo chìa khoá, những đồ quảng cáo.

Đồ chơi cho trẻ nhỏ dưới 2 tuổi

Một giàn treo đồ chơi dễ làm và không tốn kém. Dùng một thanh gỗ và treo tất cả đồ chơi lên thanh gỗ nhờ vào các móc. Trẻ nhỏ có thể sờ, kéo, nhìn những đồ chơi này.

- Có thể treo đồ chơi ở phía trên em bé khi nó nằm trên giường. Bạn treo một sợi dây dài ở trên trần, móc vào sợi dây này những cái khuy, bạn có thể dễ dàng treo lên đó các thứ đồ chơi mà đứa trẻ thích.

- Thay đổi đồ chơi thường xuyên, đồ chơi cũ cất đi sau đó đưa ra sử dụng lại để thu hút sự chú ý của đứa bé.

- Trẻ con rất thích đồ chơi chuyển động và có màu sắc, bạn có thể treo lên sợi dây bong bóng, vỏ hũ yaourt có màu sắc, chuối hạt ...

- Ở giàn treo đồ chơi móc vào đó một găng tay bằng cao su được thổi phồng lên và cột lại, trẻ rất thích chơi với loại này.

- Dùng hai hoặc ba vòng để mắc riđô bằng gỗ, cột chặt chúng lại bằng những dây ruy băng có màu sắc sỡ và treo lên.

- Dùng những áo pull cũ không mặc nữa, vẽ lên hình những súc vật như mèo, chó, cá và may, độn vào trong bông hoặc vớ cũ. Lấy nút để làm mắt, thêu râu mép. Những đồ chơi này dễ làm em bé thích thú.

- Khi đứa bé có một đồ chơi di động ở trên giường, móc một đèn chiếu sáng ở cạnh giường đối diện với đồ chơi, ánh sáng chiếu ra sẽ tạo bóng của đồ chơi di động trên tường làm cho đứa trẻ thích thú.

Làm mặt nạ: Dùng một cái mũng lớn bằng gỗ, sơn lên đó một mặt người đơn giản và vui nhộn, dán lên vài sợi len để làm tóc, dùng một ống bằng bìa cứng ở ngoài có bọc giấy màu. Bỏ mũng có sơn mặt

người vào bên trong ống. Lúc cho em bé chơi bạn hãy cầm cán muỗng đưa lên, kéo xuống để cái mặt nạ xuất hiện và biến mất.

Đồ chơi cho bé tuổi tập đi

Bạn có thể tận dụng mọi thứ "phế thải" trong nhà để làm đồ chơi cho con, dạy cho bé làm. Bằng những vật liệu đơn giản, thêm một chút thời gian và sự khéo léo, con bạn sẽ có cả kho đồ chơi "độc quyền", không tìm thấy cái thứ hai. Nếu bạn là người khéo tay, hãy chịu khó tưởng tượng một chút về thế giới của trẻ thơ. Bảo đảm đồ chơi "made by bố mẹ" sẽ thu hút sự chú ý của đứa bé.

Những đồ chơi đơn giản:

- Giữ lại vỏ các chai nước bằng nhựa vẫn còn nắp đóng chặt (trẻ em không thể mở ra được). Bỏ vào bên trong các chai nhựa này một ít nước có màu, hoặc cái sợi giấy màu, v.v.

- Dùng một thùng carton lớn trang trí các hình vẽ hoặc màu ở bên ngoài, đặt thùng này vào trong phòng em bé để nó sử dụng như nhà, tàu hỏa, đường hầm, hoặc nơi để trốn.

- Bạn có thể tạo những đồ chơi lý thú bằng cách giữ lại các thùng carton sạch, dán kín lại để cho em bé chơi trò buôn bán, xếp đồ hàng...

- Nếu đứa trẻ còn nhỏ, vụng về chưa chơi với trái bóng được, bạn hãy dùng những túi nhỏ bằng ni lông hoặc bằng vải chắc, bạn bỏ vào đó cát hoặc đậu khô rồi buộc chặt lại. Những túi này khi rơi, nó không lăn đi xa nên đứa trẻ có thể lấy lại được. Nhiều trò chơi với các túi nhỏ này mà bạn có thể bày cho em bé: ném vào một cái vòng, ném vào một cái giỏ để cách xa vài ba bước.

Những đồ chơi thu hút sự chú ý của bé:

- Nối sợi dây với một hoặc nhiều cái lúc lắc để gây ra tiếng động khi giật sợi dây. Đây là một cách đổi mới cái lúc lắc mà đứa trẻ không thích nữa.

- Dùng một hộp bằng nhựa hình trụ, đâm thủng hai đầu trên và dưới. Luồn vào trong một sợi dây và cột chặt, trong hộp nhựa này có để vài viên bi, khi đưa trẻ cầm sợi dây kéo hộp này, sẽ có tiếng va chạm của các viên bi phát ra.

- Nhặt nhanh những lõi giấy, cuộn chỉ, xâu vào một sợi dây dài có màu sắc, và làm thành một vòng tròn.

- Thu lượm các hộp bằng kim loại như hộp bánh, hộp kẹo, hoặc hộp đựng nước uống, trang trí ở bên ngoài những dây ruy-băng dễ thương, đặt ở trong hộp những cái chuông, hoặc vật gây ra tiếng động.

Muốn làm một hộp có đục lỗ, đầu tiên để đơn giản bạn lấy một cái hộp carton đựng giày. Chọn những vật mà đưa trẻ sẽ nhét vào như banh tennis, trái bóng bàn, hộp diêm... Bạn cắt ở nắp hộp carton này những lỗ có hình dạng của các vật kể trên nhưng kích thước lớn hơn một chút.

Không cần thiết phải cắt nhiều lỗ một lần. Có thể bắt đầu bằng lỗ tròn sau khi đứa bé đã biết chơi thành thạo với lỗ tròn thì cắt một lỗ hình khác.

- Đồ chơi có đôi: Loại đồ chơi này vừa làm trẻ thích thú vừa làm cho trẻ vận dụng trí thông minh. Bạn hãy cắt những bức ảnh ở các quyển họa báo hoặc catalogue, dán chúng lên các tấm bìa cứng rồi để nghị trẻ xếp thành từng cặp giống nhau: hai mặt người, hai chiếc thuyền, hai cái mũ, hai con chó... hãy bắt đầu bằng cách trộn lẫn ba cặp, sau khi đứa trẻ đã phân biệt và xếp được rồi thì thêm vào các cặp khác. Cách thức này cũng giúp cho em bé "khởi động" trí nhớ của nó.

- Những vòng tròn xâu lại với nhau trên một trục: Đây là một đồ chơi cổ điển của các em bé mà bạn có thể làm ra một cách dễ dàng. Dùng một ống bằng gỗ hoặc bằng carton gắn lên một miếng gỗ hoặc một miếng carton dùng để làm đế. Bạn có thể xâu trên trục này nhiều thứ khác nhau:

Lõi carton của giấy vệ sinh, lõi cuộn chỉ

Lõi giấy của cuộn băng keo đã hết

Vòng cứng

Vòng để treo ri-đô bằng gỗ

Đồ chơi cho bé lớn

Trẻ đã lớn hơn 2 tuổi thích những trò khéo léo hơn trước, không chỉ đơn giản là chuyển động, màu sắc... Nó thích có sự kết hợp giữa các giác quan.

Chơi luôn chỉ: Khi đứa trẻ đã lớn nó thường thích trò chơi luôn chỉ qua một cái lỗ giống như may hoặc thêu thùa. Bạn có thể làm dễ dàng các loại trò chơi này, cắt những tấm bìa carton dày rồi vẽ lên đó các hình vẽ. Nếu bạn không biết vẽ thì dán lên đó những tấm hình cắt từ báo hoặc sách, như hình con gấu, cây cối... Dùng một cái đục để tạo ra một số lỗ ở tấm carton này, các lỗ đều đặn chừng cách xa nhau quá, đưa cho em bé một sợi dây màu và bé sẽ xỏ sợi dây từ lỗ này qua lỗ khác quanh hình vẽ.

Chơi ném lon: Bạn thu nhặt cho đứa bé khoảng 12 cái hộp không, có kích thước bằng nhau, không có nắp và dùng sắc cạnh để tránh không làm cho trẻ bị đứt tay. Em bé sẽ học cách xếp một hình tháp sau đó nó dùng trái banh tennis hoặc banh vải ném vào hình tháp này cho đổ đi. Đứa trẻ thường thích trò chơi này

Đối với những trẻ ở tuổi này, nhiều trò chơi hướng đến việc dạy cho trẻ cách xếp chồng lên nhau và xếp lồng vào nhau các đồ vật. Hãy sắm nhiều chậu bằng nhựa tròn, kích thước khác nhau. Những chậu này có thể xếp chồng lên nhau hoặc lồng khít vào nhau. Lật ngược lại những chậu này để làm trống khi đứa bé dùng thìa, muỗng bằng gỗ gõ vào đó. Mùa hè chậu lớn dùng để tắm. Khi đứa trẻ đã lớn, những chậu này sẽ sử dụng vào những mục đích khác trong gia đình.

Chơi ghép hình: Nếu con bạn muốn chơi trò ghép hình và bạn muốn thay đổi nhiều hình mới, bạn có thể tự làm lấy. Cắt những hình đẹp trong tạp chí, hình phong cảnh, hình súc vật, quảng cáo phim cho em bé, cắt những hình này rồi dán lên bìa giấy cứng bọc lại bằng một lớp giấy bóng trong suốt, dính. Cắt các hình này thành

nhiều mảnh. Lúc con bạn còn nhỏ cắt từ ba đến bốn mảnh lớn, đơn giản để em bé có thể ghép chúng lại với nhau. Khi nó đã sử dụng thành thạo thì cắt thành nhiều mảnh nhỏ hơn.

Khi con bạn thích chơi trò ghép hình và nó có rất nhiều hình, để tránh lộn xộn khi làm một hình mới, bạn hãy đánh số hoặc ký hiệu chữ cái ở sau lưng các mảnh ghép.

Chơi búp bê: Việc chọn lựa búp bê đầu tiên rất quan trọng. Búp bê càng đơn giản thì em bé chơi càng dễ. Đừng chọn búp bê quá lớn vì đứa trẻ phải bồng được búp bê trên tay. Có hai loại búp bê phù hợp với trẻ con, một loại có thể tắm rửa được để cho em bé tắm chung với búp bê, một loại khác thì mềm để bé có thể dễ dàng mặc áo quần cho búp bê.

- Áo quần của búp bê: Áo quần của búp bê khi mua thì khó mặc và khó cởi. Bạn hãy dùng một ít vải thừa, loại vải có thể co giãn được để may. Áo quần cho búp bê phải rộng, không có nút, ví dụ: Áo gilet không có dây kéo, váy, khăn choàng.

- Một cách khác để làm áo quần cho búp bê là sử dụng những chiếc vớ lẻ hoặc bị chạt.

- Nếu một con búp bê có tóc bị dính lại khó chải thì hãy gội đầu cho nó và lau sạch, sau đó chải sẽ dễ dàng hơn.

Tha hồ máy mó tay chân

Đa số các đứa trẻ thường thích máy mó tay chân và lục lọi. Có một cách rất hay để đưa bé mó máy tay chân là cho nó vẽ. Đặt trước mặt nó một tấm bảng có thể chùi được, và cho nó một cái khăn chùi bảng, để cho nó vẽ tùy thích.

Đối với trẻ lớn, nó có thể bắt đầu vẽ tranh thực sự. Sau đây là một vài lời khuyên:

1. Trẻ em dễ sử dụng màu nước hơn các loại màu khô và màu ống. Màu nước có bán ở các cửa hiệu, đó cũng là màu dùng ở nhà trẻ và trường mẫu giáo.

2. Giữ lại hộp đựng trứng bằng nhựa, để màu vẽ vào trong mỗi lỗ. Cũng có thể dùng hũ đựng đồ ăn của em bé bằng thủy tinh, để màu vẽ vào, sau mỗi lần vẽ xong đậy nắp lại để lần sau dùng tiếp.

3. Đặt mỗi bút lông khác nhau vào mỗi hũ và dạy em bé đừng trộn lẫn với nhau.

4. Dùng vắt bàn chải đánh răng cũ, nó có thể dùng làm bút lông.

5. Nếu có sử dụng màu nước để vẽ, hãy thêm vào đó một vài giọt nước rửa chén bát. Những chỗ bẩn dính lên áo quần hoặc bàn ghế sẽ dễ dàng được rửa sạch.

6. Thêm nước rửa chén vào màu cũng cho phép đứa bé vẽ lên các đồ đạc bằng nhựa. Bàn lau sạch rất nhanh.

7. Đứa bé thích vẽ lên giấy, bạn hãy giữ lại hộp carton cho nó vẽ.

8. Bạn sợ đưa bé làm bồn phòng khi nó ngồi vẽ: Hãy cho nó ngồi vào bồn tắm, đừng mặc quần áo, cho nó vẽ. Khi đã vẽ xong, bạn tắm cho nó và lau chùi bồn tắm một lần.

9. Để giữ cho lọ nước không bị đổ, bạn dùng một miếng bọt biển, đục một lỗ bằng đường kính của lọ nước, và đặt lọ nước vào lỗ này, miếng bọt biển sẽ hút những giọt nước rơi vãi ra.

10. Hãy để sẵn cho em bé một chồng giấy, trên đó nó có thể vẽ, và cho nó một cây viết màu không cần phải quá chi tiết. Hãy lấy lại các tài liệu cũ để làm giấy cho bé vẽ.

11. Con của bạn vẽ rất nhiều, hãy chọn những bức vẽ xinh nhất dán vào một quyển vở cất giữ lại làm kỷ niệm về sau. Bạn ghi lại ngày ở các bức tranh vẽ để đánh giá sự tiến bộ của em bé.

Trẻ con lớn lên nhờ vui chơi

Đang yên lành trong bụng mẹ, ra đời, bé bỗng dưng phải sống trong một thế giới lạ lẫm. Có nhiều thứ lạ quá, nóng, lạnh, cao, thấp, đau đớn, ồn ào... Lớn hơn một chút, bé phải học nghe, nói, viết, cư xử với người này người kia trong xã hội...

Có thể nói, qua trò chơi, nhờ được chơi mà trẻ con trở thành người lớn. Nếu bạn không bày trò, không lưu ý gì thì một cách tự nhiên, con bạn cũng bò ra mà chơi suốt ngày.

Hãy xem con bạn học được gì qua đồ chơi và trò chơi:

Đồ chơi và Trò chơi	Những gì trẻ có thể học được
Xe hơi hay vật di động	Phát triển khả năng thị giác
Những đồ chơi mềm mại, banh hay thú nhồi bông	Nâng cao kỹ năng xúc giác của bé
Đồ chơi phát ra tiếng kêu, đồ chơi trong bồn tắm	Giúp trẻ nhận thức được nguyên nhân và hậu quả
Gương	Phát triển khả năng nhận diện
Đồ chơi mềm và búp bê Đồ chơi cầm nắm	Phát triển tình cảm Nâng cao khả năng liên kết tay và mắt
Vòng ngậm cắn, dụng cụ thể dục nhỏ trên giường	Giúp trẻ đáp ứng được nhu cầu rèn luyện thân thể của mình.

Băng nhạc, đĩa CD, hộp nhạc	Giúp trẻ tập yêu âm nhạc
Sách sạch, bút chì màu, giấy, ô chữ miếng to	Giúp cho kỹ năng thị giác thêm tinh tế
Hộp phân loại hình dáng và màu sắc	Nhận thức về hình khối và màu sắc
Xô, xẻng, hộp cát	Phát huy khả năng chơi tự do sáng tạo và tình yêu thiên nhiên
Chồng khăn, đồ chơi nhà bếp Đồ chơi kéo đẩy	Phát triển cơ bắp dạng nhẹ Phát triển cơ bắp dạng nặng
Các trò chơi nhập vai, đóng kịch như bán hàng, dạy học, bắt cướp...	Học biết về các quan hệ xã hội, phát triển kết hợp tâm lý, trí tuệ, tình cảm...

Chọn đồ chơi cho trẻ

Đứa trẻ nào cũng thích đồ chơi. Bạn chọn món đồ nào cho con mình? Một chú gấu bông, chàng siêu nhân, hay bộ đồ bán hàng...?

Trẻ em ở quê chơi đồ chơi nào?

Nếu lớn lên ở thôn quê, hẳn bạn chưa quên những trò chơi thuở ấu thơ. Kiếm một vùng đất trống và kéo nhau đi thả diều. Diều ở quê làm bằng giấy vở đã học của năm trước hoặc báo cũ. Lén ăn trộm một chiếc đũa làm gọng thẳng đứng, lấy cái vành nón lá cũ của mẹ làm cái gọng vòng cung. Đứa nào sang lắm thì xin được hẳn một cuộn chỉ. Nắng chang chang, dựa gốc cây nhìn con diều của mình tung tăng trên trời xanh thì còn gì bằng!

Con gái thường chơi đồ hàng. Cắt chỗ bụng phình phình của cây bèo làm bánh mì. Tiền làm bằng lá cây ngũ sắc hoặc lá cây râm bụt... Đứa nào có bộ đồ nấu ăn bằng nhựa thì ra vẻ "cao giá" lắm! Muốn nhảy dây phải để dành thun hàng mấy tháng trời mới được sợi dây dài dài một chút.

Bởi vậy, mỗi khi trong xóm xuất hiện "chiếc-xe-đạp-xanh-đỏ-bóp-kèn-toe-toe" thì đó là trung tâm chú ý của bọn trẻ con. Đứa nhìn quả bóng thềm thường, đứa ráng chạy theo sờ vào con gà trống bằng nhựa có hạt xúc xắc bên trong...

Nỗi khổ của những người thành thị

Bạn và con bạn sẽ bị ngập trong thị trường đầy ắp đồ chơi. Đồ chơi nội, đồ chơi nhập từ châu Âu, đồ chơi đến từ Trung Quốc... Muốn bộ đồ chơi hiện lành như bộ đồ bán hàng, cây kèn, xe ô tô... hay muốn đồ chơi kiểu siêu nhân đấu kiếm, rambô khắc ra lửa, súng, kiếm... Người ta chỉ bạn đến khu Chợ Lớn (Q5, TPHCM). Đó là chợ đầu mối, cung cấp sỉ lẻ đồ chơi trẻ em. người bạn cùng cơ quan lại bảo chị thường đưa con đi các nhà sách mua bộ sưu tập các động vật, mua

thú nhồi bông, hoặc vào các cửa hàng Lego mua bộ đồ lắp ráp, mua đồ chơi giáo dục... Hàng xóm nhà bạn thì khoán luôn cho con mình một bộ chiếu video. Người thì cho con vài nghìn đi chơi điện tử.

Thật không biết đường nào mà chọn lựa!

Những mẹo chọn đồ chơi cho trẻ

- Không phải trẻ con thì cứ mua thú nhồi bông.

Trẻ dưới một tuổi thích đồ vật để nhìn, sờ, nghe. Nên chọn đồ chơi đơn giản, dễ cầm, màu tươi, làm bằng vải để dễ giặt. Sau một tuổi, trẻ sẽ thích có một con thú nhồi bông đáng yêu làm vật thân thiết nhất.

- Đừng mua đồ chơi quá tâm tuổi của bé

Tuổi là tiêu chuẩn đầu tiên để lựa đồ chơi cho con trẻ. Bạn vui nếu con mình thông minh. Nhưng hãy để chúng được chơi với nhịp phát triển của chúng. Đồ chơi lý tưởng là phải kích thích trí tò mò, khả năng điều khiển nhưng không làm trẻ bị hẫng vì quá khó, quá lạ.

- Hành động chơi cũng quan trọng như đồ chơi

Động tác xây nhà, đi chợ... giúp trẻ kết hợp các nỗ lực của nó. Vì vậy, hãy chọn cho trẻ đồ chơi kết hợp các giác quan, bắt chước người lớn (xây nhà, buôn bán, nấu ăn...)

- Trẻ càng lớn càng thích đồ chơi phức tạp

Với trẻ dưới một tuổi, thật vô ích khi cho nó những món đồ chơi kêu gọi nhiều giác quan cùng lúc. Nhưng lớn lên, con bạn sẽ thích đồ chơi có nhiều chức năng: Chiếc xe có nhiều phần, gây tiếng động, thấy được bộ máy, bộ "đồ nghề" có thể ráp thành nhiều mẫu khác nhau... Để cho trẻ tự rút kinh nghiệm. Qua những sai sót, trẻ sẽ học suy nghĩ và thấy vui thích.

- Đừng lo nếu con trai bạn thích chơi nấu ăn...

Thường thì bé gái bắt chước mẹ, bé trai bắt chước bố. Nhưng đừng quá lo nếu con gái bạn lại thích chơi cung kiếm, xe hơi hay con

trai thích chơi đồ hàng. Khoảng 4-5 tuổi, bọn trẻ mới thể hiện rõ giới tính và sở thích của chúng mới khác nhau.

- Chọn đồ theo ý thích của trẻ. Nhưng...

Trẻ có ý thích riêng, nhưng hãy điều chỉnh, giáo dục con bằng cách chọn đồ chơi. Ngoài đồ chơi trẻ đã chọn, nên thêm vào những món quà của chính bạn và gợi ý cho trẻ thấy lý do bạn chọn. Chúng sẽ ngạc nhiên và thích thú.

Sách nào dành cho con?

Hướng cho trẻ nên tìm đọc những loại sách nào?

Tùy theo độ tuổi, sở thích của trẻ, bạn có thể lựa sách cho chúng. Nhưng cũng có một vài cuốn có thể cần thiết cho bất kỳ một trẻ nào như: "Những tấm lòng cao cả" (truyện dịch), "Góc sân và khoảng trời" (Thơ Trần Đăng Khoa), "Đế mèn phiêu lưu ký" (Tô Hoài), "Không gia đình", "Chuyện cổ tích Việt Nam", "Chuyện cổ Grimm", "Chuyện cổ Andecxen"...

Những cuốn sách này giúp trẻ tăng khả năng diễn đạt ngôn ngữ, viết văn có hình ảnh hơn. Mặt khác, chúng còn có tính giáo dục cao, giúp trẻ biết quý trọng tình cảm gia đình, tình bạn, kính trọng thầy cô, những người lớn tuổi...

Một số sách khoa học thường thức cũng làm cho các bé trai say mê không kém. Khá nhiều gia đình không có truyền thống sử dụng thông tin qua sách báo nên không khuyến khích trẻ tìm đọc. Nhưng như thế cũng không nguy hiểm bằng mặc kệ trẻ muốn đọc sách gì cũng được. Tệ hơn nữa, chúng còn tìm đọc những cuốn sách mà chúng không nên đọc.

Trẻ không nên đọc sách gì?

Truyện kiếm hiệp: cần phân biệt truyện trinh thám và truyện kiếm hiệp. Truyện trinh thám, tình báo, ít nhiều còn giúp trẻ tăng khả năng suy luận logic, phán đoán, những truyện này được xuất bản có chọn lựa. Còn truyện kiếm hiệp là loại truyện sách không được bày bán trong các hiệu sách lớn, nhưng trẻ lại có thể dễ dàng kiếm được trên vỉa hè, tại các nơi cho thuê, trong các tiệm sách cũ, với giá thuê và mua khá rẻ. Trẻ từ 8 - 15 tuổi rất thích loại sách này vì:

- Thỏa mãn sự hiếu kỳ, muốn khám phá của trẻ.

- Diễn biến thay đổi liên tục, luôn hứa hẹn nhiều pha gay cấn.
- Dễ hiểu.

Trong truyện kiếm hiệp, có rất nhiều những hảo hán anh hùng, trẻ có thể ngưỡng mộ, say mê coi như thần tượng. Với người lớn, truyện kiếm hiệp có thể giúp giải trí, nhưng nó có thể làm trẻ xa rời thực tế, thậm chí làm đầu óc chúng thụ động. Hơn nữa, chẳng thúc đẩy gì lòng say mê học tập của chúng, nếu không nói là phí thời gian, không cung cấp những kiến thức cần thiết. Ngôn ngữ trong các cuốn sách này cũng không được gọt giũa, trau chuốt cẩn thận.

Truyện tình cảm, tiểu thuyết của người lớn

Ở độ tuổi 13 trở lên, trẻ em gái không nên đọc các tiểu thuyết tình cảm ướt át, vì chúng sẽ làm cho cô bé mơ mộng viễn vông, phân tán tư tưởng trong những câu chuyện chúng tự tưởng tượng.

Những tạp chí dành cho tuổi mới lớn (Mực Tím, Áo Trắng) chưa chắc đã bổ ích cho trẻ ở độ tuổi cấp một. Có vị phụ huynh đã hoảng hốt khi thấy cô con gái học lớp ba có những trang nhật ký ghi lại rung động đầu tiên với bạn khác phái. Chị tìm hiểu thì được biết cô bé chép những dòng ấy từ cuốn Mực Tím của cô chị đã học lớp 12. Hoá ra, sách báo cũng như quần áo, tuổi này nên đọc nhưng lại không thích hợp cho tuổi nhỏ hơn. Nên cho trẻ một tủ sách riêng, giải thích rõ cho trẻ không nên đọc những sách báo của người lớn, vì chúng chưa hiểu hết những điều người ta viết trong ấy.

Các bậc phụ huynh chọn sách ở đâu?

Hiện nay, mạng lưới các nhà sách khá dày ở từng quận, huyện, nhưng vẫn nên đến các nhà sách lớn như Xuân Thu (Đông Khởi), Fahasa (Nguyễn Huệ), hay các nhà sách tự chọn. Ở đây, bạn có không gian rộng, thoáng để có thể xem qua sách trước khi mua. Ít nhất cũng phải xem tóm tắt nội dung, tên tác giả để đừng mua nhầm những loại sách không phù hợp.

Từ ghét thành thích. Làm sao để con bạn có thói quen thích đọc sách

Cu Bin nhà mình học môn gì cũng khá, chỉ có môn văn trầy trệch mãi mới đủ điểm trung bình. Cô giáo bảo phải cho nó đọc truyện, sách thật nhiều, nhưng nó vốn ghét sách truyện từ nhỏ, chẳng có cách nào làm cho nó đọc một cuốn truyện từ đầu đến cuối. Chị Hương than phiền với Hòa, người bạn thân và cũng là giáo viên dạy văn. “Được, cậu giao nó cho mình, để mình thử xem”.

Vạn sự khởi đầu nan

Chủ nhật ấy, cu Bin được mẹ chở đến nhà cô Hòa chơi cả ngày. Nó giúp cô Hòa tưới cây cảnh, sửa lại hàng rào. Chiều đến, cô Hòa “chiều đãi nó một châu xem phim” đặc biệt. Cuốn phim về thám tử Sherlock Holmes làm thằng bé mê tít. Khi về nhà, nó muốn mượn thêm vài cuốn thì cô Hòa bảo: “Phim cô có mỗi một cuốn, chỉ có sách về Sherlock Holmes là cô có đủ, Bin mang về đọc đi”. Ngần ngừ một lát, Bin cũng đồng ý.

Có công mài sắt có ngày nên kim

Hai tuần sau, nó gọi điện kể vanh vách cho lũ bạn nghe về các vụ án mà nhà thám tử lừng danh ấy đã phá được.

Sau Sherlock Holmes, Bin bắt đầu đọc Lupin, về các cuốn truyện trinh thám khác. Hết mùa hè, nó bắt đầu thích đọc hơn cả bố và mẹ cộng lại. Vào năm học mới, Bin viết văn hay hơn hẳn. Nó biết chấm, ngắt câu hợp lý. Câu văn có nét so sánh dí dỏm, hóm hỉnh, nhiều hình ảnh hơn. Chị Hương cứ phục bạn sát đất, nhưng chị Hòa chỉ cười “Thích đọc sách hay không, không phải bản tính của trẻ. Đó chỉ là một thói quen tốt hoàn toàn có thể tập được”.

Vài mách nước nho nhỏ

Con bạn có thích đọc sách không? Bạn đã làm gì để giúp chúng tiếp cận với sách báo và khơi gợi hứng thú của chúng trong việc đọc. Sau đây là một số mách nước nho nhỏ giúp bạn:

- Có thể tập cho trẻ thích đọc sách ở lứa tuổi nào là tốt nhất?

Càng sớm càng tốt. Trẻ dưới 4 tuổi đã có thể nhận biết những cuốn sách có tranh ảnh đẹp, màu sắc cuốn hút. Bạn hãy dành thời gian kể những mẩu chuyện tranh đơn giản cùng lúc với việc giở cho chúng xem tranh ảnh về câu chuyện đó. Nếu không có thời gian, mỗi tuần chỉ cần tập cho chúng xem từ 2 đến 4 lần. Mỗi lần 15 đến 30 phút. Sau đó, hãy để những cuốn truyện tranh này ở đầu giường, trên kệ thấp, để trẻ có thể tự lấy xem khi chúng muốn.

Khuyến khích chúng tự kể lại câu chuyện theo ngôn ngữ của chúng. Nếu chúng có làm hỏng vài cuốn, đừng rầy la, vì như thế, bạn sẽ làm cho chúng ngại tiếp cận với sách báo.

- Nếu trẻ hiếu động, không thích hợp ngồi một chỗ, làm sao để chúng chịu đọc sách?

Hãy lựa một câu chuyện hấp dẫn kể cho trẻ nghe một đoạn (không có đoạn kết). Bạn làm như thật sự không biết, đặt ra câu hỏi cho đoạn tiếp theo và “nhờ” trẻ đọc để trả lời. Ví dụ “Ráp lại thành cây tre 100 đốt, nhưng làm sao anh ta vác về nhà được nhỉ? Lâu quá rồi mẹ quên, con đọc tiếp và kể cho mẹ nghe với!”. Trẻ con cảm thấy chúng được khám phá và có nhiệm vụ thật lớn “Kể cho mẹ nghe” (không có đứa trẻ nào lại không thích được khen. Đừng tiếc lời khen khi chúng đọc xong được một cuốn sách hoàn chỉnh).

- Bắt đầu từ cuốn sách chúng thích, chứ không phải cha mẹ chúng thích.

Đừng bao giờ bắt trẻ xem những cuốn sách bạn cho là hay nhưng chúng không thích. Việc áp đặt này sẽ làm giảm mọi hứng thú của chúng, đồng thời làm chúng cảm thấy rất khó chịu. Kết cục là chúng chẳng rút ra được gì sau khi đọc cả.

Mùa hè, trẻ có thời gian rảnh nhiều hơn, bạn hãy kiên trì và khéo léo để chúng tận dụng thời gian này đọc sách báo. Sách thực sự là người bạn, người thầy tốt nhất của trẻ.

CHƠI VỚI BÉ

Những trò chơi yêu thích

Một trong số trò chơi mà trẻ em thích là ném đồ chơi xuống đất, sau đó khóc đòi mẹ nhặt đồ chơi cho nó. Hãy cột đồ chơi vào một đầu sợi dây, đầu kia cột vào ghế mà bé ngồi, dạy cho nó lấy lại đồ chơi nhờ sợi dây.

1. Chọn một sợi dây đủ dài để cho đồ chơi có thể chạm đất (tránh đồ chơi dễ vỡ) bởi vì khi đồ chơi rơi xuống đất tạo ra âm thanh thì đứa bé thích thú.

2. Hãy lợi dụng thời kỳ đứa trẻ thích ném đồ đạc để dạy nó cách ném đúng mục tiêu. Chọn cho em bé những đồ chơi có trọng lượng và bền chắc, đặt ở trước nó một giỏ lớn hoặc một chậu bằng kim loại và để cho nó ném vào, bạn chỉ mất công thu dọn một lần.

3. Trí tưởng tượng và sở thích hay bất chước của trẻ là một phương tiện tốt để áp dụng lúc trông coi trẻ. Rất đơn giản, làm cho nó một chỗ ngồi làm việc, một cửa hiệu bán rau quả, một nhà bếp, một bàn giống bàn làm việc của bố. Hướng dẫn trẻ con để nó tự chơi một mình hoặc nếu có thể bạn cùng chơi với nó.

4. Con trai thường thích chơi lái xe. Dùng phấn màu, bạn vẽ lên đường, bảng hướng dẫn đi đường, chỗ đậu xe, cửa hiệu, trường học v.v.

5. Nếu con bạn hơi lớn, bạn có thể đưa phấn cho nó, giúp nó vẽ lên lề đường hoặc ở hiên nhà những ô tròn để nhảy từ ô này sang ô khác, vẽ nhà để chơi với búp bê.

6. Bạn tìm cách cho em bé im lặng ở bên bạn lúc bạn đang nói chuyện điện thoại? Hãy đưa cho nó một miếng giấy dính lên tay nó (giấy có keo dính sẵn).

7. Mọi đứa bé đều thích làm những nơi để trốn hoặc chơi dưới một tấm bạt làm trại. Sau đây là hai ý tưởng đơn giản:

- Ở trong nhà, căng một tấm ri-đô đã cũ trên một cái bàn, bốn đầu ở bốn góc.

- Ở ngoài trời, hãy sáng chế một cái lều của người da đỏ bằng cách vắt một tấm drap lên sợi dây nằm ngang, căng các vạt ra bằng cách dùng những hòn đá lớn để dằn lên.

8. Bạn có thể làm cho con bạn một chiếc xe hơi lớn bằng carton. Chọn một cái thùng lớn để con bạn có thể ngồi vào trong, cắt thùng thấp xuống chiều cao còn 30 đến 40 cm. Dán những nắp của thùng carton còn lại làm vỏ xe. Làm tay lái bằng cách dán vào một cái đĩa bằng bìa cứng với những sợi kim loại, vẽ bánh xe, vẽ cửa, vẽ đèn.

Chơi đồ vui toán học dành cho bé ở tuổi tập đi

Lên 2 tuổi, con bạn thực sự phát triển, hiểu biết về mối tương quan giữa các con số và các vật thể. Bé có khả năng phân biệt nhiều và ít, tròn, không tròn...

Sau đây là một số gợi ý giúp chuẩn bị cho bé hiểu về toán:

1. Cùng nhau đếm:

Đếm những ngón tay và ngón chân từ 1 đến 10 là một trò vui đặc biệt khi kèm với nhịp điệu như "một, hai, ba, bé đi ra."

2. Phân loại đồ vật:

Tập cho trẻ phân loại những đồ dùng để trẻ hiểu thêm khái niệm về nhóm. Ví dụ như nhờ trẻ tách rời những đồ chơi xe hơi ra khỏi đồ chơi máy bay rồi đếm xem mỗi nhóm có bao nhiêu cái.

3. Dọn bàn ăn:

Đặt một cái đĩa (bằng nhựa để không bị vỡ) cho một người, hai cái ly cho hai người. giúp bé học được những kỹ năng quan trọng về toán.

4. Gọi đúng tên hình dạng:

Gọi được tên các hình dạng là nền tảng cho trẻ hiểu được toán học. Chơi trò chơi tìm hình vuông, hình tròn trong nhà hay bên ngoài. Chỉ cho bé cách ghép những hình tam giác thành hình vuông.

5. Dạy bé những mối tương quan trong không gian:

Chơi những trò chơi yêu cầu trẻ hiểu được khái niệm xa, gần, trên, dưới. Để bé tập học những khái niệm về thể tích và dung lượng bằng cách đổ nước hay cát vào những cái ly hay chén và thay đổi dung lượng từ một đồ chứa này sang đồ chứa khác.

6. So sánh kích cỡ:

Yêu cầu bé tìm được con gấu to và búp bê nhỏ. Xếp hàng những chiếc xe từ cái nhỏ nhất đến cái lớn nhất. Chơi một trò chơi nào đó mà bé phải đuổi mình rộng ra hết sức rồi thu người vào hết cỡ.

7. Dạy bé xếp mô hình:

Cho bé xếp những khối gạch màu hay tạo ra những hình dáng khác nhau.

8. Sử dụng những từ có khái niệm toán học:

Những cụm từ biểu thị số lượng như "nhiều" và "một ít" trong những lúc đối thoại hàng ngày.

Chơi với con khi bạn đã mệt và buồn ngủ

Sau 20 tiếng làm việc liên tục, nào đi làm, nấu cơm, dọn dẹp nhà cửa, dạy cho con học..., bạn chẳng còn bao nhiêu thời gian để chơi đùa với bọn trẻ. Phải chi ngày dài ra thêm được vài tiếng nữa! Làm gì đây khi bạn chẳng có lấy một giây phút riêng tư nào để nghỉ ngơi? Bạn cảm thấy chán nản và căng thẳng đến phát điên. Áp lực công việc quá lớn mà sức người thì có hạn. Nhưng phải tìm cách giải quyết thôi.

Có người đã suy nghĩ suốt nhiều năm làm mẹ để nghĩ ra các trò chơi có thể chơi ngay trên giường, và người mẹ có thể chớp mắt được một lúc trong khi trò chơi đang diễn ra. Bạn có muốn biết không?

Xin lưu ý rằng những trò này không nhằm đạt được kết quả như khi đề ra. Nếu trò chơi thất bại, hãy đổ lỗi cho bọn trẻ.

Trò chơi quái vật:

- Mục đích: nhằm chớp mắt được một lúc.

- Cách chơi: Cần phải có ít nhất là 3 thành viên. Bạn sẽ đóng vai quái vật đang nằm ngủ gà ngủ gật (sự thật là vậy). Một đứa trẻ, thường là đứa trẻ hay cười nhất, chắc chắn thằng bé này sẽ bắt đầu bật cười khi bạn suyt bảo chúng im lặng để bắt đầu trò chơi. Tiếng cười giòn nắc nẻ của thằng bé sẽ đánh thức quái vật và tất nhiên quái vật sẽ nháy xỏ vào ăn thịt. Sự huyền ảo chẳng có cơ hội xảy ra vì một đứa thì cố nín cười trong khi đứa kia, người anh hùng, chỉ chực cơ hội để xông vào đánh quái vật bằng cái gối ôm. Trước khi bị giáng cú đánh cuối cùng (thời điểm là do bạn quyết định dựa trên mức năng lượng đã phục hồi của bạn), bạn chồm dậy, rồi ngã lăn ra như thể bị ngất đi và lại nhắm mắt ngủ tiếp.

- Tác dụng của trò chơi: Bạn không phải thức giấc giữa chừng cho đến khi có người la lên “Thức dậy!!!”. Giống như con tôi, con bạn

cũng sẽ nôn nóng và chạy đi trốn và bạn lại có thể chớp mắt thêm một lát nữa.

Cuộc thi xếp hình Lego:

- Mục đích: lại mà một cách hữu hiệu để trốn tránh không chơi với trẻ khi quá mệt mỏi.

- Cách chơi: có thể Lego hoặc bất cứ bộ trò chơi gắn xếp hình nào cũng được. Bao nhiêu người muốn tham gia trò không thành vấn đề mặc dù càng nhiều người thì bộ đồ chơi xếp hình đó cần phải có nhiều miếng. Nằm thoải mái trên sofa. Bọn trẻ thì ngồi chơi dưới sàn nhà phòng khách. Công bố cuộc tranh tài xếp đồ chơi Lego. Đứa bé nào xếp ra hình đẹp và công phu nhất và lạ nhất sẽ là người đoạt giải nhất. Bọn trẻ sẽ tập trung chăm chú cho tác phẩm của mình và chúng chỉ có thể hoàn thành tác phẩm của mình không dưới 10 đến 15 phút.

- Tác dụng: bạn có một khoảng thời gian rảnh rỗi để lướt qua các tạp chí mà bạn yêu thích.

Cuộc thi lướt ván bằng gối ôm:

- Mục đích: để ngã lưng một chút.

- Cách chơi: bạn nắm quyền chỉ huy trong cuộc thi lướt ván. Bọn trẻ trượt bằng gối ôm vì các loại gối khác có bản lớn thì rất dễ trượt.

Bạn cũng giả làm sóng , cá mập và mực khổng lồ cố gắng lật đổ ván trượt của bọn trẻ - nhưng chỉ dùng chân đe dọa bọn trẻ vì bạn đang nằm nghỉ ngơi mà, nhớ không?

- Tác dụng: tuy không thể nhắm mắt nhưng bạn cũng đâu phải tham gia gì nhiều.

Trò chơi ngủ:

- Mục đích: có thời gian làm những gì mình thích

- Cách chơi: đây là một trò chơi cổ điển. Khi bạn cảm thấy cả người mỏi nhừ vì mệt mỏi, bạn chỉ cần nói “Trò chơi nằm ngủ bắt

đầu. Không ai được ngọ nguậy trong khoảng 10 phút nếu làm trái luật chơi mẹ sẽ nhéo cho 1 cái”

- Tác dụng: trò chơi thật đơn giản phải không, bạn không cần làm gì cả nhưng vẫn được nghỉ ngơi!

Những trò chơi thú vị cho bé dưới 1 tuổi

Trước khi bé được một tuổi, có nhiều trò vui nhộn giúp phát triển cả cơ bắp và cảm xúc cá nhân.

Cưỡi ngựa gỗ:

Với tốc độ vận động chậm nhẹ của con ngựa gỗ an toàn, trò chơi này chắc chắn gây cảm giác thú vị cho trẻ, nhất là phi ngựa kèm với những bài hát thiếu nhi. Bạn phải đảm bảo rất an toàn để cháu không bị té hay bị xây xát.

Trò chơi "hú à!":

Đây là trò chơi dành cho bé ở nhà trẻ, rất thú vị để giúp bé hiểu rằng bạn vẫn ở đó mặc dù bé không thấy.

Trò "Nó đâu rồi?":

Để cho bé thấy bạn giấu một vật nào đó dưới một cái mền rồi hỏi: "Nó đâu rồi?". Khi bé thành thạo với việc tìm một vật, bạn giúp bé tập kéo dài sự chú ý bằng cách giấu hai hay ba đồ vật.

Những trò chơi đập nhẹ và vỗ tay:

Những động tác có nhịp điệu như "vỗ tay bà cho ăn bánh" thu hút nhiều giác quan của trẻ, và khi bé làm quen với những trò chơi này, bé sẽ thích thú tham gia vào những vận động kế tiếp.

Chơi tìm mũi của bé:

Bé thích chỉ một cách bất ngờ vào từng phần thân thể để đồ xem nó ở đâu, trò chơi này có thể làm cho bé có cảm giác thực sự. Bạn hỏi: "Mũi của con đâu?" "Đầu con đâu?" và xem trẻ hứng thú chỉ đúng vào phần bạn hỏi.

"Đi lấy nó":

Đặt một đồ chơi hay một vật hấp dẫn xa khỏi tầm tay của bé và động viên bé với đến hay bò tới đồ vật đó. Bạn phải đảm bảo để bé có cảm giác là tự cháu hoàn thành công việc.

Những trò chơi hữu ích ở trong nhà

Nếu thời tiết xấu giữ chân bạn ở nhà, hãy làm gì đó cho gia đình vui lên. Những gợi ý dưới đây có thể giúp bạn biến thời gian buồn tẻ trở nên vui tươi hơn.

Trò chơi tâm ảnh dính:

Trò chơi bắt đầu bằng việc thu lượm vật thải. Bạn cùng bé nhặt những thứ rác nhẹ trong sân (lá cây, cỏ dại, cây con). Sau đó trở vào nhà, nhặt thêm các loại rác thủ công (lông chim, chỉ vải, các trái bóng nhỏ, khăn giấy nhàu) tập trung thành đống. Dán một tờ giấy lớn (loại giấy dính Con-Tact) lên tủ lạnh, mặt dính bên ngoài. Cho bé chơi và dán những vật thu lượm được lên mặt dính của tờ giấy. Đặt tên những vật mà bé đã dán. Bạn chú ý đừng để bé tiếp cận những vật nhỏ có thể gây ngạt. Để giữ cho vật dán không rơi ra, bạn dán thêm một tờ Con-Tact cùng cỡ phủ lên và nhấn mạnh xuống. Nào, ta cùng nhấn.

Ban nhạc của bé:

Trẻ con thích gây tiếng động, vậy hãy chơi trò tạo tiếng. Ngoài những vật có thể gây tiếng động như xoong nồi, bạn có thể cho trẻ chơi những vật có sẵn trong nhà:

Hộp lắc: thu thập các loại vỏ đồ hộp nắp nhựa như hộp khoai tây chiên khô hay hộp cà phê. Cho gạo hay các hạt khô vào hộp. Dán kín nắp lại. Bạn và trẻ cùng trang trí bên ngoài hộp. Khi làm xong bạn hãy đưa hộp cho trẻ lắc.

Trống: Bạn hãy tháo nắp những hộp trống rồi dán băng keo các cạnh hộp lại. Dán nhiều hộp lại với nhau rồi cho trẻ gõ. Chú ý âm thanh khác nhau của từng cái trống.

Âm nhạc giúp trẻ phát triển khả năng nghe, phân biệt âm thanh trầm và bổng.

Chiếc hộp thần kỳ:

Các bậc cha mẹ phát hiện ra rằng mỗi khi mua đồ chơi cho bé độ một tuổi, bé chỉ thích chơi hộp. Lợi dụng sở thích của trẻ khi mở quà, bạn hãy tổ chức một trò chơi với những hộp còn đủ nắp (tốt nhất là hộp giấy). Trong mỗi hộp bạn đặt một loại đồ vật nào đó như miếng xốp tấm, trái banh len, vải chùi nồi mới, quả bóng làm bằng giấy kiếng, giấy nhám vuông khổ to hay một túi đá nhỏ.

Trẻ thích cầm xem và khám phá những đồ vật này. Bạn hãy nói cho trẻ biết sự khác nhau về hình dạng và chất liệu của đồ vật. Đặt hộp nhỏ bên trong hộp lớn, trẻ sẽ thích thú và ngạc nhiên khi phát hiện ra điều này. Đối với trẻ từ 18 đến 24 tháng tuổi, bạn hãy đặt ra những trò chơi có liên hệ đến trí nhớ (như trò tìm chìa khóa của mẹ trong hộp).

Trò chơi nước có liên quan đến toán:

Trẻ nhỏ thích xem bố mẹ chúng đổ nước vào các vật chứa. Trẻ em rất thích nước. Chúng bị lôi cuốn bởi tiếng nước róc rách và cảm giác khác lạ khi chạm nước. Nước còn giúp trẻ định hình các khái niệm toán (nước ở ly này nhiều hơn ly kia, hoặc nước trong muông ít hơn trong chén...).

Cho một ít nước vào chậu tắm trẻ. Bạn cần chú ý nhiệt độ trong phòng phải đủ ấm cho trẻ, nếu dùng bồn tắm người lớn phải lót tấm trải chống trượt. Cho vào bồn tắm các loại đồ chơi như tô, chén, phễu, chai lọ, búp bê... Để trò chơi thêm phần vui nhộn, bạn thổi bong bóng xà phòng vào bồn tắm.

Vườn thú giả:

Hãy thu thập những con thú nhồi bông bé thích, xếp chúng lên ghế trường kỷ hay ghế dựa ở các phòng khác nhau trong nhà. Giả bộ cho thú ăn, chăm sóc chúng và nói cho trẻ biết những đặc điểm của chúng (con này tai mềm, con kia đuôi dài, con khác thì có bộ lông mịn) và tiếng kêu của chúng (gừ gừ, meo meo, tiếng ngựa hí...). Kể đó bạn hỏi bé đặc điểm của từng con thú, cố gắng giúp bé trả lời bằng

cách hình dung con vật. Trò chơi này giúp trẻ suy nghĩ sáng tạo và phát triển ý tưởng cá nhân. Nó còn giúp cháu vận dụng trí nhớ.

Đi dạo vòng vòng

Sống với thiên nhiên rất dễ chịu! Ánh sáng cùng không khí trong lành sẽ giúp trẻ phát triển và học tập tốt

Trẻ rất thích đi ra ngoài. Ánh sáng và không khí trong lành giúp cho trẻ phát triển tốt. Sự thay đổi nhiệt độ sẽ giúp cho bé tăng cường khả năng thích nghi với không khí lạnh ấm khác nhau. Khi ngày ấm lên bạn hãy lập tức cho trẻ đi dạo. Cần tránh gió cho bé, tuy nhiên bạn nên nhớ quá nóng cũng như quá lạnh đều nguy hiểm như nhau.

Thời gian đi dạo phải bố trí sao cho hợp lý với thời gian cho bé ngủ và ăn. Sau khi cho bé ăn và sửa soạn cho bé thì có thể đi lâu hơn. Mặc dù vậy, cố gắng về nhà trước khi bé đói bụng lại, nếu không bạn hãy cho bé đi dạo những nơi nào yên tĩnh và ấm áp để có thể cho bé ăn luôn thể.

Nhiều bậc cha mẹ nước ngoài rất chuộng hình thức đưa con đi chơi trong ba lô. Trẻ con rất thích cảm giác gần gũi bố mẹ như một con chim non, bé có thể cảm nhận được mùi hương và sự ấm áp. Tuổi thơ ấu là thời gian thích hợp để đưa bé đi du lịch dài hạn. Tuy nhiên, bạn nhớ phải buộc chặt và an toàn cho bé dẫu trong chuyến đi ngắn.

Chuẩn bị mang đến cho bé những ngạc nhiên nhỏ, ví dụ mang theo một búp bê mà bạn có thể bày ra một câu chuyện mới để kể cho bé, một vài bông hoa trong vườn. Bé có thể học được cái mới lạ từ những sự vật xung quanh mình mỗi khi bé dạo chơi với bạn.

NHỮNG ĐIỀU CHA MẸ NÊN BIẾT

Màu sắc ảnh hưởng đến tâm lý trẻ

Thế giới của trẻ luôn đầy màu sắc và rất ngộ nghĩnh. Khi quyết định chọn màu sắc bài trí căn phòng cho bé, bạn đã dùng ngôn ngữ sắc màu góp phần tạo nên tính cách của bé.

Khi vừa cất tiếng khóc chào đời, trẻ đã phải làm quen với màu sắc của thế giới xung quanh mình. Màu sắc vốn dĩ gắn liền và phù hợp với nhiều loại tính cách khác nhau.

Vì thế, màu sắc trong không gian trẻ sống trong những năm đầu đời sẽ ảnh hưởng phần nào đến tâm lý, tính cách bé sau này.

Một số màu sắc ảnh hưởng rõ đến tâm lý trẻ:

Nhắc hẳn bạn đã biết: Màu đậm, sắc nóng thích hợp với những người có cá tính mạnh, thích phiêu lưu. Màu trắng phù hợp với những người có nội tâm phong phú, uyên thâm, nho nhã.

Nếu chọn cách phối màu độc đáo, vui nhộn, bạn sẽ là người yêu đời, sôi nổi và có chút ít tham vọng.

Đối với trẻ, khi bạn chọn màu sắc trang trí nội thất cho chúng thế nào, bạn có tin rằng bé sẽ phát triển tính cách theo hướng ấy?

Bạn hãy thử tham khảo một số bảng màu sau đây cho bé:

- Màu dịu thích hợp với bé gái với tính cách dầm dề

Khi chọn cho bé màu hồng làm màu chủ đạo của căn phòng, hẳn bạn mong muốn con gái mình luôn sống trong thế giới dễ thương, nhẹ nhàng của sắc hồng.

Hầu hết, các bậc cha mẹ đều thích trang trí phòng cho bé với nôi, chăn, màn, gối toàn màu hồng khi biết bé của mình là gái. Với tông màu dịu ngọt này, bạn tin khi lớn lên, tính khí bé sẽ dầm dề,

nhu mì. Không những thế, khi lớn lên, bé cũng sẽ có chút xíu lãng mạn khi bước vào tuổi mộng mơ.

Trắng hoặc kem cũng là những tông màu dịu mắt và thanh nhã dành cho bé gái. Với sắc màu hòa bình và tôn vinh lòng nhân ái, bố mẹ muốn gửi gắm vào đấy ước mơ bé có một cuộc sống yên bình. Đặc biệt, với các bé thuộc mang Kim, bạn nên chọn màu này và đặt thêm vào phòng bé vài đồ vật bằng kim loại như đèn ngủ, tủ hoặc bàn cùng màu trắng, vừa trang trí vừa phù hợp với phong thủy.

- Màu nóng thường tạo tính cách mạnh mẽ, năng động

Tương tự như thế, bố mẹ thường chọn phòng cho bé trai có sắc màu mạnh mẽ, thể hiện nam tính.

Ví dụ, xanh lá cây là một trong những màu sẽ giúp bé phát triển năng khiếu nghệ thuật, thẩm mỹ sau này.

Ngay từ những ngày đầu đời, có lẽ bạn mong con mình là đứa trẻ đầy năng động và tính sáng tạo, nếu bạn cho bé tắm mình trong sắc vàng cam.

Đây là màu dễ gây kích động, vì thế, bạn nên phối thêm nhiều màu nhẹ khác để làm dịu mảng màu rực rỡ này. Chẳng hạn, bạn có thể trang trí thêm vài món đồ chơi trên giường bé với tông màu nhạt hơn.

8 cách giúp trẻ chăm học

Làm cách nào để thuyết phục trẻ siêng học mà không hề tỏ ra ép buộc và không làm nó khóc?

Hãy thử thực hiện 8 cách sau đây:

1. Chấp nhận khả năng thật của bé:

Nếu bạn đặt nặng mục tiêu là con mình phải trở thành học sinh giỏi nhất lớp thì bạn đã quá ảo tưởng rồi đấy. Mọi đứa trẻ đều phát triển theo một tốc độ khác nhau. Việc bạn hay so sánh khả năng của con mình với những đứa trẻ khác chỉ làm cho con bạn có cảm giác sợ: nếu không đáp ứng được sự mong đợi của bố mẹ thì nó là kẻ thất bại.

Trường hợp ngược lại, nếu con bạn sớm tỏ ra có năng khiếu về hội họa hoặc thể thao, hãy tạo mọi cơ hội để bé có thể phát triển năng lực của mình. Nhưng nhớ đừng bắt ép mà hãy động viên thật nhiều. Bạn không thể nào bắt một đứa trẻ phải chạy trong khi bé chưa biết đi, nhưng nếu bé muốn chạy, hãy hết lòng giúp đỡ bé. **TRỞ VỀ**

2. Tạo cơ hội cho bé:

Một trong những cách hay nhất và hiệu quả nhất để giúp trẻ phát huy năng khiếu là cho trẻ làm theo sở thích của nó. Nếu được quyền chọn lựa, trẻ sẽ nỗ lực hơn để thực hiện cái mà chúng quyết định theo đuổi. Nhưng dù gì đi nữa, trẻ rất cần sự hỗ trợ của các vị phụ huynh.

Mặc dù cháu đã định thứ bảy này đi nghe nhạc, nhưng nếu bạn không dắt trẻ đi thì nó không thể nào đi đến đó được. Thông thường thì bọn trẻ thích rất nhiều thứ nên cha mẹ phải có giải pháp thu hẹp lại, giúp con phát hiện ra lãnh vực nào nó quan tâm nhiều nhất. Đối với những đứa trẻ quá đặc biệt, nếu không hướng trẻ vào khả năng

nổi bật của nó, trẻ sẽ mất dần sự tập trung vào năng khiếu của mình và chỉ thích ngồi xem ti vi hoặc chơi đùa với bạn bè mà thôi. **TRỞ VỀ**

3. Kiểm tra xem có gì gây khó khăn cho trẻ không:

Điều này nghe có vẻ dễ dàng và hiển nhiên nhưng có bao giờ bạn hỏi con mình tại sao nó không muốn đi trại, không thích tham gia hướng đạo sinh hoặc tại sao không làm bài tập về nhà... chưa? Có nhiều nguyên nhân: có thể khi đi học nó hay bị bạn bè chọc ghẹo, có thể nó không thích thầy phụ trách đội hay nó thấy chán học môn toán nên không làm bài về nhà...

Môi trường thích hợp cũng là yếu tố rất quan trọng. Một số trẻ chỉ có thể tập trung ý tưởng trong những phòng tuyệt đối yên tĩnh nhưng những đứa khác thì lại thích ngồi học ở sân chơi náo nhiệt. Nếu con trai bạn nói rằng nó không muốn ngồi học một mình trong phòng riêng thì hãy dọn dẹp cho bé ngồi học trong nhà bếp. Nếu trẻ trở nên ham học, không cần đến sự nhắc nhở của người khác thì chắc hẳn phải có một nguyên nhân tốt nào đó. **TRỞ VỀ**

4. Nói chuyện với con về công việc của bạn:

Bạn cảm thấy mệt mỏi sau một ngày làm việc cực nhọc là việc không thể tránh khỏi nhưng hãy dành một ít thời gian nói chuyện với con về cả chuyện vui lẫn chuyện buồn. Nói với con những suy nghĩ của bạn và nó sẽ tự suy nghĩ, biết đâu nó tự nhủ rằng mình cố gắng học giỏi thì sẽ thành công như mẹ. Nếu bạn đang làm một công việc tẻ nhạt và không tìm ra được từ nào tốt đẹp để ca ngợi thì cũng nói cho con biết sự thật: tình hình là như thế nào với một người không có bằng cấp, chắc chắn họ sẽ không thể nào tìm được một công việc tốt. Đôi khi trẻ sẽ tự động viên mình học tập chăm chỉ chỉ vì chúng muốn cuộc sống sau này sẽ tốt hơn cuộc sống của cha mẹ. **TRỞ VỀ**

5. Khen ngợi trẻ:

Khen ngợi cũng là một cách để động viên trẻ học nhưng phải có chừng mực vì trẻ con không ngu dại gì mà tin mãi những câu "Giỏi lắm" hoặc "Tốt lắm". Nếu ngày nào nó cũng mang cho bạn xem

những bài làm ở trường và nghe vẫn chùng ậy lời thì bọn trẻ hiểu rằng bạn không quan tâm thực sự đến chuyện học hành của chúng.

Vậy bạn có thể nói những gì? Đơn giản thôi, nhưng là rất cụ thể. Ví dụ: "Mẹ rất thích ý tưởng này trong bài văn của con, nó rất sâu sắc và ấn tượng" hoặc "Con đàn bài 'Trường làng tôi' hay lắm". Cháu sẽ thấy rằng bạn rất quan tâm đến những hoạt động của nó và nó sẽ cố gắng hơn trong những lần sau đó. **TRỞ VỀ**

6. Thưởng cho trẻ:

Một số phụ huynh thường hứa sẽ thưởng cho con một chiếc xe đạp nếu nó làm bài thi thật tốt và tất nhiên nếu thi rớt thì sẽ chẳng được gì cả. Cách đối xử như vậy không hẳn là một phương pháp tốt vì chỉ làm cho trẻ căng thẳng trước kỳ thi, sợ thi điểm thấp thì không được thưởng. Và nếu thi hỏng thật thì nó rơi vào trạng thái chán nản vô cùng.

Trên lý thuyết, kết quả thi tốt đã là phần thưởng cho bé nhưng trên thực tế, trẻ sẽ đạt được kết quả tốt hơn nếu có quà thưởng để khích lệ chúng. Thay vì hứa hẹn tặng cho bé một món quà thật lớn thì chỉ cần một món quà nhỏ cũng đủ khích lệ trẻ rồi. Phần thưởng sẽ động viên trẻ cố gắng hơn và cũng không làm cho trẻ quá hối tiếc nếu vượt mất cơ hội giành được phần thưởng đó.

7. Thỉnh thoảng hãy để con tự do làm những gì nó thích:

Trẻ con thường tiến bộ rất nhanh nếu chúng được cha mẹ quan tâm và khuyến khích, tuy nhiên trẻ cũng cần thời gian để có thể đạt được sự tiến bộ đó. Những câu la mắng như: "Mày đang làm gì vậy? Sao không chịu học hành gì cả?" sẽ làm cho trẻ bị tổn thương.

Mọi người đều cần phải có thời gian để nghỉ ngơi, nghe nhạc hay thậm chí chỉ để ngồi và nhìn chăm chăm vào khoảng không trước mặt. Và khi năng lượng của chúng ta được phục hồi, chúng ta sẽ cảm thấy tỉnh táo, khoẻ mạnh và sẵn sàng đương đầu với thử thách trước mắt. **TRỞ VỀ**

8. Giải thích cho trẻ hiểu tại sao bạn muốn trẻ học tập thật tốt:

Chuyện gì sẽ xảy ra nếu bạn không muốn con bỏ lớp học piano vì bạn chắc chắn là trẻ có năng khiếu về âm nhạc, đặc biệt là khả năng chơi đàn piano? Bạn phải làm gì?

Đừng la mắng trẻ vì chỉ một lúc sau trẻ sẽ không để tâm đến việc bạn đang trách móc nữa. Bạn hãy nói chuyện và giải thích cho bé hiểu tại sao bạn cho rằng trẻ nên tiếp tục học đàn piano và mâu thuẫn giữa hai mẹ con sẽ được giải quyết ngay. Nếu trẻ vẫn không chịu vâng lời, biết đâu sau này trẻ đang chuyển hướng sang đam mê thanh nhạc và thích tham gia vào một nhóm tam ca, tứ ca nào đó... Dù trẻ đồng ý hay không đồng ý thì tất cả những gì trẻ học được trước đây vẫn được lưu giữ an toàn trong "ngân hàng kinh nghiệm" của nó và nó sẽ không bao giờ quên được.

Càng lớn càng khôn ngoan

Lên 5 tuổi, bỗng một ngày con bạn muốn biết tại sao màu hồng không có trong bảy sắc cầu vồng, tại sao con chim không có bốn chân. Hay lúc đang dắt bé đi siêu thị, tự nhiên nó hỏi: "Ông nội ngủ ngày kêu khò khò mà sao con ngủ không kêu?" Đôi khi bạn đang suy nghĩ, chưa kịp trả lời thì cháu nói: "Để con hỏi cô giáo. Cái gì cô con cũng biết".

"Hình như nó không cần mình nữa!"

Lâu nay bạn là trung tâm của con mình. Bạn chuyên giải đáp cho nó về mọi thứ. Nhưng bây giờ, hãy xét kỹ mình mà xem, có phải bạn thấy hơi ghen tỵ một chút khi con mình tìm lời giải đáp từ người khác? Khi trẻ đi mẫu giáo và học lớp 1, chúng hiểu rằng những thần tượng của chúng như Mẹ và Bố không biết hết mọi thứ. Bây giờ nó coi cô giáo là nhất! Đôi khi cháu còn dạy ngược lại bạn hoặc lúc nào cũng khẳng định điều gì đó là đúng vì "Cô giáo con nói vậy mà".

Có khả năng phán đoán, trẻ em bắt đầu nhìn lại cha mẹ chúng và đánh giá theo một cách khác. Phản ứng không tốt của cha mẹ giai đoạn này sẽ ảnh hưởng lâu dài đến thái độ của cháu trong nhà trường, ngăn cản lòng ham hiểu biết, khám phá những điều mới lạ. Thật ra, một cách vô thức, lúc này bạn muốn duy trì sự tác động độc quyền của mình đối với cháu, không chịu thua trí một giáo viên nào.

Sự thật là...

Hãy nhớ lý do bạn cho con đi học: bạn muốn nó hiểu biết. Một đứa bé nhận thức được rằng bố mẹ không phải lúc nào cũng đúng là đã rất phát triển khả năng tự suy nghĩ.

Tuy nhiên, một đứa bé sẽ bị bối rối khi cháu được nhận những câu trả lời khác nhau, thầy cô giáo nói khác và bố mẹ nói khác. Trẻ em ở tuổi này không thể hiểu được các cách nhìn nhận khác nhau. Vì

thế, bạn hãy cố đừng nổi nóng khi con bạn nói: "Mẹ nói sai!". Thay vì nổi nóng, hãy lấy dịp đó làm cơ hội để chỉ cho cháu cách thừa nhận một sai lầm của mình sao cho thật lịch sự, khiêm nhường. Rồi bảo cháu rằng ai đúng cũng không quan trọng bằng thông tin cháu có được.

Nếu bạn bực bội hay buồn phiền, cháu sẽ kết luận ngay rằng bạn không thực lòng muốn cháu học hỏi. Thế giới này quá to lớn cho một đứa bé trong những ngày đầu đến trường. Nên khi các em về nhà và hào hứng kể về những gì mới học được, bạn đừng làm cháu hụt hẫng, thất vọng. Điều đó rất quan trọng!

Nếu con bạn nói: "Chẳng biết con mèo có sống dưới nước không?". Bạn đừng vội cười bảo cháu sai. Con bạn nói những điều cháu không hiểu rõ. Cháu nghĩ cô giáo cũng dạy như vậy. Bạn hãy nói tự nhiên: "Ừa, mẹ tưởng con mèo phải sống trên cạn chứ!"

Vì thế, bạn hãy yên tâm, con bạn vẫn còn là của bạn. Khi "nhà tư tưởng độc lập tí hon" của bạn đi học về, cháu lại háo hức chia sẻ với bạn thật nhiều ý tưởng và thông tin. Bạn có cả cuộc đời phía trước để cùng học hỏi với con mình.

Có thái độ tích cực:

Sự hào hứng của con bạn về những khám phá mới lạ của cháu quan trọng hơn việc sửa sai kiến thức của cháu. Hãy cho qua những chi tiết nhỏ nhất đó và nói cho cháu biết bạn rất hạnh phúc khi nó ham học hỏi.

Bạn nên dùng một số bí quyết sau:

- Nghiên cứu: dù bạn có nhiều hiểu biết về châu Âu hay châu Mỹ, cứ quên chuyện đó đi mà bắt đầu từ một phần cháu bé mới học. Rồi chỉ cho con bạn Việt Nam nằm ở đâu trên bản đồ, bày cháu đọc tên các đại dương...

- Thừa nhận: nếu con bạn bắt lỗi bạn ("bố sai rồi, con báo đốm không phải là loài thú chạy nhanh nhất trên mặt đất), bạn hãy nói: "Ô trời ơi, vậy là bố sai rồi. Chắc bố phải đọc lại trong sách quá! Nói cháu chia sẻ với bạn những gì đã học ở trường."

- Tổ chức: nếu cháu bày cho bạn một điều bạn không biết, nhớ cảm ơn cháu và nói rằng đời này thật là hạnh phúc nếu có nhiều người xung quanh giúp bạn học hỏi nhiều điều.

- Tôn trọng: nếu cô giáo của con bạn dạy sai, đừng nhận xét khả năng và trí thông minh của cô ấy. Lúc phát hiện ra, chỉ nên nói: "Cô giáo con biết rất nhiều thứ nhưng hình như trong trường hợp này thì cô không đúng. Ai cũng có lúc sai lầm mà, mẹ với con vẫn sai hoài, sau này vẫn còn sai nữa."

- Làm xao lãng: Nếu con bạn cứ khăng khăng 1 kg bông gòn nặng hơn 1 kg sắt vì bông gòn trông nhiều hơn thì bạn đừng cãi nhau với nó. Hãy chuyển hướng bằng một ván bài hay mở tủ lạnh lấy trái cây ra ăn.

Cha mẹ phải biết nói KHÔNG

Có những bậc cha mẹ không thể từ chối con bất cứ điều gì. Con họ có thói đòi gì được nấy. Nhiều người quyết tâm sẽ nói “không” khi con đòi những gì vô lý hoặc có hại nhưng khi con ngỏ ý thì họ lại không từ chối được. Tại sao vậy?

Có bốn nguyên nhân:

1. Trẻ rất ngây thơ, kháu khỉnh và dễ bị tổn thương nên cha mẹ không nỡ từ chối. Ai nỡ nào làm cho trẻ khóc được!

2. Phần lớn cha mẹ trưởng thành trong nền giáo dục độc đoán của cha mẹ mình ngày xưa. Cho nên ngày nay họ thà mang tiếng chiều con còn hơn là làm cho con cái mình sống trong sự kềm hãm như họ hồi trước.

3. Phần đông cha mẹ không có thời gian để giải thích cho con tại sao họ từ chối nó. Chút giờ rảnh rỗi sau một ngày mệt nhọc để dành chơi với con hoặc làm công việc gia đình thì thú vị hơn là căng thẳng “cãi nhau” với con và nó khóc lè nhè.

4. Sau một ngày làm việc vất vả, ai mà không muốn cùng gia đình hưởng một buổi tối vui vẻ. Gặp phải cảnh con khóc nhè, làm nũng, không chịu ăn... Thôi thì ráng mà chiều con cho qua chuyện.

Nói “không” trước những yêu cầu bất hợp lý của con không làm cho trẻ cảm thấy bị bỏ rơi hoặc tổn thương mà là khép trẻ vào kỷ luật. Biết từ chối đúng lúc không những dạy cho con không phục tùng mù quáng mà còn dạy nó biết tự chủ và tự kiểm soát cuộc đời của mình. Trẻ cảm thấy tự tin và tự do hơn khi chúng phải chịu trách nhiệm với chính mình.

Trẻ con không phải là người đưa ra quyết định cuối cùng và nó cũng biết là nó không thể làm việc đó. Trẻ cũng hiểu rằng chúng còn quá nhỏ trước một thế giới quá rộng lớn. Để cho trẻ chọn lựa và quyết định chỉ khiến cho chúng lo âu mà thôi vì trẻ nghĩ rằng cha mẹ là những người “lớn”, tại sao lại để cho chúng quyết định thay vì chỉ ra cho chúng biết những gì chúng phải làm!

Vì vậy, chính thái độ kiên quyết và nhất quán của cha mẹ làm cho trẻ yên tâm hơn và giúp chúng phát triển nhân cách mạnh mẽ. Trẻ không mất tinh thần, mà trái lại, còn đồng lòng ủng hộ kế hoạch hợp lý cha mẹ đã vạch ra. Trẻ sẽ nghĩ rằng "Cha mẹ tài giỏi và mạnh hơn tất cả. Cha mẹ luôn bảo vệ mình. Mình luôn có cha mẹ ở bên cạnh".

Cần giải thích ngắn gọn:

Câu trả lời "không" của cha mẹ làm cho trẻ yên tâm nhưng không nên vì thế mà lạm dụng. Tiếng "không" của cha mẹ phải được sử dụng hạn chế và được cân nhắc. Muốn cho con nghe lời thì phải biết nói "không" đúng lúc, hợp lý, nhất quán, tôn trọng và phù hợp với tuổi của con. Song cũng cần phải giải thích ngắn gọn để giải tỏa nỗi ám ức trong lòng của chúng. Tiếng “không” có khi là một cấm đoán, có khi là một yêu cầu, có khi chỉ là một câu "Thôi, đủ rồi..."

Cha mẹ phải biết thông cảm vì đôi khi yêu cầu thực sự của trẻ không phải là những gì chúng cần ngay lúc đó. Nếu trẻ đòi "Mẹ mua cho con cái xe này đi", bạn có thể từ chối khéo "Cái xe này cũng giống cái xe xanh mẹ mua cho con năm ngoái đó. Chắc con thích lắm? Mẹ sẽ tặng con vào sinh nhật năm nay nhé". Trẻ hân hoan khi thấy mẹ đồng ý. Nhận ra được tình thương yêu và chăm sóc của mẹ, trẻ sẽ không đòi hỏi gì hơn.

Chăm sóc con cái sau giờ học

Bạn gửi con đến trường và rất yên tâm đi làm. Nhưng học xong chúng đi đâu? Làm gì? Đây là biện pháp chăm sóc con cái tốt nhất sau khi chúng tan trường? Ở Việt Nam hiện nay, phần lớn phụ nữ đều đi làm. Nhưng như thế không có nghĩa là họ khỏi phải chăm sóc con cái. Đó là một công việc nặng nề! Trẻ em cần nhiều thời gian tự do chơi đùa. Đừng ép chúng vào giờ giấc căng thẳng vì chúng đã học quá nhiều. Hãy để thời gian cho trẻ chơi. Kết quả điều tra ở một nước phát triển như Mỹ cũng cho thấy phụ huynh chưa biết cách chăm sóc con cái lắm: Có đến trên 3000 trẻ em Mỹ dưới 12 tuổi cho biết chúng cần thêm 4 giờ đồng hồ một ngày để chơi đùa tự do. Vì vậy, trước khi bạn quyết định áp dụng một chương trình riêng cho trẻ sau giờ học hoặc thuê một người trông nom, hãy cân nhắc thật kỹ.

Sau đây là một số thông tin hữu ích cho bạn:

- Tìm một người chăm sóc tại nhà:

Lợi: Với nhiều gia đình, có một bà bảo mẫu hay một chị vú em là tốt nhất cho trẻ và cả cha mẹ chúng. Kiểu chăm sóc này có nhiều tiện lợi. Với một người trông nom tại nhà, con bạn có người để chơi đùa. Chúng sẽ được tham gia các lớp học ưa thích như bóng đá hay múa, đàn... Giải pháp này cũng có lợi cho những bậc cha mẹ nào có giờ giấc làm việc không ổn định. Người bảo mẫu cũng có thể thay cha mẹ đưa con đi bác sĩ hay đi công chuyện vặt giúp họ. Bất lợi: Nếu chỉ chăm sóc cho một đứa trẻ thì thuê một bà vú nuôi quả là tốn kém, đó là chưa kể người bạn tìm được có đáng tin hay không. Để cắt giảm chi tiêu cho việc trông con trong một khoảng thời gian ngắn, bạn nên thuê một sinh viên đại học có trách nhiệm.

- Gửi nhà trẻ:

Lợi: Lựa được một nhà trẻ chăm sóc con cho vừa ý là một chuyện khó. Nhưng gửi con ở nhà trẻ thì đỡ tốn kém hơn. Việc sống hàng ngày ở trường cũng làm tăng thêm tính tự lập cho trẻ.

Bất lợi: Không phải tất cả các nhà trẻ đều có phương tiện đưa đón hay có dịch vụ chăm sóc trẻ sau giờ học. Nơi nào đóng cửa trẻ nhất cũng vào khoảng 5 hay 6 giờ chiều. Nếu bạn không thể từ nơi làm việc đến đón cháu kịp giờ, bạn lại phải thuê thêm người chăm sóc ngoài giờ nữa.

- Kết hợp nhiều cách:

Lợi: Việc này đòi hỏi vợ chồng bạn phải linh động trong việc sắp xếp thời gian. Lý tưởng nhất là cha mẹ có giờ để thỉnh thoảng ở nhà với cháu. Ngồi chơi với con cái sau khi chúng tan trường là một cách giúp cha mẹ gần gũi và hiểu con hơn.

Bất lợi: Để tổ chức tốt các hoạt động khác cho con sau giờ học, ví dụ như đưa cháu đi học võ, đưa cháu đi bơi..., bạn phải căng đầu ra mà xếp giờ làm việc cho mình, nhiều khi phải thay đổi kế hoạch hay phải "hy sinh" một chuyện làm ăn nào đó. Hơn nữa, trẻ con ở tuổi này rất dễ mệt, vì vậy nếu nó không theo ý bạn muốn thì coi chừng bạn lại phát cáu!

Chuẩn bị kỳ thi cho trẻ

Lúc này không phải là lúc hối thúc, nhồi nhét, bắt trẻ học suốt cả ngày mà phải quan tâm, chăm sóc và khích lệ chúng. Đây cũng là một trong những biến cố quan trọng gây căng thẳng trong mỗi năm học nhưng năm nay bạn cần có sự chuẩn bị thật kỹ lưỡng. Sau đây là một vài lời khuyên bổ ích cho các bậc cha mẹ:

Biết chính xác lịch thi:

Tất cả các trường học đều có gửi thông báo về ngày, giờ thi của các môn. Nếu con bạn không đưa thông báo lịch thi thì lập tức phải kiểm tra cặp của trẻ. Khi không nhận được phản hồi từ phía phụ huynh thì một số giáo viên thường hay gọi điện thoại trực tiếp thông báo cụ thể về lịch thi. Nhưng với con số trung bình là 40 học sinh trong mỗi lớp thì nên chủ động hỏi con chứ đừng chờ giáo viên báo cho bạn.

Cùng trẻ lập một kế hoạch nghiêm túc và linh hoạt:

Không nên nghiêm cấm mọi hoạt động vui chơi thường ngày của trẻ như cấm xem ti vi, chơi game hay đi chơi với bạn bè vì điều này chỉ làm cho trẻ buồn chán mà thôi. Thay vì cấm đoán trẻ, bạn nên cùng trẻ lập kế hoạch ôn thi và nhớ là có cả thời gian cho trẻ giải trí. Tuy nhiên cha mẹ chỉ nên cùng trẻ lập kế hoạch chứ đừng làm thay cho trẻ vì dù chỉ có 6 – 7 tuổi nhưng trẻ thích được tự mình quyết định. Hãy để trẻ sắp xếp lịch học và giúp trẻ chuẩn bị cho kỳ thi. Trẻ sẽ tích cực thực hiện kế hoạch mà nó có góp phần lập nên hơn là kế hoạch do bạn đơn phương đưa ra.

Tìm ra chủ đề trọng tâm:

Đôi khi, giáo viên cho đề cương về những nội dung sẽ được kiểm tra trong kỳ thi. Thường thì các chủ đề này đã được giảng rất kỹ trong giờ học thường ngày. Đây là cơ sở tốt nhất cho việc lập kế

hoạch ôn tập. Nếu có những bài chính tả khó, bạn hãy sao ra làm ba bản. Một bản để trên bàn học của trẻ, bạn giữ một bản và bản còn lại để trẻ mang đến trường.

Đừng bắt ép trẻ phải lấy cho được điểm cao nhất trong lớp vì không thể nào nhồi nhét vào đầu của trẻ hàng tấn trang bài học hoặc đề thi các trường điểm. Những gì phụ huynh cũng như giáo viên cần làm trong giai đoạn này là giúp bé bổ sung những lỗ hổng kiến thức trong chương trình học.

Biết được điểm yếu của trẻ:

Phải hiểu rõ con mình yếu những môn học nào. Nếu chưa xác định được thì kiểm tra ngay và lập ra một kế hoạch giúp đỡ. Ví dụ như trẻ gặp vấn đề trong việc cộng trừ các con số lớn hơn 50, hãy cho trẻ làm những bài toán trong phạm vi này một ngày 2 lần trong hai tuần liền.

Giải trí:

Như đã nói ở trên, trong lịch học ôn thi của trẻ cũng phải bố trí giờ cho trẻ nghỉ ngơi. Đi bơi hay đạp xe đều rất tốt. Nếu trẻ thích xem tivi hơn, hãy để trẻ thưởng thức chương trình trẻ thích, nhưng phải chắc rằng sau đó trẻ phải tiếp tục việc ôn tập cho kỳ thi sắp tới.

Sáng tạo:

Tham gia trả lời các câu hỏi đòi hỏi sự thông minh và khéo léo. Nếu trẻ đã quen với việc học bằng tranh ảnh, hãy khuyến khích trẻ viết ra thành câu dựa trên các hình vẽ vì chúng có thể gợi ý cho trẻ về mặt từ ngữ cũng như ý tưởng và từ đó trẻ có thể viết văn hoặc sáng tác truyện.

Xây dựng lòng tự tin:

Trẻ con thường nghĩ rằng chúng ta – bậc làm cha mẹ – thường vội kết luận kết quả học tập của trẻ chỉ qua một bài kiểm tra bị điểm thấp. Trách móc trẻ vì trẻ bị điểm thấp thì chỉ làm tăng sự thất vọng và buồn phiền của chúng. Hãy xem qua bài làm, khen ngợi những bài trẻ đã làm được và giải thích những bài mà trẻ đã làm sai. Như vậy trẻ sẽ giữ được sự tự tin vì khi trẻ cảm thấy chán nản vì điểm

thấp, trẻ sẽ mất hứng thú đối với môn học đó, cảm thấy môn học đó quá khó và không thể vượt qua. Bức tường về tâm lý là chướng ngại vật khó vượt qua nhất.

Giảm bớt sự căng thẳng:

Tạo sự miễn nhiễm đối với bệnh stress cho bạn và cả cho trẻ. Stress dễ dàng xâm nhập vào những người có hệ miễn nhiễm kém như người đang bị bệnh, hãy phòng chống bệnh stress bằng cách bổ sung lượng vitamin và các chất khoáng cần thiết.

Lời khuyên này rất có ích cho bạn và cả con của bạn. Hãy cố giảm bớt căng thẳng trước khi bạn đang dần chuyển kỳ thi của con thành sự lo lắng của mình. Hãy nhìn mọi việc ở đúng vị trí của nó: kỳ thi không phải là sự kiện quan trọng nhất trong đời. Cứ tắm rửa, ngủ nghỉ, ăn uống đầy đủ, nhảy múa theo nhạc; tất cả những hoạt động này sẽ giúp bạn và cả con bạn giảm bớt căng thẳng trong việc chuẩn bị cho kỳ thi.

Chứng sợ thú vật ở trẻ em

Con tôi 13 tháng tuổi, rất sợ thú vật. Nhưng nhà nội cháu lại nuôi chó. Thật tội nghiệp bé mỗi khi chúng tôi về thăm nội. Tôi phải làm gì để giúp nó?

Trả lời: Theo một chuyên viên tâm lý trị liệu thanh thiếu niên và trẻ em thì: "Đối với bé 13 tháng tuổi, chó là một con vật khổng lồ. Khi những đứa bé sợ thú vật mới chập chững, nó sợ con chó làm nó ngã".

Có thể giúp bé bỏ thái độ phòng vệ đối với thú vật bằng cách đọc cho bé nghe những mẫu chuyện đáng yêu về thú vật, về chó. Sau đó dẫn bé đi thăm nhà một người thân nào có nuôi mèo hoặc thỏ (hay bất cứ loài vật nào dễ gần gũi với trẻ em) và quan sát phản ứng của bé. Nếu bạn thấy bé thực sự thoải mái khi tiếp xúc với thú vật, lúc đó bạn hãy vuốt ve con thú và chỉ cho bé làm như vậy.

Khi bé qua được giai đoạn này, bạn cho bé tiếp cận với một con chó ngoan và phải đảm bảo rằng nó ngồi yên không cắn khi bạn bế bé đến gần. Khi tiếp cận thành công với thú vật, trẻ sẽ cảm thấy tự tin hơn.

Cho dù bé đã thực sự thoải mái khi tiếp xúc với thú vật, bạn nói người thân nên nhốt chó lại mỗi khi bé đến. Vì bé đã từng sợ thú, nên người thân trong gia đình phải đặc biệt quan tâm đến vấn đề này để giúp đỡ bé.

Con một

Nhiều lúc bạn chợt tự hỏi không biết cô con gái duy nhất mới ba tuổi của mình khi lớn lên có chịu nghe lời mẹ không. Liệu trẻ có sớm nhận thức và thích nghi với thế giới của người lớn hay không, vì hiện tại đối với gia đình hay đối với chúng bạn cùng tuổi, nó được xem là một “cô công chúa”...

Nhiều người thường có định kiến với những đứa bé con một, nhưng điều đó chẳng có thực tế một chút nào và nhiều khi còn là sai lầm.

Những cuộc nghiên cứu tâm lý của trẻ em cho thấy khi so sánh một đứa trẻ là con một và một đứa trẻ có anh em thì:

- Không hẳn con một thì dễ bị hư hỏng, thích được mọi người quan tâm chiều chuộng và thường hay đòi hỏi hơn những đứa trẻ khác.
- Con một có khả năng trở thành người lãnh đạo năng lực và thường đưa ra những sáng kiến xuất sắc.
- Con một không cảm thấy cô độc hoặc bất hạnh mặc dù khi ở nhà bé không có anh chị em để chơi cùng.
- Con một thì vẫn sống vui vẻ và tự tin như những đứa trẻ khác.

Dạy cho trẻ biết cách chia sẻ

Có vài đứa trẻ thể hiện rõ nét của “ông vua con” nhưng đó không phải là kết quả hiển nhiên của việc không có anh chị em ruột thịt nào cả. Tránh cho trẻ có suy nghĩ trẻ là trung tâm của vũ trụ, tự cho mình cái quyền nói hõn với người lớn và muốn gì được nấy, hãy khích lệ trẻ chia sẻ đồ chơi, quà bánh cho bạn bè trong trường, trong lớp hoặc bạn chung xóm. Nêu ra những lý do thích hợp và dễ hiểu để giải thích cho bé hiểu tại sao bé phải làm như vậy, ví dụ như nếu bé rủ bạn bè cùng chơi thì ai cũng có cơ hội để thưởng thức trò chơi đó và tất nhiên bé sẽ được bạn bè yêu mến hơn.

Hoặc có thể dùng những mẫu chuyện để dạy bé. Khi thấy con gái của mình đang cãi nhau với một cậu bạn của nó về việc ai có quyền chơi một món đồ chơi nào đó, phản ứng bình thường của một người mẹ là cất luôn món đồ chơi đó và xem đây là một cách để trừng phạt trẻ. Tuy nhiên cách giải quyết này chỉ dạy cho trẻ biết cách cãi nhau làm sao đừng quá to tiếng để người lớn nghe thấy. Trong những trường hợp như vậy, bạn có thể hòa giải hai người bạn nhỏ bằng cách khuyên con bạn nhường cho người bạn chơi khoảng năm mười phút, trong lúc đó bé có thể chơi đồ chơi khác, và sau lại trao đổi cho nhau. Vậy là cả hai cùng được chơi món đồ chơi đó.

Con bạn không thể chơi một cách hòa đồng với những đứa trẻ khác nếu bé không biết kiên nhẫn đợi đến lượt mình. Cách kiên nhẫn chờ đợi không tự nhiên sẵn có mà phải học và trước hết là học tại nhà. Đối với người lớn, kiên nhẫn chờ đợi một vài phút người ta có thể biết thêm một số thông tin. Bạn chỉ nên đưa bé phần bánh quy của nó khi mọi người lớn trong nhà đã có phần nếu chia bánh theo tuổi. Còn nếu chia theo vòng thì nên theo đúng thứ tự đó chứ không ưu tiên cho ai cả. Nên tạo tình huống để bé học được bài học kiên nhẫn chờ đợi, một bài học lớn trong cuộc sống hàng ngày.

Tương tự như vậy, trẻ không thể chơi với bạn mà không theo luật của trò chơi. Có thể đứa con một của bạn sẽ gặp khó khăn hơn những đứa có đồng anh chị em vì nó có ít dịp cùng chơi trò chơi với người khác. Cũng giống những năng khiếu xã hội khác, bạn có thể dạy cho bé khả năng tuân thủ theo luật tại nhà. Cùng trẻ chơi những trò chơi có yêu cầu tuân theo luật và giải thích cho bé hiểu tại sao ta phải tuân theo những quy định của trò chơi. Nếu bé học được điều này khi chơi với mẹ tại nhà thì nhất định bé sẽ biết cách chơi với bạn.

Cho con cơ hội

Không có gì phải bàn cãi về việc một đứa trẻ con một ít khi có cơ hội được chơi đùa với những đứa trẻ khác. Vì vậy cần phải gửi bé vào nhóm cha mẹ và con, nhóm bạn cùng chơi – cùng học, hoặc nhà trẻ, hoặc cũng có thể rủ những đứa bé hàng xóm vào nhà cùng chơi với bé. Học tập và đùa giỡn với bạn bè còn giúp bé xây dựng lòng tự tin khi đứng trước đám đông.

Hướng dẫn và khuyến khích trẻ tự làm những công việc cá nhân hàng ngày của bé. Nhưng không phải bé thích làm lúc nào thì làm mà phải có kế hoạch hẳn hoi. Vạch rõ mục đích của việc bạn cho phép bé được tự do làm một số việc như dọn dẹp đồ chơi trong phòng của bé vào mỗi buổi chiều. Hướng dẫn bé thật kỹ như “Tự con để trái banh đó lên đầu tủ, tự con bỏ sách vở vô cặp...” thì rõ ràng hơn so với “Dọn cái phòng cho sạch coi!”

Quan sát kết quả làm việc của bé và xem xét, nếu thấy trẻ có khả năng làm tốt các việc được giao thì giao cho nó thêm vài việc nữa. Vì khi bạn cho trẻ tự mình làm một số việc, trẻ sẽ giảm bớt phụ thuộc vào bạn nhưng lưu ý rằng điều đó không có nghĩa là trẻ thích được như vậy, đôi khi trẻ sẽ kháng cự.

Hãy kiên nhẫn! Quan trọng nhất là biết khen ngợi, khuyến khích trẻ khi nhận ra bé đã biết suy nghĩ và làm tốt việc của nó.

Hết sợ khi đi bác sĩ

Lớn lên trẻ sẽ hết sợ đi bác sĩ hay đi bệnh viện vì ở đó nó được chơi với các bạn khác, có dịp chứng tỏ cho chúng bạn thấy mình rất can đảm. Nhưng một đứa trẻ 2 tuổi thì khác. Nó sẽ khóc, vùng vẫy hoặc có thái độ không hợp tác. Nhiều đứa trẻ lớn hơn vẫn mắc chứng sợ bác sĩ như khi còn nhỏ.

Những nguyên nhân khiến trẻ lo sợ:

- **Sức khỏe kém:** sức khỏe và thái độ luôn gắn liền với nhau. Khi cảm thấy không khỏe hoặc khó chịu trong người, một đứa trẻ vốn rất điềm tĩnh bỗng trở nên cáu kỉnh, bẳn gắt và một đứa trẻ ngoan ngoãn thì thành kẻ hung hãn.

- **Sợ tiếp xúc với người lạ:** Mặc dù trẻ rất dễ làm quen nhưng khi tiếp xúc với người lạ, nó thụ động và nhút nhát. Khi phải đi khám bệnh, trẻ thấy lo lắng và nó phản ứng dữ dội với người lạ cũng như với bác sĩ.

- **Kinh nghiệm thương đau:** Cũng có khi trẻ còn nhớ về mũi kim đau điếng nó bị chích trước đây và cảm thấy bất an mỗi khi có ai nhắc tới việc đi bác sĩ.

- **Buồn chán:** Trẻ con không thích chờ đợi, nó chưa tập được tính kiên nhẫn và không thích ngồi yên một chỗ. Hầu hết các cuộc hẹn khám bệnh không bao giờ đúng giờ như dự định. Càng ngồi đợi lâu bạn càng gặp rắc rối với bé.

Bí quyết giúp giải quyết vấn đề:

- **Chuẩn bị trước cho bé:** Đây không hẳn là một giải pháp hiệu quả tuyệt đối nhưng khi bạn đã hẹn được với bác sĩ thì hãy báo trước cho trẻ một ngày. Đừng để nó tưởng được đi chơi với mẹ rồi cuối cùng lại

thành đi khám bệnh. Dành ra một chút thời gian để con bạn có thể đặt bất cứ câu hỏi nào về chuyện bác sĩ khám bệnh...

- **Tra lời một cách thành thực:** Trẻ cảm thấy an tâm nếu bạn cho nó biết bác sĩ rất hiền, dễ mến và tận tâm, bạn sẽ ở bên cạnh nó trong suốt thời gian khám bệnh. Nếu cháu vẫn còn lo lắng vì sợ bị chích ngừa hoặc khám cổ họng, hãy trấn an nó: "Nhanh thôi mà, chớp mắt là xong".

Nhưng cũng đừng nói dối rằng "không đau một chút nào", vì như thế những lần đi khám sau cháu trẻ sẽ không tin bạn nữa. Hãy nói thật: "Chỉ đau như con kiến cắn thôi, chút xíu hà!" và khuyến khích cháu mạnh dạn, không có gì phải sợ.

Ban thân bạn cũng phai bình tĩnh khi đã hẹn với bác sĩ:

Cảm nhận được sự lo lắng của bạn, trẻ sẽ phản ứng. Nếu bé nghĩ rằng bạn đang lo lắng, lập tức nó cũng cảm thấy lo lắng. Hãy cười với bé khi bác sĩ đang khám bệnh cho bé. Bạn phải tỏ ra thoải mái, điềm tĩnh. Nếu bạn làm được như vậy thì trẻ cũng cảm thấy dễ chịu.

Nếu trẻ cưỡng lại và ngo ngoậy không yên cho bác sĩ chích ngừa hoặc không chịu há miệng cho bác sĩ khám, đừng bắt ép trẻ. Nhẹ nhàng thuyết phục và khuyến khích trẻ có tác dụng hơn là cưỡng bức.

Nhưng nếu trẻ vẫn không nghe lời thì đã đến lúc phải sử dụng đến phương pháp bắt buộc. Nếu là kiểm tra sức khoẻ định kỳ thì còn có thời gian chờ đợi, thuyết phục nhưng nếu là khám bệnh thì cần phải khám ngay. Hồi kết thúc:

Một cách để giảm sự căng thẳng của trẻ là cho nó mang theo món đồ chơi nó thích nhất, có thể là chú gấu bông, con búp bê hay một chiếc xe... Khi khám bệnh xong, hãy ôm hôn con và nói rằng bạn rất hài lòng vì thái độ và sự can đảm của cháu. Chỉ như vậy thôi những lần sau cháu sẽ thấy yên tâm hơn mỗi khi phải bước vào phòng khám của bác sĩ.

Lòng yêu thương tác động đến sự phát triển trí não

Điều quan trọng nhất trong việc phát triển trí não của một đứa trẻ là tình thương của bố mẹ và người xung quanh dành cho nó.

Theo kinh nghiệm của nhiều bậc phụ huynh, không có gì hạnh phúc hơn khoảnh khắc họ nhận ra đứa con bé nhỏ thể hiện tình yêu của nó với cha mẹ.

Bắt đầu từ 2-4 tháng tuổi, cháu sẽ quan tâm tới bạn nhiều hơn. Bé nhìn vào mắt bạn lâu hơn, miệng nở nụ cười rạng rỡ khi nghe bạn nói, hay tỏ vẻ mong đợi khi biết bạn đang đến gần.

Khoảng 5 tháng, bé đã biết rất nhiều cách để thể hiện tình thương yêu:

- Đáp lại nụ cười của bạn bằng một nụ cười thật tươi và dễ thương

- Bắt đầu gây chú ý với ánh mắt và nụ cười.

- Tạo ra âm thanh bằng cách cử động tay, chân hay toàn thân và miệng thốt ra những tiếng nho nhỏ theo nhịp điệu hành động của bạn.

Còn bạn, hãy thư giãn và bớt căng thẳng khi bông và ru bé. Hãy nói thì thầm vào tai bé, vuốt ve và nhìn ngắm bé.

Điều quan trọng là bạn hãy thể hiện tình cảm của mình với cháu bất cứ lúc nào khi có cơ hội. Nụ cười, sự dễ chịu, sự thích thú và những cử động của cơ thể trẻ sẽ giúp nó phát triển nhiều phẩm chất quan trọng, từ trí thông minh, khả năng ngôn ngữ đến sự cảm nhận sâu sắc về bản thân.

Bước giao tiếp khởi đầu:

Hầu hết các bậc cha mẹ đều cho rằng những "từ ngữ" em bé thốt ra đầu tiên là dấu hiệu ban đầu của sự phát triển khả năng ngôn ngữ. Đáp lại những cử chỉ, lời nói đó là bạn đã góp phần nuôi dưỡng nhân cách của trẻ. Nên tạo cho cháu lòng tự trọng bằng cách trả lời, tỏ ra hiểu biết những nỗ lực cháu dùng để diễn tả điều mình muốn. Trau dồi kỹ năng giao tiếp đó sẽ giúp trẻ hòa đồng và quan tâm đến người khác hơn khi bé đến tuổi đi học. Một đứa bé giỏi gửi và nhận những tín hiệu không phải bằng lời nói sẽ dễ tiếp thu bài hơn trong khi bạn cùng lớp vẫn còn đang mơ màng...

Tình yêu thương tác động đến sự phát triển trí não

Những hoạt động khiến cho con bạn cảm thấy an toàn và thích thú cũng góp phần thúc đẩy trí thông minh của bé. Đáp lại những dấu hiệu của bé, bạn giảng giải và nói cho bé biết hành động của bé cũng ảnh hưởng đến bạn: "Ừ, mẹ thương con lắm! Con cười với mẹ phải không?..."

Khi bé chơi với bạn là lúc bé đang thực hiện những bước suy nghĩ, sáng tạo đầu tiên. Động tác cho và nhận đồ chơi cũng giúp bé phát triển đều hơn khả năng nhìn, nghe và các kỹ năng khác trong cùng một lúc.

Sự giao tiếp hai chiều giúp con bạn có những cảm nhận sâu sắc. Khi bé biết rằng hành động và cảm xúc của cháu có ảnh hưởng đến bạn, bé bắt đầu xem bạn như một đối tượng khác biệt với bé. Nhận thức về những chăm sóc bạn dành cho bé sẽ dẫn đến việc bé đáp trả lại bằng cách chăm sóc cho bạn. Và đó chính là sự quan tâm, lo lắng cho nhau, là nền tảng của đạo đức ở mỗi người.

Học mà chơi

Nếu bạn nhận được tiếng cười giòn hay cái cười toe toét đáp trả lại của bé, bạn hãy đón nhận và vui vẻ với con trong niềm hạnh phúc vô bờ ấy. Nhưng nếu bạn không được đáp trả theo ý muốn, hãy tìm hiểu xem cháu muốn gì. Mỗi đứa trẻ có những kiểu phản ứng khác nhau trước các tác động, vì thế hãy làm theo những gì bé muốn. Liệu bé có hài lòng hơn không khi bạn nổi giận hay im lặng? Và bé sẽ thì thầm hay thét lên để thu hút sự chú ý của bạn, hay vung vẩy và đá vào một đồ vật để diễn tả tình thương của bé?...

Hãy chú ý đến những dấu hiệu bé thường biểu hiện để biết khi nào bé vui, buồn, mắc cỡ... Bạn hãy dùng ánh mắt, giọng nói, cử chỉ, điệu bộ làm cho bé vui vẻ. Bé có thể chưa nói được, nhưng hành động của bé mang nhiều ý nghĩa.

Nguồn gốc của niềm vui:

Chìa khóa xây dựng kỹ năng giao tiếp cho trẻ trước khi biết nói là tạo hứng thú. Mỗi đứa trẻ đáp lại lời dỗ dành của bố mẹ bằng những cách khác nhau. Bạn hãy thử làm tăng sự thích thú của bé bằng những cách sau:

- Trò chuyện và cùng bập bẹ với bé, thay đổi giọng nói: cao, thấp và nhỏ nhẹ hay lớn hơn.
- Biểu lộ nét mặt khác nhau khi trò chuyện với bé.
- Giúp bé thoải mái bằng cách xoa lưng bé nhẹ nhàng trong khi kể chuyện cho bé nghe.
- Di chuyển tay và chân bé nhẹ nhàng khi nói chuyện và ngắm bé.
- Ru bé nhanh hoặc chậm hơn khi mỉm cười và nói chuyện với bé.

Nếu những phương pháp này không có tác dụng, bạn hãy dùng kinh nghiệm của chính mình. Nhưng phải nhớ rằng đừng làm cháu mệt, cố gắng giảm bớt nếu bạn cảm thấy bé quá bị kích động. Khi tìm ra một phương pháp tốt, nhớ dùng ngay để cháu hứng thú hơn. Ví dụ như khi chơi trò trốn tìm, bạn hãy tạo ra những tiếng động khác nhau trong lúc trốn và tìm để gây chú ý, thu hút bé.

Nói chuyện với bé 1 –2 tuổi

Ngôn ngữ của trẻ bắt đầu phát triển trong giai đoạn này, đặc biệt khi trẻ được 2 tuổi. Bé đã hiểu nhiều hơn và diễn tả được cái nó muốn.

Trẻ em đối thoại thế nào?

Hầu hết các em bé phát ra những lời đầu tiên ngay đầu giai đoạn này, mặc dù có một số bé nói sớm hơn và số khác thì không biết nói cho đến khi nó gần 2 tuổi. Nếu bé bận tâm với việc tập đi, nó sẽ gác việc tập nói sang một bên. Điều này không bất thường và không có gì phải lo lắng.

Có thể bé học từng cụm từ mà chưa có khả năng hiểu hết cả câu. Mặc dù bé mới biết bập bẹ, nhưng nó sẽ tiến rất nhanh. Bé sẽ sớm có khả năng chỉ ra các đồ vật quen thuộc, gọi tên đồ vật đó, nhận ra tên của người quen, và các bộ phận thân thể. Khoảng 2 tuổi, bé có thể sử dụng cụm từ cả một câu có hai đến bốn từ.

Chắc chắn bạn sẽ thấy phải vất vả để bắt trẻ bạn làm điều bạn yêu cầu, đôi khi nó chỉ lờ đi hoặc la hét chống đối. Đơn giản là nó kiểm tra giới hạn của bạn và mức độ điều khiển của nó. Khoảng 18 tháng tuổi, có lẽ bé sẽ biết nói "không" một cách rõ ràng, đầy quyền lực! Và khi được 2 tuổi, có thể nó sẽ nổi giận khi không chịu làm điều bạn yêu cầu. Bé cũng có dấu hiệu thích sở hữu, bạn sẽ thường xuyên nghe "cái này là của con" hay thấy bé khóc khi lấy đồ của nó, khi bạn giả bộ thương người khác hơn nó.

Bạn nên làm gì?

Bé lắng nghe mọi thứ bạn nói, và nhớ rất tốt. Thay vì dùng những từ của trẻ thơ, bạn dạy cho bé những tên chính xác về người, nơi chốn, và những đồ vật. Bạn nên nói chậm và rõ ràng, và đơn giản. Đừng vờ nói ngọng, bé sẽ quen với cái sai tai hại đó!

Con của bạn vẫn còn đối thoại bằng những động tác như chỉ vào thứ mà nó muốn. Dù bạn hiểu rồi, vẫn nên nói thêm: "Con muốn uống nước phải không?" và đợi bé trả lời. Rồi bạn nói: "Con muốn ăn cái gì? Ăn bánh qui hả? Ừ, để mẹ cho ăn bánh qui" Cách này khuyến khích bé phản ứng và tham gia vào cuộc đối thoại. Nhưng đừng làm cho bé thất vọng bằng cách từ chối đồ ăn hay thức uống để bắt trẻ phải trả lời cho bằng được.

Khoảng giữa 15 và 18 tháng tuổi, con bạn có thể hứng thú với những trò chơi ngôn ngữ và xác định đồ vật như: "Tai con đâu?", "Mẹ đâu rồi?". Từ vựng của trẻ phát triển rất nhanh, nhưng phát âm còn chậm và không rõ. Cố gắng sửa cách phát âm cho trẻ; hầu hết các em bé đều phát âm sai. Thay vào đó, bạn nhấn mạnh những âm đúng khi trả lời.

Có nên lo lắng không?

Một số bé không biết nói khi đã được 2 tuổi. Thay vào đó, bé chỉ dùng những cử chỉ và âm thanh. Vốn từ cũng thay đổi nhanh chóng trong lứa tuổi này; một số bé nói nhiều từ một lúc, một số khác chỉ nói được một ít.

Hầu hết các trẻ ở lứa tuổi này có những giai đoạn quan trọng chung về giao tiếp như:

- Nói khoảng 15 từ lúc bé 18 tháng.
- Đặt 2 từ với nhau tạo thành một câu khi bé 2 tuổi.
- Làm theo những chỉ thị khác nhau lúc bé 2 tuổi.

Vấn đề thính giác có thể nhận thấy rất rõ ràng trong giai đoạn này bởi vì bé có thể nghe nói được. Đừng ngần ngại bày tỏ ngay những lo lắng của bạn cho bác sĩ. Đặc biệt nếu bạn cảm thấy con bạn không bập bẹ hay phản ứng với lời nói của bạn. Đôi khi bệnh truyền nhiễm về tai làm cản trở bé không nghe được bình thường. Nên có những xét nghiệm đặc biệt để kiểm tra thính giác của trẻ.

Nên làm gì nếu nghi ngờ khả năng giao tiếp của bé có vấn đề?

Nếu bạn nghi ngờ con bạn đang có vấn đề về thính giác, nắm bắt ngôn ngữ, hay nói không rõ ràng, bạn hãy gọi bác sĩ. Xét nghiệm thính giác có thể là một trong những bước đầu tiên để xác định xem con bạn có vấn đề về thính giác hay không. Trẻ 2 tuổi đã đủ lớn để đề cập đến vấn đề ngôn ngữ, đặc biệt nếu con bạn không biết làm theo những chỉ thị đơn giản như "đến mẹ bông" hay không trả lời được những câu hỏi đơn giản "có" hoặc "không".

Những trục trặc về khả năng giao tiếp của trẻ từ 2 đến 3 tuổi bao gồm:

- Những khó khăn về nghe.
- Những vấn đề làm theo những chỉ thị.
- Nắm bắt từ vựng kém.
- Khó bật ra những âm căn bản.
- Nắm bắt chậm chạp những kỹ năng ghép từ.
- Không nói rõ.

Những vấn đề như nói lắp bắp, cà lăm, ngọng và chữ... có thể chỉ là một thiếu sót nhỏ trong quá trình phát triển mà đa số trẻ sẽ vượt qua. Đối với các trẻ khác cần điều trị chuyên sâu hơn. Các chuyên gia y khoa như các nhà nghiên cứu bệnh về ngôn ngữ, chuyên khoa trị liệu pháp, hay bác sĩ của trẻ có thể giúp chúng vượt qua những vấn đề giao tiếp này.

Nói chuyện với bé 2 –3 tuổi

Nói chuyện với em bé từ khi nó còn nhỏ xíu là một trong những kinh nghiệm bổ ích và thích thú nhất đối với cha mẹ lẫn con cái. Trẻ em học và lớn lên trong mỗi tương giao và những kinh nghiệm mỗi ngày với những trẻ em khác, với người lớn và thế giới xung quanh

Có nên nói chuyện với con không?

Khi nói chuyện và vui đùa, trẻ càng có nhiều cơ hội đối thoại thì càng học được nhiều. Đọc sách, ca hát, chơi những trò chơi đồ chữ và đơn giản chỉ nói chuyện với con bạn cũng sẽ gia tăng vốn từ cho trẻ. Đây là một số gợi ý giúp phát triển những kỹ năng giao tiếp của trẻ:

- Nói với bé về những điều nó đã làm trong suốt một ngày hay những dự định cho ngày mai. "Ba nghĩ chiều nay trời thế nào cũng mưa. Ngày mai mẹ sẽ bế con đi chích ngừa..." hoặc nói về những chuyện trong ngày vào giờ ngủ.

- Chơi trò đóng kịch.

- Đọc những quyển truyện thú vị của bé nhiều lần và động viên trẻ tham gia vào những từ mà trẻ biết. Khuyến khích trẻ đọc "giả vờ" (Bạn để trẻ giả vờ đọc sách cho bạn nghe).

Nói chuyện với bé 4 –5 tuổi

Trẻ em tiếp thu được rất nhiều kiến thức qua những thông tin trao đổi hàng ngày với bạn bè, người lớn và thế giới xung quanh. Khi lên 4 hoặc 5 tuổi, nhiều bé đã đi mẫu giáo hoặc tham gia các chương trình phù hợp. Ở đó, khả năng ngôn ngữ của trẻ được hình thành.

Nên trò chuyện với trẻ như thế nào?

Trong những cuộc nói chuyện nghiêm túc cũng như vui đùa, càng có nhiều đối thoại thì trẻ càng học được nhiều điều. Cùng bé đọc sách, ca hát, chơi những đồ chữ và đơn giản nhất là nói chuyện với con, bạn đã giúp trẻ làm giàu vốn từ ngữ và tạo cơ hội để bé phát triển kỹ năng nghe. Dưới đây là một vài phương pháp phát triển kỹ năng đối thoại của con bạn:

- Khuyến khích trẻ đọc sách bằng cách chọn những câu chuyện thật đơn giản nhưng phản ánh về cuộc sống gia đình, về văn hoá hay cộng đồng nơi bạn sinh sống.

- Để các loại sách, tạp chí và những tài liệu khác ở nơi mà trẻ có thể tự lấy.

- Giúp trẻ thực hiện bộ sưu tập riêng như “Tôi” hoặc “Gia Đình Chúng Tôi” bằng hình ảnh hay những vật lưu niệm .

- Bàn luận về những chương trình truyền hình, phim ảnh bạn cùng xem với trẻ hoặc những câu chuyện cả hai cùng đọc.

Từ vựng và những mẫu câu giao tiếp tiêu biểu

Khi vốn từ của trẻ đạt được đến một mức độ nào đó thì khả năng đàm thoại của chúng phát triển hơn, chúng giao tiếp khéo léo hơn. Một đứa trẻ lên 4 hoặc 5 có thể diễn tả những hành động phức tạp và hăng hái kể về những điều xảy ra với nó. Trẻ không những tự mình xây dựng cốt truyện mà còn có thể thuật lại những câu chuyện nó đã nghe người khác kể.

Ở tuổi này trẻ nhận thức con số và chữ viết là biểu tượng của sự vật và ý tưởng vì vậy trẻ cố gắng sử dụng để kể chuyện hoặc truyền đạt thông tin.

Lúc này trẻ nói được câu tương đối dài (khoảng 8 từ) và vốn từ của nó khoảng 1000 đến 2000. Phần lớn trẻ em độ tuổi này nói chuyện rất đơn giản và dễ hiểu, dù còn mắc phải một số lỗi liên quan tới quá trình phát triển về phát âm và nói lắp (thường xảy ra ở các bé trai).

Những đứa trẻ ở lứa tuổi trước khi đến trường cũng đã có khả năng thảo luận, phê bình, và biết đưa yêu cầu cũng như hướng dẫn. Chúng nhận định rõ tên, giới tính và cả thông tin cá nhân của những thành viên trong gia đình. Chúng hay ngồi nghĩ ra những câu chuyện hết sức trẻ con và vẫn vợ nói chuyện thì thầm một mình.

Phải làm gì nếu nghi ngờ trẻ có vấn đề?

Nếu bạn nghi ngờ con bạn đang có vấn đề về thính giác, khả năng tiếp thu ngôn ngữ, hay diễn đạt không rõ ràng, hãy đến gặp bác sĩ. Xét nghiệm thính giác là một trong những bước đầu tiên để xác định con bạn có vấn đề về thính giác hay không. Nếu bác sĩ nghi ngờ có sự trục trặc hay chậm trễ về khả năng giao tiếp của trẻ thì lúc đó việc đánh giá về khả năng tiếp thu ngôn ngữ là cần thiết. Nếu trẻ

còn tỏ ra chậm phát triển những khả năng khác, nên hỏi bác sĩ khoa nhi hay các nhà tâm lý chuyên về sự phát triển trẻ em.

Những vấn đề giao tiếp trẻ thường mắc phải:

- Gặp khó khăn về thính giác.
- Tiếp thu chậm và làm theo chỉ dẫn của người khác rất khó.
- Khả năng diễn đạt ý nghĩ còn thấp.
- Vốn từ nghèo nàn.
- Những khó khăn trong việc học các khái niệm cho lứa tuổi trước khi đến trường như màu sắc, phép tính, đếm.
- Nói lắp.
- Những khó khăn về văn phạm và cú pháp.
- Nói không rõ.

Khi bước sang giai đoạn phát triển tiếp theo, phần lớn trẻ em không phải đối mặt với những khó khăn như trên, chỉ một số ít là cần điều trị chuyên sâu. Những chuyên gia y khoa, nghiên cứu về bệnh, nhà trị liệu về khả năng phát âm hay bác sĩ có thể giúp trẻ vượt qua những trở ngại về giao tiếp này.

Nói chuyện với trẻ sơ sinh

Bạn còn nhớ tiếng khóc chào đời của con bạn không? Ngay lúc mới sinh, bé đã bắt đầu đối thoại. Thoạt đầu, tiếng khóc của trẻ sơ sinh dường như là một ngôn ngữ xa lạ đối với bạn, muốn hiểu được, bạn phải làm quen với thứ "ngôn ngữ" đó để đáp ứng nhu cầu của nó.

Ngay sau khi sinh con, bạn đã tiếp xúc với bé theo cách giao tiếp riêng của bạn: âu yếm, vuốt ve, bế ẵm và nhiều tình cảm khác được biểu lộ trên nét mặt. Để hiểu được, con bạn cũng làm quen với thứ "ngôn ngữ" đó của bạn giống như bạn làm quen với thứ "ngôn ngữ" của nó.

Con bạn nói chuyện bằng cách nào?

Em bé mới sinh chỉ có khả năng khóc, khả năng mà trẻ sẽ dùng để truyền đạt thông tin trong suốt thời gian này. Thông thường, tiếng khóc của bé nói cho bạn biết rằng có điều không ổn với bé: đói bụng, tã ướt, chân lạnh, khó chịu, bé cần được hiểu và được nâng niu. Khi nhận được nhu cầu của bé, bé sẽ thể hiện và có những phản ứng thích hợp ngay. Thực ra, đôi khi tiếng khóc của bé có thể xác định điều bé đang cần, ví dụ, tiếng khóc "Con đói rồi" thì khóc ngắn và yếu dần, trong khi tiếng khóc "Con khó chịu quá" có thể to và liên tục.

Bé cũng khóc khi nó cảm thấy bị áp đảo do những cảnh tượng và âm thanh xung quanh bé. Đôi khi bé khóc chẳng vì lý do gì cả. Đừng bối rối khi thấy bé khóc, bạn không thể dỗ nó ngay được vì khóc là một trong những phản xạ để bật ra những ức chế khi bị đè nén quá tải.

Khóc là cách thức chính để giao tiếp của bé, ngoài ra, bé còn có khả năng thể hiện những cách khác tinh vi hơn. Biết được những điều đó rất thú vị và có thể thắt chặt mối quan hệ giữa hai mẹ con.

Bé có thể phân biệt được giọng nói của người với những âm thanh khác. Cố gắng để ý xem bé phản ứng với giọng của bạn như thế nào. Bé cũng liên tưởng giọng nói của bạn với sự chăm sóc: thức ăn, ôm ấp, vuốt ve. Nếu bé khóc trong nôi, bạn cũng nhận thấy bé sẽ nín ngay khi nghe giọng của bạn. Bạn sẽ thấy kiểu chăm chú lắng nghe của bé khi bạn nói với bé bằng giọng trìu mến. Bé chưa thể phối hợp nghe và nhìn được, cho dù luôn nhìn chăm chăm vào một điểm nào đó, bé cũng sẽ tập trung chăm chú vào giọng nói của bạn. Bé cũng tinh tế điều chỉnh tư thế hay diễn tả qua khuôn mặt của nó, hoặc ngay cả chuyển động tay chân trong lúc bạn đang nói.

Tháng đầu tiên của bé, bạn có thể thoáng thấy bé nở nụ cười đầu tiên và nghe được tiếng cười khì khì đầu tiên của bé. Nên khích lệ bé bằng cách nói chuyện với bé.

Bạn nên làm gì?

Ngay khi ẵm em bé mới sinh, bạn bắt đầu giao tiếp bằng cách trao đổi những ánh mắt, giọng nói và những vuốt ve đầu tiên. Bằng giác quan bé cũng nhận ra thế giới xung quanh. Qua vài ngày sau khi sinh, con bạn sẽ quen dần việc nhìn bạn và bắt đầu tập trung vào khuôn mặt của bạn. Những giác quan của bé như xúc giác và thính giác đặc biệt quan trọng. Bé sẽ tò mò về những tiếng ồn mà nó nghe được, nhưng đặc biệt là giọng nói của người. Bạn hãy nói chuyện với bé bất cứ khi nào bạn có cơ hội. Ngay cả khi nó chẳng hiểu gì về điều bạn nói, giọng nói điềm tĩnh trấn an của bạn là cái mà bé cần để cảm thấy an toàn. Mọi cái vuốt ve bé làm cho bé học hiểu về cuộc sống, vì thế bạn cứ dành cho bé nhiều nụ hôn âu yếm, và bé sẽ nhận ra một thế giới xung quanh là một nơi dễ chịu.

Giao tiếp với trẻ sơ sinh thực ra là vấn đề làm thoả mãn nhu cầu của bé. Luôn phản ứng lại với những tiếng khóc của bé - quan tâm nhiều quá cũng chẳng làm nó hư đâu. Phản ứng đúng lúc của bạn khi bé giao tiếp sẽ cho bé hiểu rằng nó quan trọng và giá trị.

Có thể có những lúc khi bạn đã đáp ứng nhu cầu của bé rồi mà nó vẫn tiếp tục khóc. Đừng thất vọng - có thể bé bị kích động quá mức, đói quá, hay no quá cũng làm cho trẻ khóc to. Nhiều bé hay quấy rầy vào ban đêm, thường bắt đầu từ chập tối đến nửa đêm.

Điều này có thể rất khó chịu, nhưng không đáng ngại vì điều này chẳng kéo dài đâu; hầu hết trẻ em phát triển nhanh trong 3 tháng đầu.

Có một số cách có thể làm dễ dỗ bé. Một số bé cảm thấy thoải mái khi được bồng bế đi lại trong phòng, trong khi một số bé khác lại thích những âm thanh như nhạc nhẹ nhàng hay tiếng rè rè của máy hút bụi. Phải mất một thời gian để khám phá ra đâu là cách tốt nhất để dỗ bé trong những lúc căng thẳng như vậy.

Có nên lo lắng?

Có lẽ bạn cần nói chuyện với bác sĩ nếu bé khóc lâu khác thường, hay tiếng khóc kỳ lạ đối với bạn, hoặc bé khóc đi kèm với sự uể oải hoạt động, kém ăn, hơi thở và vận động của bé khác thường. Bác sĩ của bạn có khả năng giúp bạn an tâm hoặc tìm ra bệnh lý về tình trạng suy sút của bé. Trường hợp không có gì trục trặc, thì điều này có thể giúp bạn bớt căng thẳng và bình tĩnh khi bé khó chịu.

Sau đây là một vài lý do vì sao con bạn khóc lâu:

- Bé bị ốm. Em bé nào càng khóc lớn khi được bế hay dỗ dành thì có thể là nó bị ốm. Bạn nên gọi bác sĩ.

- Mắt bé khó chịu. Bị sưng giác mạc hay một vật lạ vào mắt làm mắt bé đỏ và chảy nước mắt. Hãy gọi bác sĩ.

- Bé bị đau. Một cái ghim hay vật gì đó có thể làm da bé bị tổn thương. Bạn hãy kiểm tra mọi chỗ trên người bé, từng ngón tay và chân. (Đôi khi có thể tóc bị vướng vào một ngón tay, gây đau.)

Nếu bạn có nghi vấn gì về khả năng thính giác và thị giác của bé, bạn nên đem bé đến bác sĩ ngay. Thậm chí bé có thể phải được khám bằng những máy móc phức tạp nếu cần thiết. Càng khám phá sớm tình trạng bệnh thì bé càng được chữa trị tốt hơn.

Tại sao trẻ mút ngón tay?

Trẻ mới biết đi thích mút tay (bú tay). Khi mút tay, nó thấy thoải mái và bình tĩnh. Nhiều đứa nhỏ hơn cũng có thói quen này, có đứa còn tập mút tay ngay khi còn trong bụng mẹ.

Trẻ con thường mút ngón tay khi cảm thấy mệt, sợ hãi, chán nản, đau ốm hay khi cố gắng thích nghi với những thử thách mới như ngày đi học đầu tiên hay phải chịu đựng một chuyến đi dài bằng ô tô. Trẻ cũng mút ngón tay khi đi ngủ hay lúc thức dậy ban đêm mà muốn ngủ tiếp

Phải làm gì khi trẻ mút tay?

Đừng lo lắng. Mặc dù bạn cảm thấy khó chịu vì sợ mút tay bẩn, sợ cháu có răng hô, nhưng mút tay làm bé đau răng thì trẻ vẫn có thể mút tay mà không gây ra điều gì cho đến 5 tuổi (khi răng vĩnh cửu xuất hiện, theo như tổ chức nha khoa của Mỹ nghiên cứu. Cứ bình tĩnh vì không phải hễ mút ngón tay là có hại. Các chuyên gia nói rằng việc mút ngón tay và sự đẩy mạnh của lưỡi có thể làm lệch răng của trẻ. Trẻ để yên tay chúng trong miệng ít khó khăn hơn là mút tay thường xuyên. Vì vậy, hãy theo dõi con bạn và để ý cách làm của chúng.

Nếu cháu mút tay mạnh và liên tục, nên hạn chế thói quen này sớm (khi cháu khoảng 4 tuổi). Ngoài ra thì đừng quá lo lắng, vẫn còn nhiều thời gian để cháu bỏ thói quen này. Cứ để cháu tự nhiên, việc phạt hay la rầy cháu để cháu lấy tay ra khỏi miệng chẳng giúp ích được gì. Bởi vì, cháu bé chắc chắn không thể nhận thức được điều cháu đang làm. Trẻ không chấp nhận những việc như cột dây cao su vào tay hay bôi ốt vào tay.... Đặc biệt với những trẻ rất thích thói quen này vì nó cảm thấy thoải mái và an toàn hơn thì càng không nên làm như thế. Lợi không bằng hại, như trường hợp một cháu 2

tuổi, vì bị ép buộc không mút tay nên cháu phản bằng cách mút nhiều hơn nữa.

Trong bất kỳ trường hợp nào, trẻ con thường từ bỏ thói quen mút tay khi chúng tìm ra cách khác giúp chúng cảm thấy an toàn và thoải mái hơn.

Còn trường hợp đứa con mới biết đi của bạn có khuynh hướng mút tay khi cháu đói thì đừng lo! Trong vòng 1 đến 2 năm sau, cháu sẽ học được cách mở tủ lạnh và tìm thứ gì để ăn hay biết hỏi, khóc đòi ăn chứ không bú tay nữa.

Việc ăn uống và nghỉ ngơi

Nếu bạn có thể xác định được khi nào và ở đâu con bạn đặc biệt thích mút tay, trong khi xem tivi chẳng hạn, bạn có thể cố gắng lấy thứ khác để thay thế như một quả bóng cao su để chơi hay một con búp bê để bé ôm. Nếu con bạn có khuynh hướng mút tay khi mệt mỏi, bạn hãy để cho cháu ngủ chợp mắt lâu hơn vào buổi chiều hay đổi giờ ngủ một tí. Hoặc nếu cháu đổi hướng sang mút ngón tay khi nổi giận, hãy làm cho cháu dịu bớt bằng cách nói điều gì đó. Vấn đề then chốt ở đây là nên chú ý khi nào và ở đâu cháu mút tay và hướng sự chú ý của cháu vào việc khác bằng cách cho cháu một vật gì thay thế. Cùng với điều đó, bạn và con bạn có thể tìm ra giải pháp mà cuối cùng sẽ giúp cho cháu bỏ được thói quen này.

Thói quen thường thấy ở trẻ

Cắn móng tay, xoắn tóc, cắn môi... Một đứa bé 2 tuổi dễ giật mình hay có những thói quen vô hại như trên mà chỉ thỉnh thoảng mới để lộ ra, như khi nó đang ngồi chơi thoải mái, đang lo lắng hoặc đang chăm chú xem bộ phim nó thích nhất...

Những thói quen thường gặp:

- Xoắn tóc: Trẻ cứ đưa tay lên lên đầu mà chẳng bận tâm gì về hành động này, ngón tay bắt đầu xoắn một chùm tóc. Và lần nào cũng vậy, đưa tay lên là trẻ xoắn đúng ngay chùm tóc đó. Nếu xoắn quá nhiều lần, chùm tóc đó sẽ mỏng hơn so với tóc ở những chỗ khác.

- Bú tay: đây là thói quen được hình thành do trước đây bé vẫn hay bú vú giả, bây giờ thì ngón tay được thế chỗ cho vú giả. Nếu trẻ cứ bú tay hoài, da tay của bé sẽ bị tấy đỏ và nứt nẻ. Bú tay còn tạo ra sức ép lên răng của bé và có thể làm răng bị hô.

- Vuốt mặt: rất nhiều trẻ 2 tuổi, khi mãi mê làm một việc gì đó thường hay đưa tay nhẹ nhàng vuốt má, cằm hoặc môi trên. Trẻ có

những thói quen này là do khi dỗ dành hoặc vuốt ve con trẻ bạn vẫn thường vuốt má, vuốt cằm và vì vậy trẻ tiếp tục bắt chước những cử chỉ đó và dần trở thành thói quen.

- Đụng đưa, rung người: khi trẻ giận dỗi, bạn thường đặt trẻ ngồi lên chân, ôm bé vào lòng và khẽ đụng đưa, rung người cho đến khi trẻ nguôi giận. Trẻ em rất thích trạng thái này và sẽ cố gắng tạo lại cảm giác như vậy bằng cách tự đụng đưa khi chỉ có một mình.

- Cắn móng tay: Trẻ thích cắn móng tay hoặc cắn cả lớp da xung quanh ngón tay. Cũng giống như trẻ có thói quen bú tay, hành động tay tiếp xúc trực tiếp với miệng được lặp đi lặp lại nhiều lần.

Không nên quá lo lắng vì những thói quen này của trẻ con vì chúng giúp đứa bé thấy thoải mái và dễ chịu. Đó chỉ là những thói quen bình thường trong quá trình phát triển của trẻ.

Giúp trẻ bỏ các thói quen đó:

- Tránh những cuộc tranh cãi về thói quen của trẻ: nếu bạn la mắng trẻ vì thói quen của chúng thì những hành động này sẽ diễn ra ngày một thường xuyên hơn. Đừng tỏ ra quá tức giận và đem so sánh trẻ với một đứa trẻ khác kiểu như "Con coi, em Nhi có bao giờ xoắn tóc như con đâu."

- Hiểu vấn đề: trẻ nghĩ rằng bú tay rất là thú vị và không có lý do chính đáng nào để bú tay nhưng trẻ cũng thấy chẳng có lý do gì khiến chúng phải từ bỏ thú vui đó.

- Lập một phương án nhỏ: Không dễ gì để từ bỏ một thói quen nên không thể bắt ép trẻ phải từ bỏ ngay thói quen của chúng và cũng đừng trông mong một sự thay đổi tức thời của trẻ. Nói chuyện với con và bảo chúng bỏ thói quen đó trong một khoảng thời gian nhất định, sau đó kéo dài khoảng thời gian ấy ra.

- Ghi nhận những thay đổi tích cực: trẻ con chỉ thực sự cố gắng từ bỏ thói quen khi sự cố gắng đó mang lại cho chúng một lợi ích nào đó. Hãy nói với con bạn: "Mẹ rất vui nếu con không bú tay nữa", "bạn con sẽ hết cười chọc con nếu con bỏ tật xoắn tóc"... Phương pháp đơn giản như vậy nhưng sẽ mang lại kết quả tốt.

Tính hiếu kỳ của trẻ con

Hiếu kỳ là bản tính tự nhiên của trẻ con, chúng muốn khám phá thế giới xung quanh. Đây là điều tốt vì có quá nhiều thứ để trẻ học hỏi. Tính hiếu kỳ giúp bọn trẻ khám phá những điều mới lạ xung quanh. Tự khám phá là cách tốt nhất để bé có kiến thức, biết tư duy và đó là nền tảng của học vấn sau này. Khi trẻ đang quan sát và khám phá mọi vật xung quanh, nó có thể gặp nguy hiểm với cái bếp nóng hay xô đựng đầy nước... Vì vậy, tốt nhất là bạn giúp trẻ nuôi dưỡng tính hiếu kỳ và cũng dạy cho nó biết phải cẩn thận.

TỪ LÚC MỚI SINH CHO ĐẾN 18 THÁNG TUỔI:

- Quá nhiều thứ để quan sát, nếm thử và sờ mó xem chúng ra sao!

Trẻ sơ sinh nhận rất nhiều thông điệp hết sức lôi cuốn từ thị giác, thính giác, khứu giác, vị giác và xúc giác. Các giác quan của chúng luôn phát tín hiệu gây chú ý, thúc giục trẻ khám phá và nhận thức mọi vật xung quanh. Khi trẻ nhìn chằm chằm vào mặt bạn, lắng nghe bạn nói và hít lấy mùi hương của bạn, trẻ đang phân tích và ghi vào bộ nhớ "Đây là mẹ..., đây là bố". Khi lớn thêm một chút, các giác quan còn hoạt động mạnh hơn trước và gọi cho bé nhiều thông điệp thú vị hơn vì giờ đây bé không còn ngủ nhiều như trước nữa.

Tò mò giúp cho trẻ lúc nào cũng cảm thấy vui vẻ và làm cho trẻ bận rộn như khi trẻ đang quan sát một vật thể chuyển động xoay tròn hoặc nhìn ngắm cảnh vật dọc hai bên đường phố. Trẻ có khả năng tự tiêu khiển nên đôi khi chúng không quấy khóc khi đang đợi bạn ẵm ra khỏi chậu tắm hoặc khuấy bột cho chúng (những lúc này chúng cho bạn rảnh tay mà lo việc khác!)

Cảm giác trẻ thích nhất và có tác động đến trẻ nhiều nhất là cảm giác khi được cho bú và cho ăn, điều này không có gì lạ vì từ lúc

mới sinh ra trẻ sử dụng miệng như nơi trao đổi nguồn thông tin đầu tiên.

Trên thực tế, một trong những nhận thức đầu tiên của trẻ là biết cách phân biệt cái gì ăn ngon và cái gì ăn không ngon. Đó là lý do tại sao trẻ hay nhét mọi thứ vào miệng, từ những món đồ chơi nhỏ nhỏ hay bìa quyển sách đến cả cái điều khiển từ xa của máy cassette. Vì vậy, bạn hãy cẩn thận! Đừng để bất cứ thứ gì nguy hiểm trong tầm tay bé như dung dịch hóa chất để tẩy rửa, nút áo cũng có thể làm cho bé nghẹt thở, và hãy luôn để mắt đến bé.

Bạn có thể kích thích sự thèm ăn của trẻ bằng cách đổi món, cho bé thử vài món ăn lạ thích hợp với lứa tuổi của bé để xem phản ứng của bé ra sao, cần phải có thời gian để bé quen dần và thích món ăn đó. Hãy dẫn bé đi dạo ở những nơi bé có thể nhìn nhiều cảnh vật khác nhau và nghe các âm thanh lạ tai. Cho trẻ nghe nhạc của Mozard. Khi trẻ bắt đầu ăn thức ăn đặc, hãy tập cho trẻ ăn được nhiều thức ăn khác nhau, cho trẻ chọn lựa và để chúng tự khám phá ra món mình thích.

Mọi đứa trẻ đều rất tò mò nhưng cách chúng thể hiện sự tò mò thì không đứa nào giống đứa nào. Một số thì rất tự tin và liêu lĩnh, tay chân lúc nào cũng táy máy.

–Mỗi đứa trẻ có những điểm mạnh khác nhau:

Một đứa trẻ hết sức nhạy cảm và hay mắc cỡ thì thường quay mặt ngó lơ chỗ khác hoặc bặc khóc khi thấy người lạ. Những đứa bé có bản tính như vậy rất dễ cảm thấy nặng nề nên cần phải được đối xử hết sức dịu dàng như ôm ấp vỗ về và nói chuyện nhẹ nhàng.

Dù tâm tính của con bạn thuộc dạng nào đi nữa thì bé vẫn có những điểm mạnh rất riêng biệt: một nhà thám hiểm tự tin có thể sẽ trở thành một kẻ liêu lĩnh trong khi những đứa trẻ hướng nội thì thường trở thành những người hay chìm đắm trong suy nghĩ. Chẳng mấy chốc bạn sẽ quen dần và yêu thích tâm tính của con trẻ một khi bạn dành thời gian để tìm hiểu và phát hiện ra điểm mạnh của trẻ ngay từ bây giờ.

TỪ 18 THÁNG ĐẾN 3 TUỔI:

- Nói chuyện và đi dạo sẽ kích lệ óc tò mò

"Tại sao mặt của bố lại có tóc hỏ mẹ?", "Mưa ở đâu tới vậy?"... Khi trẻ bắt đầu hỏi và đòi người lớn trả lời là lúc trẻ đã phát triển và có một vốn từ nhất định.

Do những câu hỏi phản ánh sự phát triển của trí thông minh, khả năng liên lạc và nhận thức của trẻ nên điều quan trọng là luôn luôn phải lắng nghe và tôn trọng ý kiến của chúng.

Nói chuyện không phải là cách thức duy nhất mà trẻ sử dụng để thỏa mãn tính hiếu kỳ của mình mà đi bộ dạo chơi cũng là một cách để tiếp tục khám phá những cái mới. Người ta kết luận rằng những bàn chân nhỏ bé đó có thể dẫn dắt bé đi xa hơn trong chuyến du hành vào vùng đất mới của bé. Thêm vào đó, lòng khát khao được thấy những điều lạ và sự thích thú mỗi khi bé khám phá ra được sự biến đổi nhanh chóng của vạn vật mạnh mẽ hơn sự tự kềm chế của bé. Và do đó, bé hay chạy thẳng đến tủ thuốc gia đình vì thấy trong đó có chai lọ đủ màu.

- Nhỏ nhẹ nhắc nhở "Đừng đụng vào nó, nóng lắm con ạ!"

Nếu bạn không muốn làm trẻ nản chí phải bỏ ngang cuộc khám phá mới của nó thì hãy học cách đối phó ngay khi trẻ bắt đầu giở trò nghịch ngợm. Và đâu là giải pháp? Hãy dạy bé làm quen với các khẩu hiệu đơn giản như "Lò nóng. Đừng chạm vào". Cứ để cho trẻ tự do tìm hiểu mọi thứ nhưng điều quan trọng là phải tuyệt đối an toàn, đừng bao giờ để những vật nguy hiểm trong tầm với của trẻ, làm vách ngăn không cho trẻ xuống cầu thang hoặc vào nhà tắm. Cuối cùng là phải luôn để mắt đến bọn trẻ.

Hằng ngày, bạn phải tìm cách cân đối giữa sự kích lệ trẻ khám phá những đồ vật xung quanh và nhắc nhở trẻ về những nguy hiểm trẻ có thể gặp phải. **TRỞ VỀ**

TRẺ TỪ 3 ĐẾN 6 TUỔI: "Em bé từ đâu ra vậy mẹ?"

Ở tuổi sắp đến trường, trẻ đã có thể làm được nhiều việc như tự đi vệ sinh và biết cách làm khuây khỏa cơn giận. Suy nghĩ tập trung hơn trước và thường thể hiện sự tò mò của mình một cách rất tượng trưng dù ở trong mơ hay khi đang đóng kịch.

Khi cha mẹ đang to tiếng với nhau về một vấn đề gì đó, đưa bé 6 tuổi sẽ lái chiếc xe đồ chơi của nó tông thẳng vào giữa hai người và nói "Chiếc xe tách bố mẹ ra rồi đây". Quan sát trẻ khi chúng đang chơi hoặc luyện thuyên kể cho người khác nghe về những giấc mơ hay những trò chơi do chúng tưởng tượng ra, bạn có thể nhận ra được rất nhiều điều như trẻ quan tâm đến cái gì nhất và trẻ đang băn khoăn về điều gì. Hãy lắng nghe trẻ kể về những trò chơi mà trẻ tưởng tượng ra và những giấc mơ của chúng.

Tuổi này trẻ đã bắt đầu để ý và hiểu một chút ít về sự khác biệt giới tính, trẻ thắc mắc "Sao" của con trai cứ lủng lẳng còn 'của con gái' thì gọn gàng?". Đừng làm cho trẻ có suy nghĩ lệch lạc về giới tính bằng cách trả lời rằng "Khi con lớn mẹ sẽ giải thích cho con hiểu" hoặc "Con cưng, chuyện này chẳng hay ho gì đâu". Thế là trẻ cảm thấy thất vọng vì câu hỏi của chúng không được giải đáp và chúng lại nghĩ chắc là có vấn đề gì đây.

Thay vào đó bạn có thể trả lời "Bé ơi, cơ thể của con trai có rất nhiều đặc điểm bên ngoài khác khác với con gái và những đặc điểm này sẽ giúp những bé trai khi lớn lên có thể trở thành những ông bố. Ngược lại, con gái sẽ có nhiều bộ phận bên trong cơ thể giúp chúng có thể làm mẹ."

Ngoài ra bạn có thể dùng một vài kỹ thuật nho nhỏ như khi thấy con bạn đang chơi trò chơi bác sĩ với một đứa trẻ khác bạn có thể nhắc nhở "Khi bọn con chơi trò chơi bác sĩ không nhất thiết phải cởi hết quần áo thì bác sĩ mới có thể khám bệnh được vì những chỗ kín đáo thì không thể nào cho người khác xem được". Và sau đó hãy chuẩn bị trả lời tất cả những câu hỏi tiếp theo của trẻ.

TỪ 6 ĐẾN 8 TUỔI: Như những trang sách mở

Khi con bạn bắt đầu đi học, tính hiếu kỳ của trẻ không còn ngẫu nhiên như trước nữa mà có định hướng rõ ràng, sự chuyển biến này là do trẻ có nhu cầu về việc sắp xếp và bổ sung kiến thức. Tính hiếu kỳ, hay hỏi này hỏi nọ của trẻ chính là chiếc cầu nối giữa nó với thế giới xung quanh.

Cũng có thể nhân tố quan trọng nhất tác động đến việc hình thành và phát triển sự ham thích tìm hiểu của trẻ chính là trẻ biết

đọc. Sách vở mở rộng tất cả những cánh cửa tri thức, đưa trẻ ra với thế giới bên ngoài, đưa chúng ra khỏi lãnh thổ hạn hẹp trong gia đình và hàng xóm. Thêm vào đó là những bài học trong trường, chương trình ti vi, phim ảnh, các phần mềm vi tính và Internet... Trẻ con ngày nay có nhiều phương tiện để khám phá thế giới hơn so với các thế hệ đi trước.

Hãy khích lệ tính hiếu kỳ của trẻ bằng cách thể hiện sự quan tâm của bạn về những vấn đề trẻ đang tìm hiểu và giải đáp thắc mắc cho chúng, cùng trẻ bàn luận về chủ đề đó trong bữa ăn, tìm đến những bảo tàng trưng bày có những hiện vật hay những số liệu có liên quan, đăng ký tạp chí...

TỪ 8 ĐẾN 12 TUỔI: Chuẩn bị bước vào tuổi dậy thì

Giai đoạn sắp bước vào tuổi dậy thì là một giai đoạn rất đặc biệt, chuẩn bị tâm lý cho sự chuyển biến rất nhiều về cơ thể, tâm lý và tình cảm. Vào tuổi niên thiếu, trẻ thường sống tách rời khỏi gia đình và cùng với các bạn cùng lứa xây dựng một thế giới riêng của chúng. Sau những năm sống hiếu kỳ, thích mở rộng vùng khám phá của mình, lúc đầu tìm hiểu cơ thể của chính mình, sau đó tìm hiểu về gia đình, những người thân thuộc, rồi hàng xóm, thành phố và thế giới; trẻ trở nên ít thổ lộ và sống nội tâm.

Một đứa trẻ vốn rất thích cùng gia đình đi tham quan bảo tàng khoa học chỉ mới một năm trước đây, bây giờ chỉ muốn nằm nhà nói chuyện điện thoại với bạn. Chớ vội thất vọng, tính hiếu kỳ của trẻ không biến mất đâu. Trẻ chỉ tạm thời chuyển kênh vì lúc này cái tôi cùng với sự chuyển biến về tâm sinh lý vẫn tiếp tục phát triển.

Những bé gái ở tuổi dậy thì quan tâm nhiều đến chuyện tình cảm nam nữ và tôn sùng sự lãng mạn. Bé trai lại tò mò và mối bận tâm lớn nhất của chúng là giới tính. Và bạn biết chúng hay thách nhau chơi trò gì không? Trò "Ai đái được xa nhất"

Ở tuổi này, cả hai giới đều làm cao và tỏ ra không thân thiện với nhau lắm. Thái độ này giúp chúng phân biệt nam giới - nữ giới và nhận thức rõ về những đặc điểm về giới tính của phái mình.

Điều này cũng giúp chúng phân biệt tình bạn với những người khác phái thời thơ ấu, khi mà chúng chẳng hề lo nghĩ gì đến giới này giới nọ, và giúp chuẩn bị cho sự lý tưởng hóa về tình yêu, về sự lãng mạn của những cuộc hẹn hò vốn sẽ chi phối chúng rất nhiều trong tuổi thanh thiếu niên.

Dù con bạn là trai hay gái, đây là lúc thích hợp nhất để giải đáp mọi thắc mắc của trẻ về tình yêu và tình dục bằng cách chia sẻ suy nghĩ và cảm nhận của bạn về vấn đề tế nhị này. Xin hãy nhớ rằng, khi con bạn đã bước vào thời niên thiếu, trẻ sẽ hiếm khi nói chuyện với bạn và đưa ra những thắc mắc như trẻ vẫn thường làm trước đây, vì vậy đây có thể là cơ hội cuối cùng mà bạn phải nắm lấy để giải thích cho trẻ

Tôi không muốn quát mắng con mình

Đã tới giờ đi ngủ. Vậy mà đứa thì ngồi ở bàn vi tính, đứa kia xem tivi, còn đứa thứ ba thì chạy giỡn không biết mệt. Còn tôi mệt rũ cả người sau một ngày làm việc căng thẳng ở công ty, rồi vội vàng về nhà nấu cơm, giặt giũ... Tôi muốn nổi đóa lên.

Mới đầu tôi nhắc nhở nhẹ nhàng nhưng nghiêm khắc: "Tụi con đi ngủ đi! Tới giờ rồi!". Tụi nó vẫn không nhúc nhích, tôi lớn tiếng hơn: "Có nghe mẹ nói không? Vô giường ngủ ngay!" Cuối cùng tôi giận sôi lên: "Không đứa nào nghe lời hả? Tao đếm tới ba mà không chịu đi thì đừng có trách nghe chưa!..." Lũ trẻ co dùm lại nhìn. Tôi cũng chẳng hiểu sao tôi cứ la toáng lên như một bà điên vậy!

Một tiến sĩ về phân tâm học trẻ em giải thích: "La mắng trẻ là thất bại nặng nề. Cha mẹ thường quát tháo con cái khi không còn cách nào hiệu quả hơn để trị trẻ".

Ai cũng biết la hét không phải là cách thích hợp và hữu hiệu để dạy trẻ. Thực ra, la hét chỉ làm tăng thêm mức độ căng thẳng trong nhà, dẫn đến nhiều vấn đề khác. Nhưng học cách kiềm chế trước các phản ứng không chịu vâng lời của trẻ không dễ chút nào.

Những chuyên gia giáo dục đề nghị cách giải quyết tốt nhất trong những hoàn-cảnh-dễ-nổi-diên: La mắng từ sáng sớm; La mắng ngay khi mới đi làm về; La mắng vì con không nghe lời; La mắng vào giờ đi ngủ;

- La mắng từ sáng sớm: Chị Hương sáng nào cũng quát tháo ba đứa con trai để chúng đi học đúng giờ. "Tôi dậy khoảng 6 giờ sáng và cứ phải luôn miệng: "Ăn sáng đi con", nhưng chẳng đứa nào động đến muỗng đĩa. Lúc tôi hối "Thay đồ nhanh lên" thì bọn nó cứ đứng đờ đờ, lượn qua lượn lại, rồi lượn tới lượn lui... Chờ khi tôi nổi đóa lên tụi nó mới lo chạy. Mọi chuyện nào loạn cả lên. Ngay lúc đó,

xe trường đón trẻ bóp còi inh ỏi bên ngoài nhưng vẫn chưa đưa nào chuẩn bị xong. Đầu óc tôi muốn nổ tung ra".

Giai pháp: trước hết, chị Hương cần tìm hiểu tại sao bọn con chị lại lè mè vào buổi sáng. Có phải tụi nó vẫn mệt mỏi và muốn ngủ nữa? (Nếu thế, phải cho chúng ngủ sớm hơn). Hay chúng chuẩn bị đi học chậm hơn vì đồ chơi hoặc tivi? (Trong trường hợp này, chị Hương nên đưa ra luật: cấm chơi điện tử, cấm coi tivi buổi sáng). Hoặc tại con chị dậy trễ? (Nếu vậy, cần đánh thức chúng sớm hơn 15 phút).

Tiếp theo, chị Hương nên vạch kế hoạch cho mỗi buổi sáng. Buổi tối, lúc còn bình tĩnh, chị Hương nên bàn bạc với các con về những gì chúng phải làm hôm sau. (Ví dụ chị nói: "6 giờ dậy. 6 giờ 10 là xuống ăn sáng ngay"). Nên báo trước cho chúng là nếu không nghe lời thì bị phạt: không được xem chương trình tivi chúng thích, bị cắt giờ đá banh... Cũng nên cho bọn trẻ chọn một hình phạt thích hợp. Cuối cùng, chị Hương cần ý thức về khuynh hướng hay nổi giận và la hét của mình, hãy cố gắng kiềm chế. Thay vì dọa lũ con, chị nên nói: "Mẹ nói nghiêm túc đấy" để cảnh báo cho bọn trẻ biết rằng bà sẽ phạt chúng thực sự, và khi chúng vẫn không nghe lời thì phạt thật sự chứ không đe dọa suông. Tốt nhất, chị Hương nên giúp trẻ mặc áo, cột giày, đeo cặp để kiềm chế cảm xúc nóng giận của mình. **TRỞ VỀ**

- La mắng ngay khi mới đi làm về: Cứ đi làm về là cô Bảo Châu lại mắng con mình dù thằng Sony mới 2 tuổi. "Hôm qua tôi vừa về 5 phút, chưa kịp ngồi nghỉ mệt đã thấy nó lôi thùng rác ra và đổ rác khắp sàn nhà. Tôi hét lớn: "Sony, sao con phá quá!" Dĩ nhiên thằng nhỏ chẳng biết nó đã làm gì sai. Tôi biết là la mắng nó chẳng có ích gì, nhưng tôi không thể kiềm chế mình."

Giai pháp: Việc cô Châu giận dữ không liên quan gì đến hành vi của bé Sony vì cô biết rõ hành động của trẻ là hoàn toàn phù hợp với tuổi của nó. Nhưng do quá mệt mỏi vì công việc, cô ta không còn đủ sức để xoay xử với cậu bé còn chập chững nà. Cô Châu nên theo phương pháp giảm căng thẳng trước khi cô bước vào nhà gặp con: Nghĩ đến một kỷ niệm vui vẻ, nhìn thiên hạ trên đường về nhà và ngắm họ thật kỹ, mỉm cười với anh cảnh sát giao thông... Khi vào nhà: Cô Châu nên bế bé lên giường và cho nó xem một cuốn truyện tranh hoặc đưa nó vài thứ đồ chơi trong khi cô thay quần áo. Khi căng

thẳng, chỉ cần thay đồ, rửa mặt, lau mồ hôi cũng giúp bạn tỉnh táo hơn. Và nghỉ ngơi sẽ giúp cả mẹ lẫn con giảm đi sự căng thẳng. Bất nhạc thiếu nhi ngay khi bạn về đến nhà, bạn sẽ ngạc nhiên khi thấy chính bạn cũng cảm thấy dịu lại và thanh thản. **TRỞ VỀ**

- La mắng vì con không nghe lời: Bạn có hai đứa con, một đứa 7 tuổi và đứa kia 4 tuổi. Bạn than rằng chúng rất cứng đầu. Kết quả là suốt ngày bạn la mắng chúng. Đứa lớn ở nhà mặc đồ chậm chạp, đứa nhỏ đi siêu thị lại thích lôi các hàng để trên kệ xuống. Có khi chúng đánh nhau trên xe, cãi lại mẹ...

Giải pháp: Quát tháo chỉ làm vấn đề thêm trầm trọng hơn. Có thể bạn đòi hỏi bọn trẻ quá nhiều. Bạn nên xem lại xem có bao nhiêu lần bạn ra lệnh cho chúng và rồi nhượng bộ chúng. Với trẻ em, phải cương quyết. Nếu bạn nhượng nhịn đôi chút trong những chuyện nhỏ, những chuyện lớn sẽ phát sinh vì chúng được nước là làm tới.

Bạn cần giải thích cho chúng tại sao phải nghe lời bạn. Cũng nên cho chúng cơ hội giải thích tại sao chúng không muốn nghe, và nếu sự phản đối của chúng hợp lý, hãy chấp nhận. Tuy nhiên, nếu bạn quyết buộc chúng phải làm theo ý bạn đầu, nên lặp lại mệnh lệnh chứ đừng nhượng bộ. Nếu trẻ vẫn không nghe theo, phải có hình phạt ngay tức khắc: tắt tivi, đưa chúng vào phòng... Khi con bạn thấy rằng nó không có lý do chính đáng nào để từ chối không làm theo lời bạn, bạn hãy cương quyết đến cùng, trẻ sẽ bỏ cuộc và tập làm theo điều bạn yêu cầu.

- La mắng vào giờ đi ngủ: Bình thường chị Quỳnh Trâm vẫn rất hiền dịu. Nhưng mỗi đêm, chị phải vất vả kiềm chế mình vì hai đứa con không chịu đi ngủ. Nhiều khi chị lớn tiếng đến độ hàng xóm phải nhăn mặt. "Tôi biết vì mệt mỏi làm tôi cáu gắt và la quát chúng. Suốt ngày tôi hiếm khi lớn tiếng..."

Giai pháp: Giờ đi ngủ sẽ trở nên nhẹ nhàng hơn nếu các bậc cha mẹ hiểu rằng trẻ phải khó khăn thế nào để dứt bỏ điều chúng đang làm một cách thích thú. Hãy đặt mình vào tình huống của chúng: tại sao phải bắt trẻ tắt ngang một chương trình truyền hình hấp dẫn hay bỏ dở trò chơi vi tính và bắt trẻ đi đánh răng?

Để giúp trẻ chuyển sang giờ ngủ một cách thoải mái, chị Trâm nên thông báo cho trẻ trước nửa tiếng rằng chúng sắp phải ngưng chơi để đi ngủ, sau đó dẫn trẻ về phòng ngủ của chúng. Hãy mở một cuốn băng kể chuyện cổ tích hoặc những bài hát ru cho trẻ nghe khi bắt đầu ngủ. Trẻ sẽ nhanh nhẹn thay đồ ngủ nếu chúng biết chúng sắp được nghe những câu chuyện thú vị.

Các nhà tâm lý cũng khuyên mọi người nên đi ngủ với tâm hồn thanh thản. Vì vậy, nên ngồi lặng lẽ với một quyển sách hay hoặc nghe nhạc nhẹ trong khoảng nửa giờ trước khi cố gắng đưa trẻ lên giường. Khi làm như vậy, người ta sẽ kiên nhẫn hơn và đỡ mệt hơn.

Khi được thư giãn nhiều hơn, người ta không còn nhu cầu la hét nữa

Giúp trẻ vượt qua giai đoạn nói KHÔNG

Lúc 2 tuổi trẻ thường trả lời “không”. “Con nghỉ chơi đi ngủ nhé?” - “Không”. “Con ăn thêm một muỗng nữa nào” - “Không”...

Được hai tuổi, trẻ vẫn đang ở trong giai đoạn phát triển “cái tôi”. Trẻ tự cho mình là cực kỳ quan trọng và cứ nghĩ rằng mọi người phải luôn làm vừa lòng trẻ bằng cách chiều chuộng và thỏa mãn mọi đòi hỏi của chúng. Vì vậy, khi trẻ nói “không” có nghĩa là chúng thực sự muốn vậy.

Thêm một tuổi nữa, trẻ bắt đầu nhận thức và quan tâm đến việc người khác cũng có suy nghĩ giống như chúng. Tuy nhiên khi ấy từ “không” là từ rất thông dụng trong vốn từ ít ỏi của trẻ.

Đừng bực mình vì trẻ hay nói “không”. Khi trẻ trả lời “không” thì không có nghĩa là nó hư và khó dạy. Thật ra, trẻ đang diễn đạt suy nghĩ tức thời của chúng và mong muốn bạn hiểu những gì trẻ muốn nói. Cố gắng kiềm chế cơn giận trước thái độ bất hợp tác của trẻ.

Chiến thuật đầu tiên để khép một đứa trẻ vào kỷ luật là kiên nhẫn hành động. Thực hiện những gì bạn đã hoạch định cho dù trẻ có tán thành hay không. Bạn là cha mẹ nên hãy đối xử với trẻ cứng rắn nhưng phải tỏ rõ sự cảm thông. Nếu thực hiện được điều này bạn đã đạt được một bước tiến bộ trong việc khép trẻ vào kỷ luật.

Hãy nói với trẻ rằng “Mẹ biết là con không muốn làm việc này nhưng trước sau gì con cũng cũng phải làm”. Dĩ nhiên là trẻ sẽ chẳng thèm nghe lời giải thích của bạn nhưng đừng vội nản lòng vì cuối cùng trẻ sẽ hiểu ra rằng bạn thật sự muốn trẻ làm việc đó.

Chiến thuật thứ hai: đừng nhượng bộ trước những đòi hỏi của trẻ. Hoặc trẻ sẽ sớm hiểu ra rằng dù nó có khóc lóc, nài nỉ đến đâu

thì vẫn không thể làm cho bạn thay đổi cách đối xử. Giữ vững lập trường bất chấp tiếng khóc, tiếng kể lể của trẻ.

Khi bố mẹ không thích những đứa bạn của con

Đây là những lời khuyên sáng suốt của những phụ huynh nhiều kinh nghiệm. Hãy xem bạn rơi vào tình huống nào và tham khảo cách giải quyết.

Tình huống: *"Từ ngày chúng tôi chuyển đến căn hộ mới, cô bé hàng xóm bắt đầu lân la bên đứa con gái sáu tuổi của tôi. Đứa bé này thô lỗ và không biết vâng lời, tôi lo con mình sẽ bị ảnh hưởng. Chồng tôi và tôi đã cố gắng nói chuyện với mẹ cô bé, nhưng vô ích. Chúng tôi nên làm gì?"*

Một số cách giải quyết hay:

- Cố gắng tạo những giờ chơi ở nhà:

Khi con gái chúng tôi bắt đầu kết thân với cô bé hàng xóm thô lỗ và không vâng lời, tôi bảo cháu những giờ chơi phải chơi ở nhà. Tôi đã đưa ra những nguyên tắc rất rõ ràng và nói với cô bé kia rằng bất cứ khi nào phạm một trong những điều luật ấy thì nó phải về ngay. Cuối cùng con bé nhận ra rằng nếu nó muốn chơi với con tôi, nó phải tuân theo phép tắc của chúng tôi.

- Cho cô bé ấy thấy lòng tốt:

Có thể đứa bé này ở nhà không được quan tâm đủ. Hãy nghĩ rằng đây là cơ hội ta cần giúp nó. Hãy cư xử với nó như bạn đã làm với con mình bằng cả tấm lòng và bằng gương tốt. Khi nhận ra, có lẽ tính cách của nó sẽ tiến bộ.

- Hỏi ý kiến con mình:

Nên nhớ rằng bạn là người có ảnh hưởng lớn nhất đối với con gái mình. Hãy kéo sự chú ý của trẻ tới những tính cách không thể chấp nhận được của bạn nó, và để nó tự chọn cách hành xử tốt nhất. Điều này sẽ giúp trẻ biết cách đánh giá người khác một cách khách quan khi nó trưởng thành.

- Để con bạn làm gương:

Hai đứa con kế của chúng tôi kết bạn với một đứa trẻ rất thô lỗ. Trước khi cho con đi chơi với nó, tôi dạy chúng rằng biết chia sẻ với bạn những tính tốt của mình là điều đáng khen. Tôi biết lời khuyên của mình có tác dụng khi tôi nghe loáng thoáng đứa bạn đùa cợt, khiêu khích con tôi và nó đã nói với bạn nó rằng trêu chọc người khác là điều không hay. Tôi ngạc nhiên đến sung sướng khi cậu bé kia đồng ý và hứa không chọc nó nữa.

- Dựa vào những nguyên tắc:

Vào buổi chiều đẹp trời nào đó hãy mời cô bạn và mẹ nó đến chơi. Giải thích cho cả hai hiểu con bạn phải tôn trọng những nguyên tắc gia đình, và nếu không thực hiện, nó sẽ không được chơi. Nhưng nhấn mạnh rằng nó luôn được tiếp đón bạn bè khi nào nó còn tuân theo nguyên tắc của bạn.

- Cùng chơi đóng kịch:

Con tôi có đứa bạn giống như đứa bé được mô tả. Để bảo đảm rằng cô bé biết cách cư xử đúng, chồng tôi bắt đầu giờ chơi bằng những trò chơi đóng kịch – khi con bé đến, anh ấy giải thích những nguyên tắc gia đình và sau đó cho tất cả bọn trẻ tình huống để thực hành. Việc đóng kịch dạy trẻ cách cư xử không làm cho đứa trẻ nào cảm thấy mình bị lên lớp.

- Không cho con chơi nữa:

Cậu con trai ba tuổi của chúng tôi chơi với một thằng bé ngỗ ngược, hay chửi thề và đánh bạn. Chúng tôi nói với ba mẹ nó rằng nếu nó không sửa đổi, tình bạn của bọn trẻ sẽ chấm dứt. Khi sự việc rõ ràng không có chuyển biến tốt, chúng tôi không cho bé chơi với nó nữa, từ đó con trai tôi vui và ngoan hơn.

Bữa ăn tối luôn là cơn ác mộng của gia đình tôi

Người khác nghĩ đến bữa cơm tối thì cảm thấy nhẹ nhàng, hạnh phúc, riêng tôi cứ nghĩ đến nó là tôi lạnh cả xương sống. Bữa ăn tối luôn là cơn ác mộng của tôi. Con bé hai tuổi chỉ kêu kêu một vài muông nhưng đã làm vung vãi cơm, thức ăn đầy bàn và đầy cả người, sau đó nó bắt đầu gào khóc và gõ muông coong coong vào chén, vào đĩa đồ ăn. Tôi và chồng tôi không thể nào nghe được người kia nói gì. Làm sao có thể có được một bữa cơm hợp mặt vui vẻ sau một ngày làm việc căng thẳng?

Và câu trả lời đơn giản là “Bạn không thể”. Những buổi ăn tối, đặc biệt là những bữa ăn trong đó người lớn thường trao đổi công việc... trẻ không thể nào không “quậy”. Bạn cũng thấy đấy chúng ta không tài nào bắt một đứa bé ngồi im trong một thời gian dài. Chúng không hiểu hay nói đúng hơn là không thích ngồi nghe người khác nói chuyện, mà những chuyện này chẳng liên quan gì đến chúng cả và chúng rất ghét bị bỏ lơ. Thực tế, chẳng có gì lấy làm lạ nếu con gái của bạn làm nhặng xị hơn nữa, gây ồn ào hơn nữa khi bạn và chồng nói chuyện với nhau mà không quan tâm đến nó.

Thỉnh thoảng bạn sẽ may mắn khi bọn trẻ thích những món ăn ngày hôm đó và cắm cúi vào việc ăn uống của chúng mà quên hết những chuyện xung quanh. Có những đứa trẻ quá quen thuộc với việc đến dùng bữa tại các nhà hàng hoặc được mời đến nhà người khác ăn tối. Trong những lần như thế, người lớn thường hợp mặt nói chuyện với nhau nên chúng đã quen với việc bị bỏ quên và chỉ để ý đến bữa ăn của nó hoặc nói chuyện, chơi đùa với bạn bè cùng lứa tuổi. Lựa chọn tốt nhất là mọi người ngồi vào bàn ăn cùng một lúc, cứ để cho bé tự ăn một mình nhưng cuộc trao đổi nói chuyện của những thành viên trong gia đình phải xoay quanh chủ đề nào đó có liên quan đến bé cho đến khi bé ăn xong bữa ăn của mình. Khi bé rời bàn ăn, hãy dẫn bé đi súc miệng, rửa tay và cho bé chơi đồ chơi, khi ấy

cha mẹ hãy tiếp tục thưởng thức bữa ăn của mình và chuyển đề tài nói chuyện qua những vấn đề khác.

Giúp bé học ôn thi

Kỳ thi sắp đến gần, bạn đã lên kế hoạch cho con chưa?

Kỳ thi học kỳ sắp đến, bé sẽ rất bận rộn vì phải ôn lại toàn bộ khối lượng bài vở đã học từ đầu năm. Chấn chấn sẽ mệt lắm đấy! Làm sao để kết quả học tập của bé thật mỹ mãn?

Lập thời gian biểu cho bé

Thông thường, ở độ tuổi học sinh tiểu học, ý thức tự giác, sắp xếp công việc của trẻ gần như không có, hoặc có nhưng rất thấp. Vì thế, bạn nên đề ra một thời gian biểu chi tiết cho bé và khuyến khích bé làm theo.

Trong những ngày đầu, bạn có thể thay đổi một vài yếu tố cho phù hợp với khả năng của bé. Nếu đã có thời gian biểu ngay từ đầu năm học thì càng tốt, lúc này bạn chỉ cần điều chỉnh đôi chút (như tăng thêm thời lượng học bài, giảm thời lượng vui chơi) mà thôi. Mặc dù vậy, bạn cũng nên lưu ý: Điều tối kỵ là bạn tuyệt đối không nên cắt hết những khoản giải trí thường ngày của bé như: xem phim hoạt hình, đọc truyện tranh, đọc báo nhi đồng...

Đừng làm xáo trộn đồng hồ sinh học

Nói chung, trong thời gian học thi, bé rất cần ăn, ngủ, sinh hoạt... như một người bình thường. Bạn không nên ép bé học quá khuya (có thể ngủ sớm và dậy học bài vào buổi sáng). Bạn nên chú ý, bé cần nghỉ ngơi từ 30 – 60 phút vào mỗi buổi trưa để lấy sức, chuẩn bị cho giờ học chiều.

Trường hợp con bạn hơi “cứng đầu”, ham chơi thì biện pháp tốt nhất là bạn hãy cùng thực hiện thời gian biểu với bé. Những lời nhắc nhở nhẹ nhàng: “Đã hết giờ xem phim rồi nhé”, “môn lịch sử con học

xong chưa, mẹ dò bài nào!” sẽ làm cho bé chịu nghe hơn lời la mắng của bạn.

Phải làm gì nếu bé thích chơi hơn học?

Song song đó, bạn nên lựa lời ôn tồn giải thích cho bé hiểu rằng, được đi học là điều hạnh phúc, là nhiệm vụ quan trọng nhất của bé.

Dĩ nhiên, trong việc thực hiện thời gian biểu, bạn hãy để bé phát huy tính tự giác đến mức tối đa, đừng bắt ép.

Những lời khen đúng lúc của bạn khi bé tự giác đi học bài, học xong trước thời gian... sẽ làm cho bé phấn khích hơn, cố gắng học hơn. Những lúc quá tải, bạn có thể cho bé nghỉ ngơi ít phút ngoài thời gian biểu, đừng cưỡng chế bé phải học suốt cả ngày vì sẽ ảnh hưởng đến thân kinh. (Trong thời gian ôn thi, đầu óc của trẻ phải nạp cùng một khối lượng lớn kiến thức nên rất căng thẳng).

Các loại thực phẩm bồi dưỡng trí não

Thực đơn giành cho bé trong thời gian ôn thi cũng hết sức quan trọng. Nếu ưu tiên cho các loại thực phẩm bồi dưỡng trí não như: cá thu, sữa, bí đỏ, chuối, các loại đậu...

Thật sai lầm khi nghĩ rằng, ép con ăn thật no thì bé sẽ khoẻ và học nhiều. Vì khi ăn quá no hoặc nhiều chất bột, đường, bé sẽ trở nên mệt mỏi, dễ buồn ngủ, khó tiếp thu kiến thức. Bởi thế, bạn chỉ nên cho bé ăn vừa đủ no, bớt chất bột đường, tăng cường các thực phẩm dễ tiêu hoá như: cá, rau dền, rau mồng tơi, cam, táo...

Sẽ rất khó khăn khi con bạn không thích ăn rau củ, quả mà thèm ăn sôcôla, bánh ngọt, thích thịt hơn cá. Nên hạn chế, kèm theo đó là lời giải thích: “Cá có nhiều chất đạm sẽ giúp con học bài mau thuộc hơn. Rau củ, quả có nhiều vitamin sẽ giúp cơ thể tiêu hoá tốt, khoẻ mạnh...”

Chuẩn bị tốt từ bây giờ, kết quả kỳ thi sẽ mỹ mãn hơn, không phải lâm vào cảnh: “Nước đến chân mới nhảy”.

Con yêu, con ghét

Đối xử công bằng với con cái: Chuyện dễ mà khó

“Tí Lớn đâu, ra đuổi mấy con chó cho mẹ. Gớm, nhà có hai con chó thôi mà cứ nặng xì cả lên”. Chị Tư vừa gọi con, vừa đưa nón lên quạt phành phạch. “Mẹ gọi con Bé Xiu ấy, cái gì cũng con, cái gì cũng con hết”. “Mày hỗn phông, so bì phông, ra đây, mẹ đánh cho mày biết tay”. “Á, á, sao cái gì mẹ cũng bắt con làm, con Xiu chơi cả ngày có ai mắng nó đâu”. “Đánh cho chừa cái thói so bì này, đã lười lại còn ham chơi, ghen tị với em”.

Ngôi nhà thừa tiếng khóc

Ngôi nhà ấy lúc nào cũng vang lên tiếng quát tháo và bao giờ cũng kết thúc bằng tiếng thút thít của con Tí Lớn. Nó không hiểu tại sao mẹ nó luôn mắng nó mà không mắng Bé Xiu, em nó. Vo gạo cũng Tí Lớn, đóng cổng cũng Tí Lớn, cho chó ăn cũng Tí Lớn, nhưng mỗi khi ăn cái gì, con Bé Xiu bao giờ cũng được phần ngon hơn.

Nó xiu mặt thì mẹ bảo: “Con lớn rồi, phải nhường em con chứ”. Mẹ đối xử không công bằng.

Quả tình, chị Tư không ghét bỏ gì con Tí Lớn, nhưng chị vẫn cưng Bé Xiu hơn. Tí Lớn hay khóc, hay vùi, lại xấu xí, làm chị không còn cảm hứng gì hết. Khi Bé Xiu ra đời, chị dồn hết tình thương cho nó. Mà không hiểu sao, cái con bé ngoan đến lạ lùng. Ngay từ bé, nó đã chẳng làm buồn lòng chị Tư bao giờ. Nó ít khóc, và nó xinh xắn đáng yêu hơn hẳn con Tí Lớn. Về ngoan hiền của nó làm ai ai cũng yêu chứ đừng nói gì đến chị là mẹ của nó.

Tí Lớn cũng ngoan, biết vâng lời mẹ, nhưng cái tính vụng về của nó thì quả là khó chịu. Dặn nó úp chồng chén thì thể nào cũng làm vỡ đôi ba cái. Vo gạo thì rơi ra ngoài, cả chuột cũng no.

Chẳng biết từ bao giờ, Tí Lớn đâm ra ghét Bé Xíu. Nó không hiểu tại sao mẹ cứ bênh em chăm chặp. Mới tám tuổi đầu mà mặt nó lúc nào cũng méo mó, quạu quọ...

Là phụ huynh, ôi thật chẳng dễ

Làm cha làm mẹ, khó ai tránh khỏi tình trạng con yêu con ghét, trừ gia đình có con một thì không có ai để so sánh. Trong câu chuyện trên, chị Tư không thực sự cố tình đối xử bất công với đứa con lớn, nhưng cách xử sự thiếu tế nhị của chị đã làm con bé hiểu lầm và dẫn đến tình trạng ganh tị với em.

Có lẽ chị Tư không nhận thấy rằng chị đã vô hình chung làm sút mẻ tình chị em giữa hai đứa trẻ, làm Tí Lớn trở nên cô độc, uất hận. Có nhiều bà mẹ rơi vào tình trạng tương tự như chị Tư, vì một vài lý do đặc biệt nào đó như: thích con trai, không thích con gái, thích con đẹp hơn con xấu, thích con giống cha, giống mẹ...

Khi đưa vấn đề phân biệt đối xử ra diễn đàn về nạn đánh đập con cái trong gia đình, ai cũng lớn tiếng phân bua là không hề thiên vị, con yêu con ghét... Thế nhưng, thực tế vẫn diễn ra rất nhiều cảnh đó. Và có lẽ, trong số bạn đọc, có không ít người từng rơi vào tình trạng ấy. Mỗi hậm hực vì cha mẹ không công bằng sẽ theo suốt đến khi con bạn trưởng thành. Đứa trẻ bị phân biệt đối xử đâm ra oán hận cha mẹ, ghét anh chị em ruột thịt của mình. Nỗi ám ảnh đó ảnh hưởng đến việc học tập, vui chơi của trẻ. Trẻ trở nên bị động trong mọi sinh hoạt, hành động trong gia đình và xã hội.

Hãy đối xử công bằng với các con

Khi trong gia đình bạn có từ hai đứa trẻ trở lên, xin hãy cẩn thận. Đừng bao giờ để một đứa ôm trong lòng mối uấn ức triền miên: bị phân biệt đối xử. Bởi nếu không, e có lúc, người cha, người mẹ sẽ phải hối hận.

Lời nói chẳng mất tiền mua

Dù bạn không muốn, nhưng những câu nói vô tình của bạn lại làm tổn thương con trẻ. Lúc nóng giận, bực bội, bạn vô tình thốt ra những lời nói nặng nề (dù bạn không nghĩ là như thế). Cũng có khi bạn tự nhủ: “Ôi bọn con nít, muốn nói gì thì nói. Không hơi đâu mà lựa lời”.

Thật ra, mỗi lời bạn nói đều tác động đến suy nghĩ, tâm hồn và hành động trẻ thơ. Để hạn chế tổn thương cho con cái, các nhà tâm lý khuyên bạn nên chọn những cách nói nhẹ nhàng mà hiệu quả hơn. Dưới đây là một số trường hợp phổ biến:

“Con lại làm đổ nước ra đây nhà rồi phải không?”

Vì sao không nên? Câu hỏi này làm bé xấu hổ, và không có tác dụng khuyến khích bé làm tốt hơn. Bé sợ hãi, thiếu tự tin đối với bất cứ việc gì.

Nên nói: “Giúp mẹ lau khô chỗ này đi. Lần sau nhớ cẩn thận nha cưng!”.

“Đã nói là không được vứt khăn ướt lên giường rồi mà...”

Vì sao không nên? Trẻ không thể nhớ tất cả những gì người lớn nhắc nhở. Vì thế, vụng về là tất yếu. Nếu bị mắng, trẻ sẽ mặc cảm rằng mình chẳng thể làm gì ra hồn.

Nên nói: “Nhớ treo khăn ướt ở nhà tắm nghe con”.

“Anh Hai vẽ đẹp ơi là đẹp. Con phải cố gắng để vẽ giỏi như anh ấy đi chứ”

Vì sao không nên? Sự so sánh cho hiệu quả ngược lại điều bạn muốn. Bé sẽ mặc cảm, thất vọng, oán ghét anh nó.

Nên nói: “Con học giỏi Toán nhưng hình như con không thích môn vẽ lắm phải không? Để mẹ nhờ cô giáo giúp con nhé!”.

“Con thật là vô tích sự. Chẳng dọn dẹp, còn làm bừa bộn thêm”

Vì sao không nên? Chỉ trích thô bạo cũng có nghĩa là ngăn cản mọi động cơ thúc đẩy bé cố gắng để thành công.

Nên nói: “Nào, mau giúp mẹ dọn và lau bàn ăn đi, bé cưng”.

“Con luôn luôn làm mẹ phải bực mình”

Vì sao không nên? Các câu la mắng bắt đầu bằng “con” luôn mang tính chất buộc tội.

Nên bảo: “Con làm thế, mẹ rất buồn”. Cho bé biết cảm giác của bạn nghĩa là tác động vào tình cảm.

“Lại đá ra giường rồi! Đây vào nhà vệ sinh có mấy bước cũng sợ!”

Vì sao không nên? Trẻ thường sợ bóng tối, mưa gió, sấm chớp... Chúng cần được cảm thông.

Nên nói: “Sợ gì hả con, nói mẹ nghe nào! Mẹ đi cùng con vào nhà vệ sinh nghe”.

Nếu trót xúc phạm con trong cơn nóng giận, sau đó bạn nên ân cần: “Mẹ xin lỗi, mẹ không cố ý nói thế”. Không chỉ xoa dịu tự ái của trẻ, đây còn là bài học cơ bản dạy trẻ biết xin lỗi sau khi làm người khác phiền lòng.

Khi trẻ nhỏ bị lạc

Bạn nên làm gì khi đứa con nhỏ của bạn bị lạc ở chốn đông người?

Những đứa trẻ đã lớn đã được dạy là khi bị lạc thì hãy đến ngay chỗ thu ngân hoặc các chú bảo vệ để nhờ thông báo cho cha mẹ.

Nhưng đối với những đứa trẻ còn quá nhỏ, dạy con đứng yên một chỗ và gọi bố mẹ thật to. Bạn sẽ nhận ra ngay tiếng gọi của trẻ và tìm ra chúng ngay lập tức.

Hãy chuẩn bị sẵn cho con bạn một cái thẻ bỏ trong túi trong đó có ghi rõ ràng tên của trẻ, tên của bố mẹ, số nhà và số điện thoại liên lạc.

Làm sao để hâm nóng bọn trẻ sau kỳ nghỉ?

“Dậy thôi, Bống, đến giờ ăn sáng, đi học rồi, nhanh lên nếu không con trễ mất thôi!”. Đáp lời mẹ, cô bé lăn thêm một vòng nữa vào tận mép trong chiếc giường. Thế là chấm dứt những ngày ngủ thoải mái, không phải học bài, được đi chơi triền miên cùng bố mẹ. Nghỉ đến viên cảnh phải trả bài, phải đến trường, con bé càng rúc sâu vào chiếc gối êm ái.

Những phiền toái do “chơi tết” quá nhiều

Đợi mãi ngoài bàn ăn, thức ăn đã nguội ngắt mà con bé vẫn còn nhẩn nha đánh răng rửa mặt, chị Hương sốt ruột lắm nên khi Bống vừa ló mặt ra là đã bị mẹ mắng tới tấp: “Con không muốn đi học phải không? Mới nghỉ có mấy ngày mà uể oải thế. Hè này mẹ sẽ không cho nghỉ ngày nào nữa!”. Con bé xì mặt ra, lẻo đẻo theo mẹ lên xe, chẳng kịp ăn sáng.

Đến cổng trường, Bống mới nhớ ra, hôm nay có giờ thể dục, nó được phân công mang banh theo cho các bạn tập nhưng nó đã quên. Cuối cùng, khi Bống thú thật với mẹ thì đã đến cổng trường. Chị Hương đành ra cửa hàng gần đó mua cho con một trái banh mới. Hai mẹ con đã bắt đầu một ngày làm việc sau kỳ nghỉ Tết đầy bực bội như thế.

Ngược lại, cu Bin đạt điểm 10 môn tiếng Anh và điểm 8 môn Văn ngay ngày đầu tiên quay trở lại trường. Suốt dịp nghỉ Tết, cu cậu được chơi thoải mái nhưng đến mừng 4 Tết, bố mẹ đã nhắc Bin đi ngủ sớm, sáng ra nó là người đầu tiên thức dậy. Trong khi đợi bố cạo râu, thay quần áo, cu cậu còn tranh thủ đọc được vài câu tục ngữ và một mẩu chuyện vui.

Đến lớp, Bin đã trả lời xuất sắc các câu hỏi của thầy cô. Ngày đầu tiên sau kỳ nghỉ cũng là ngày đầu tiên của một năm mới, cu Bin vui như vẫn còn Tết vậy.

Nhiều ông bố bà mẹ phàn nàn rằng sau kỳ nghỉ, trẻ thường ể oải, không hứng thú học tập. Trẻ thường dễ thích nghi với cuộc sống nhưng cũng có một số trẻ ít tự giác. Để chúng quay trở lại trường học sau một thời gian nghỉ lễ dài thì bạn cần một số động tác để hâm nóng bầu không khí học tập trong chúng. Một số biện pháp khá đơn giản mà hữu hiệu:

- Đầu tiên, chọn trong các môn học một môn chúng thích nhất hoặc học khá nhất và cho chúng làm những bài tập tương đối dễ của môn này. Tiếp đến là các môn khác. Không nên cho trẻ học ngay với cường độ cao. Nếu trẻ không hào hứng lắm, bạn có thể bắt đầu cùng với chúng bằng một cuốn truyện tranh, một trái banh da... Có thể gọi cho trẻ niềm vui được gặp lại bạn bè.

- Buổi tối cuối cùng của kỳ nghỉ, đề nghị trẻ xem thời khoá biểu và kiểm tra xem chúng đã chuẩn bị tốt tất cả các môn học ngày mai chưa. Nếu trẻ có điều gì chưa rõ, giải thích ngay cho trẻ.

Chuẩn bị càng tốt, kết quả càng cao

Ngoài ra, trong các ngày cuối của kỳ nghỉ, không nên cho trẻ đi chơi xa, chúng có thể bị mệt và không có hứng thú ôn bài và mức tiếp thu bài sẽ bị giảm. Cũng không nên bỏ qua hoàn toàn chuyện học tập, để trẻ chơi “xả láng” suốt kỳ nghỉ, còn ngày cuối bắt đầu nhồi nhét và bắt trẻ làm việc với cường độ cao. Đặt biệt tránh tình trạng như chị Hương và bé Bống như đã kể trên, sát giờ học mới giục con dậy, không chuẩn bị cho con từ ngày hôm trước, gây nên những bực bội và tất bật không đáng có. Ông bà ta có câu: “Đầu xuôi, đuôi lọt”, hãy để bé bước vào một năm mới với những phấn khởi đầy hứng thú.

Khi con chơi điện tử

Tại sao ngày nay, trẻ con lại quá mê trò chơi điện tử?

Trời ơi, thằng Tí nó ăn cắp tiền, khổ thân tôi không cơ chứ...”. Chị Ngân giọng như chọt vỡ gào lên từ một căn nhà nhỏ ở cuối đường hẻm. Lăm kẻ hiếu kỳ tranh nhau đến xem. Thì ra, thằng con chị nó lấy tiền đi chơi trò chơi điện tử. Vậy mà bấy lâu nay, chị cứ tưởng nó xin tiền chị để mua vật dụng học tập, quá lắm là ăn quà vặt mà thôi...

Trò chơi điện tử - Sức hút mãnh liệt

Trẻ con, phần lớn là bé trai, đều bị hút vào một loại hình giải trí mới mẻ nhưng đầy hấp dẫn: Trò chơi điện tử. Từ các trò chơi nhẹ nhàng như phi ngựa, trượt tuyết, đua xe ở các siêu thị và trung tâm giải trí đến nhiều trò đa dạng như đấm bốc, bắn súng... Những trò chơi này có mặt ở khắp các gian hàng cho thuê máy tính.

Thực chất, người đến thực tập máy tính thì ít mà trẻ con đến thuê chơi điện tử thì nhiều. Giá thành không cao, một bữa sáng của trẻ cũng được một châu điện tử no nê từ 1 đến 2 giờ (3.000 đến 4.000 đồng một giờ chơi). Đương nhiên, hiện đại hơn, nhiều gia đình có máy tính tại nhà thì trẻ không cần phải đi đâu cả, có thể chơi lấy ở nhà. Hơn nữa, ngoài máy tính và trò chơi ra, bọn trẻ không còn biết giải trí bằng hình thức nào với một lịch học dày đặc ở trường. Máy tính là một sự lựa chọn tất yếu.

Tại sao bé mê trò chơi điện tử đến vậy?

Bé Nguyễn Ngọc Hiếu, 10 tuổi, quận Bình Thạnh, Tp. HCM phát biểu: “Con đâu có chơi điện tử nhiều, sáng đi học đến chiều mới về, tối mẹ bắt học bài đến 8 giờ. Con chơi điện tử đến 10 giờ thì đi ngủ. Mà chơi điện tử vui lắm, con thấy mình mạnh lên rất nhiều...”.

“Con chơi thi với bạn, đứa nào nhiều điểm hơn là thắng, con chưa bao giờ thua cả, đánh “bốc” lúc nào con cũng được điểm cao nhất. Tụi thằng Tèo nói con là “cao thủ võ lâm” đấy nhé!”, bé Vàng, gia đình sống ở quận 1 cho biết. Khi được hỏi bé có còn trò chơi nào khác điện tử không, Vàng trả lời “Ba mẹ con đi làm suốt ngày, con chẳng biết làm gì. Muốn ăn gì thì cũng có đầy tủ lạnh rồi. Ba mẹ lại còn cho con rất nhiều tiền. Mới đầu con mua bi bắn. Nhưng bắn trên nền gạch bông khó chịu lắm, mà lại buồn. Ra ngoài tiệm chơi điện tử vui hơn nhiều...”.

Những tác hại không nhỏ của trò chơi

Dù rằng, trò chơi điện tử phần nào làm cho bé quên đi những giờ học căng thẳng ở trường, nhưng đến một mức độ nào đấy, ta sẽ thấy tác hại nhiều hơn lợi.

Những trò chơi chiến đấu, tính hiếu thắng hung hăng lâu ngày sẽ ăn sâu vào đầu óc trẻ. Trẻ sinh ra tính nóng nảy, không chịu thua ai cả. Và một tác hại dễ thấy nhất, ngồi nhìn tập trung vào màn hình thường xuyên dễ làm cho trẻ mắc những căn bệnh về mắt như cận, viễn, loạn... Đó là chưa kể đến việc trẻ xao nhãng trong học tập do quá mải mê chơi. Có trẻ còn bỏ cả học để chơi điện tử.

Quan tâm con cái, cân bằng giữa học và chơi

Cùng với sự đô thị hoá của thành phố, sân chơi cho trẻ ngày càng hẹp hơn. Hiếm thấy có buổi đánh đáo, nhảy dây, đánh chông, chơi ô quan nữa. Thay vào đó là những bức tường san sát nhau, những không gian chật hẹp và cái máy tính lạnh lùng, vô cảm. Tạo sự cân bằng cho con cái giữa học tập và vui chơi không phải là chuyện dễ. Nhưng cũng không phải là chuyện quá khó đối với các bậc phụ huynh thực sự muốn con cái trở thành những người như mình mong đợi.

Khi nào mới có thể biết được con bạn thuận tay nào?

Mặc dù trẻ đã sớm thể hiện chúng thuận tay trái hoặc tay phải từ lúc chúng mới 9 tháng tuổi, nhưng chỉ khi chúng được 2 hoặc 3 tuổi bạn mới biết chắc được điều đó có đúng hay không vì vào giai đoạn này trẻ sử dụng một tay nào đó để làm mọi việc. Có một số trẻ thuận cả hai tay cho đến 5-6 tuổi và sau đó tự chúng sẽ chọn lựa chúng thích sử dụng tay nào hơn. Số người thuận tay trái trên thế giới chiếm khoảng 10% và việc thuận tay nào bị ảnh hưởng lớn bởi yếu tố di truyền. Nếu cả hai vợ chồng đều thuận tay trái thì đứa trẻ có 42% khả năng cũng sẽ thuận tay trái. Và nếu bạn tò mò muốn biết trẻ thuận tay nào thì hãy thử chuyền đồ chơi, ném banh hoặc bong bóng cho trẻ, trẻ sẽ cầm hoặc chụp bằng tay thuận vì tay thuận bao giờ cũng mạnh hơn và khéo léo hơn.

Nếu đứa trẻ chỉ sử dụng độc nhất một tay từ lúc mới sinh cho đến 18 tháng tuổi, hãy đưa trẻ đến gặp bác sĩ khoa nhi vì khuynh hướng chỉ dùng một tay quá sớm là dấu hiệu cho thấy rất có thể cháu gặp vấn đề về phát triển vận động. Đừng cố bắt ép trẻ sử dụng tay nào theo ý muốn của bạn vì hệ thần kinh quyết định việc trẻ thuận tay nào. Ví dụ nếu bạn bắt trẻ phải luôn dùng tay phải trong khi trẻ lại thuận tay trái thì trẻ sẽ bối rối, vụng về và nguy hại hơn là sự phối hợp tay mắt của trẻ trở nên rất kém.

Những dấu hiệu cảnh báo trẻ chậm phát triển về mặt xã hội và nhận thức

Việc sử dụng ngôn ngữ và vận động thể chất của trẻ em để liên lạc thông qua lời nói hay tạo các ý niệm trừu tượng cho chúng ta thấy một trong những nguy cơ rối loạn phát triển đầu tiên như tính tự kỷ có thể cản trở sự phát triển về mặt xã hội và nhận thức của trẻ. Tính tự kỷ và tình trạng có liên quan với nó như rối loạn phát triển toàn diện là kết quả của những vấn đề về thần kinh đã tác động lên những vùng não nào đó. Tính tự kỷ là một tình trạng mất khả năng phát triển đa phức gây ra khó khăn cho những người mắc phải khi liên lạc với những người khác và thế giới xung quanh. Tính tự kỷ thường xuất hiện trong suốt ba năm đầu, và vì những lý do mà chúng ta chưa hiểu được, khả năng các bé trai có tính tự kỷ cao hơn các bé gái gấp bốn lần. Ngày nay, hơn nửa triệu người Mỹ bị mắc chứng tự kỷ hoặc một số dạng rối loạn phát triển toàn diện.

Những tiến bộ gần đây trong việc nghiên cứu não bộ cho chúng ta thấy chính môi trường đã ảnh hưởng đến não bộ của trẻ thế nào và sự quan trọng của việc phòng tránh hiện tượng này. Vì não bộ hoạt động dựa trên cái nền mà các chuyên gia gọi là “sử dụng hay đánh mất”, thực ra can thiệp sớm có thể định hình được cho cấu trúc của não – vì thế ngay khi nhận thấy con mình có những dấu hiệu khác thường thì cần phải giúp bé ngay. Hãy tin tưởng vào chính bản năng của mình và nên tham vấn ý kiến bác sĩ. Dưới đây là các dấu hiệu cảnh báo có thể xảy ra về việc chậm phát triển về mặt xã hội và nhận thức.

Tuổi	Những dấu hiệu cảnh báo	Kiểm tra
	- Không hé môi cười khi nhìn bạn	

<p>Từ 13 đến 18 tháng tuổi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ít phát âm, ít nói - Không nói được từ hay câu có nhiều chữ trong những lúc bi bô hay vui vẻ - Không thể hiện rõ sở thích - Không trả lời khi có người gọi tên mình - Không có phản ứng và không nhận ra những âm thanh quen thuộc như chuông điện thoại, giọng nói của bố ... - Không biểu lộ cử chỉ khi giao tiếp với người khác như vẫy tay tạm biệt ai - Không cho bạn biết những điều mà bé muốn cũng như những điều không muốn - Không chơi được các trò chơi xã hội với bạn bè như chơi đồ hàng - Không bắt chước bất cứ hành động nào và cũng không nói hoặc hát theo ai cả - Không chơi nhiều thứ đồ chơi như hình khối, sách vở, búp bê, xe hơi... 	
--------------------------------	---	--

Tuổi	Những dấu hiệu cảnh báo	Kiểm tra
<p>Từ 19 đến 24 tháng tuổi</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Không phản ứng và không phối hợp với những người cùng chơi với bé (chỉ cho thấy, trao nhận, chờ đợi phản ứng...) - Không nhận ra được hình ảnh của những vật, những người quen thuộc - Không chơi những trò chơi giả vờ như nuôi búp bê, cho thú vật ăn, tưới cây... 	

Tuổi	Những dấu hiệu cảnh báo	Kiểm tra
Từ 25 đến 30 tháng tuổi	<ul style="list-style-type: none"> - Không chịu nghe đọc những truyện có hình ảnh - Không nêu tên những đồ vật trong tranh - Không làm theo những hướng dẫn cơ bản được 	

Tuổi	Những dấu hiệu cảnh báo	Kiểm tra
Từ 30 đến 36 tháng tuổi	<ul style="list-style-type: none"> - Không chịu thuật lại hay kể lại những sự kiện vừa trải qua. - Không biểu lộ tình trạng thể chất của mình như đang bị đau hay đói bụng. - Không làm theo được những hướng dẫn gồm hai hoặc 3 hướng dẫn nhỏ. - Không chơi bằng những vật có tính biểu tượng như dùng trái chuối để làm điện thoại hoặc hình khối làm xe hơi. - Không tập trung chú ý được những hoạt động đặc biệt tối thiểu 10 phút 	

Cách cư xử với trẻ 5-6 tuổi

Bạn đừng nên thất vọng khi thấy con mình nhút nhát, ngại tiếp xúc với mọi người hay nó quá bạo dạn, thích bịa chuyện. Lúc 5-6 tuổi, trẻ chưa ý thức được việc mình làm. Một vài lời khuyên của các chuyên gia giáo dục dưới đây sẽ giúp bạn dạy con hiệu quả hơn.

Đối với trẻ nhút nhát, thích hướng nội:

Ngay khi con vào lớp 1, hãy nói với cô giáo về tính cách con bạn để cô có biện pháp giúp đỡ, làm cho trẻ không bị lu mờ bởi những học sinh mạnh dạn khác. Muốn hỏi bất cứ một điều gì, bạn đừng nên nôn nóng, tra hỏi dồn dập. Làm vậy, trẻ sẽ lúng túng và im lặng. Hãy tôn trọng sự chậm chạp của con và đừng ngắt lời khi nó nói.

Bạn đừng hỏi con về một ngày đã qua. Những câu hỏi kiểu như: hôm nay con chơi trò gì, cô giáo dặn phải làm thế nào... khiến nó chẳng thấy hứng thú. Muốn con trả lời, trước hết bạn hãy kể cho nó về một ngày đã qua. Lâu lâu, bạn dừng lại, trẻ sẽ nói chen vào.

Cha mẹ nên tôn trọng các mối quan hệ xã hội của con. Trẻ hướng nội thường ít bạn, vì thế nếu được yêu cầu mời bạn bè đến dự sinh nhật, có thể trẻ chỉ mời 2 người. Lúc ấy, cách tốt nhất là bạn nên thu xếp cho trẻ và bạn thân của nó tham dự những hoạt động mà chúng yêu thích, bỏ qua những buổi tiệc đông khách.

Đối với trẻ mạnh dạn, sống hướng ngoại

Trẻ có tính cách này bao giờ cũng nói trước rồi mới suy nghĩ sau. Chúng thích nói ngay ra những ý tưởng của mình khi vừa mới hình thành. Bởi vậy, nó nói rất nhiều. Bạn đừng ngắt lời, trẻ sẽ mất đi dòng tư tưởng. Tốt nhất là hãy khuyến khích trẻ nói tiếp bằng cách lâu lâu lại nhắc “mẹ hiểu” cho đến khi chấm dứt câu chuyện.

Trẻ hướng ngoại có thể hay nói dối, bịa chuyện với bạn bè. Thực ra, nó không cố gắng lừa gạt ai cả mà chỉ muốn lôi cuốn mọi người vào câu chuyện của mình. Nếu bạn có mặt lúc trẻ nói dối, hãy nói: “Con đúng là giàu trí tưởng tượng”. Câu nói này sẽ làm người khác hiểu rằng lời tuyên bố của trẻ là không có thật, bản thân trẻ cũng không bị xấu hổ. Khi chỉ còn hai mẹ con, hãy nói với trẻ về tầm quan trọng của tính trung thực.

Mỗi tính cách đều có điểm mạnh, yếu riêng. Cha mẹ đừng nên buồn khi thấy trẻ hướng nội mà không hướng ngoại. Dù mang tính cách nào, con bạn đều có thể thành công và hạnh phúc trong cuộc sống.

